Šilumos parsiveža

Adventai — Kalėdos — Naujieji Metai

Mielasis jaunime,

„Ateities" skaitytojų taurioji šeimynėle!

Laikas bėga kaip vanduo upėje...

Tiktai vanduo, padaręs savo kelionės ratą, upėmis sutekėjęs į jūres ir iš jų pakilęs į debesis, po kurio laiko iš ten vėl grįžta ant Žemės.

Kur jis eina, kur jis skuba? Nagi į amžinybę skuba laikas ir mus drauge su savimi nešasi, nepaisydamas, ar mes to norime, ar ne, ar su tuo sutinkame, ar ne.

Nešasi laikas mus į amžinybę, mūsų noro nežiūrėdamas. Bet ar ta amžinybė bus mums amžino nesibaigiamo džiaugsmo ir laimės amžinybė ar nesibaigiamos nelaimės amžinybė — tatai visiškai pareina nuo mūsų.

Dėl to dažnai apie tai pagalvokime ir suprasime gyvenimo rimtumą, suprasime, kaip reikia branginti mums mūsų nuožiūrai duotasis laikas.

Sumaterializėjęs šių dienų pasaulis laiką vadina pinigais (žinoma amerikiečių patarlė: time is money). Bet Kristaus mokiniui ir sekėjui laikas yra didesnis dalykas už pinigus. Jam laikas yra priemonė ne nykstamoms vertybėms (pinigams) ar kitokiam turtui įsigyti, bet amžinajai, nepraeinamajai laimei pelnyti. Dėl to branginkime laiką kuodidžiausiai ir neleiskime jo tuščiai, visokiems niekams, be naudos sau, savo artimui ir Tėvynei.

Bet kad ir kuolabiausiai rimtai laiką sunaudodami, mes dar negalėtume amžinosios laimės pelnyti, jei nebūtų atėjęs į mūsų

tarpą mūsų Gelbėtojas Kristus Viešpats, nebūtų mūsų atpirkęs ir išvadavęs iš tos nelaisvės, tos verguvės, kurion visa žmonija buvo patekusi per jos pirmųjų tėvų kaltę.

Šiandien mes esame laimingi. Dėlto su džiaugsmu renkimės ir toms šventėms, kuriomis mums Katalikų Bažnyčia primena mūsų Gelbėtojo žmonių tarpan atėjimą, t. y., jo gimimą prieš 19 su viršum šimtų metų (apie 1938—1941 metus).

Trumpas Advento laikas nori mums priminti tą labai labai ilgą, nežinia kiek šimtų ar tūkstančių tūkstančių metų trukusį žmonijos laukimą ateinant Kristų, kurio laukė visos žemės tautos, ne tik viena Israelio tauta.

Adventas drauge yra ir pasirengimas Kristaus gimimo šventėms. Dėl to katalikai pradedami Adventą meldžiasi drauge su Bažnyčia: „Viešpatie, parodyk man savo kelius ir išmokyk mane savo takų". „Sužadink, Viešpatie, savo galybę ir ateik, kad, tavo padedami, būtumėm išgelbėti iš gresiančių mums nuodėmių pavojų ir, tavo vaduojami, išgelbėti" (iš 1-jo sekmadienio šv. Mišių).

Primenamas Advento metu ir šv. Pauliaus raginimas saviesiems romėnams: „... Jau mums metas keltis iš miego... Naktis praėjo, o diena prisiartino. Todėl meskime šalin tamsybės darbus ir apsivilkime šviesos šarvais! Kaip dieną, elkimės padoriai..." (Rom. 13). — Keliamas ir pasitikėjimas Dievu, pabrėžiant: „Visi, kurie pasitiki tavim, nebus sugėdinti, Viešpatie" (Ps. 24).

Panašiai kalba ir kitų Advento sekmadienių liturgija: Štai, 3-me Advento sekmadieny raginama džiaugtis tuo džiaugsmu, kuriuo šv. Paulius ragino džiaugtis savuosius pilypiečius: „Broliai! Džiaukitės visuomet; vėl sakau: džiaukitės! Jūsų kuklumas tebūna žinomas visiems žmonėms: Viešpats yra arti. Nebūkite nieku bailiai susirūpinę, bet visuose dalykuose jūsų prašymai tesidaro žinomi Dievui malda ir maldavimu su dėkojimu; ir visokį išmanymą pervinšijanti Dievo ramybė tesergi jūsų širdis ir jūsų mintis Kistuje Jėzuje" (Pilyp. 4).

Kaip gyvai, gražiai ir aktualiai kalba čia didysis tautų apaštalas drąsindamas savuosius! Mokėkime tiktai sau pritaikint šiuos žodžius ir būsime verti mokiniai to didžiojo apaštalo, kuris daugiau už kitus yra padaręs Kristumi atnaujinti savo gadynės pagoniškąjį Tarpužemio jūrų pakrantėse gyvenusį pasaulį.

Silpnos sielos žmonės nėra žmonės Dievo mintimi. Štai, jau Senajame Testamente Dievas per savo didį pasiuntinį israelitams, per Izaiją liepė pasakyti: „Silpnasieliai, būkite drąsūs ir nebijokite; štai, mūsų Dievas ateis ir išgelbės mus" (Iz. 35).

Ir dar vieną aktualybę randame Katalikų Bažnyčios liturgijoj Advento metu. Tai, būtent, šaukimąsi Aukščiausiojo Išminties. Tatai randame pirmojoj vadinamųjų „O antifonų", kalbamoj *Gruodžio mėn. 17 d.* Štai tas šaukimasis, paimtas iš Senojo Testamento Išminties knygų: „O Išmintie, iš Aukščiau-

siojo burnos išėjusi, pasiekianti nuo galo iki galui, viską stipriai ir meiliai tvarkanti, ateik mus mokyti išminties kelio" (Ekli 24. — Išm. 8).

Šių keleto citatų iš Adventui skiriamų katalikų Bažnyčios maldų pakaks, kad įsigyventume į bažnytišką Advento nuotaiką. Persiimkime tad jąja, mielasis jaunime, ir renkimės pasitikti Kristaus gimimo jaukiąją Kalėdų šventę taip, kad „žmonės žiūrėtų į mus, kaip į Kristaus tarnus", anot to paties šv. Pauliaus žodžių korintiečiams (1 Kor. 4).

Šiaip tat nusiteikę ir lauksime suskambant malonios giesmės, atėjus į šį vargo pasaulį Kristų Gelbėtoją: „Garbė Dievui augštybėje ir ramybė Žemėje geros valios žmonėms!" (Luk. 2).

Tą neišreiškiamai didžią, mūsų protui nesuvokiamą Dievo įsikūnijimo paslaptį Senojo Testamento išminčius buvo išreiškęs šiais nepaprastai poezingais žodžiais, derindamasis prie savo gadynės žmonių pasaulėvaizdžio. „Kai rami tyluma buvo visa apėmusi ir naktis bėgdama buvo padariusi pusę kelio, iš dangaus nuo karališkojo sosto nužengė, Viešpatie, visagalis Tavo Žodis" (Išm. 18).

Taip, tas Žodis nužengė, jis „tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų". Mums palieka tik to Žodžio klausyti, gyventi jo pamokymais ir pasiekti kas mums visiems skirta — amžinąją laimę. Taip gyvenantiems greitai bėgąs laikas bus mums lyg kokia sparčiai lekianti mašina, nešanti mus į tą nesibaigiamąją laimę.

*

* *

Bet... Sakoma, kad iš viso nieko nėra be „bet". Taigi, ir čia dar yra tam tikras „bet". O tas „bet" stovi tokio posakio pradžioj:

Bet reikia toji laimė mums patiems užsidirbt, užsidirbt savo pastangomis, darbu, trūsu, pasiaukojimu, atsižadėjimu, kentėjimu ir daugeliu kitų panašių būdų. Be darbo su savimi ir savo aplinkoj, be trūso, be pasiaukojimo ir t.t. laimingoji amžinybė nepasiekiama. Tat į darbą, į darbą, „Ateities" skaitytojų šeimyna!

Į darbą mus įpareigoja reikalas būti mums ir Katalikiškosios Akcijos, arba Veikimo darbininkais. Katalikiškos Akcijos žmonėmis visus katalikus be išimties, be amžiaus, luomo ir lyties skirtumų, ragina būti ne tik dabartinis Kristaus Bažnyčios vyriausias vadovas šventasis Tėvas popiežius Pijus XI, bet jau patys pirmieji Kristaus apaštalai ir mokiniai buvo tos Akcijos darbininkais. Jie visi juk buvo Katalikiškosios Akcijos gyvendintojai vykdydami tai, ką jiems buvo įsakęs jų ir visų mūsų Mokytojas Kristus: „Eikite, mokinkite..." Ana, net tokio „ramaus" ir atrodančio „neaktingo", niekur iš Jeruzalės nekeliavusio apaštalo kaip šv. Jokūbas laiške randame raginimą: „Būkite

gi Žodžio vykintojai ir ne tik klauystojai... Nes jei kas yra Žodžio klausytojas ir ne vykintojas, tas panašus į žmogų, kurs žiūri į savo prigimtą veidą veidrodyje: jis pasižiūrėjo į save ir nuėjo, ir tuojau užmiršo, koksai buvo" (Jok. 22—24).

O ką jau bekalbėti apie mūsų aukščiau cituotąjį šv. Paulių! Tai buvo Katalikiškosios Akcijos įkūnijimas, Akcija buvo įsikūnijusi jo galingoje dvasioje, kad ir jo kūnas buvo menkas, silpnas ir liguistas. Tat ir tiems mūsiškių, kurie esame silpnakūniai, nereikia nusiminti.

Šv. Paulius Kristaus Akciją vedė visokeriopais būdais: keliaudamas po įvairias Tarpužemio pajūrio šalis ir žodžiu skelbdamas Kristų; kai buvo keliaut sutrukdytas ir kalinamas — tai laiškais savuosius stiprino, džiugino, guodė. Bet teisingai sakoma, kad jei tas didysis Katalikiškosios Akcijos darbininkas gyventų šiais laikais, tai jis tajai Akcijai tuojaus pasinaudotų ir tąja didele priemone, kokia yra šiandien spauda: šv. Paulius tuojaus įsteigtų katalikišką laikraštį ir per jį varytų savo apaštalavimo ir katalikiškos Akcijos darbą.

Iš tikrųjų, šiandien niekas labiau nepagonina, nebedievina, nuo Kristaus neatitraukia kartais ir visai padorius žmones, kaip aiškiai nekatalikiška ir vadinama neutralioji arba nešališkoji spauda. Ši pastaroji yra dar pavojingesnė už aiškiai antikatalikiškąją.

Iš kito šono, vėl niekas taip nepatarnaus katalikams sąmonindamas juos kai dėl jų teisių ir pareigų, kaip gera katalikiškoji spauda.

Kokias iš to išvadas mes turime padaryti, mieloji „Ateities" skaitytojų šeimyna? Nagi, branginkime katalikiškąją spaudą ne tik gerais nusiteikimais jos atžvilgiu, bet ir savo darbu, padėdami jai skleistis mūsų dar labai šiuo atžvilgiu nenusimanančioj, nebesiorientuojančioj (nesusivokiančioj), nesusipratusioj visuomenėj. Mūsų visuomenės diduma dar viešai nepareiškia savo nusigrįžimo nuo Kristaus, bet ji bus nuo jo nugręžta, jei ji ir toliau, kaip kad ligi šiol, įsileis į savo tarpą, toleruos, pakęs, skaitys, vadinasi, palaikys aiškiai nekatalikišką ir vad. neutraliąją spaudą.

Dėl to reikia padėt įsigyvent mūsų didumoj dar šiek tiek katalikiškoj visuomenėj t i k katalikiškai ar bent i r katalikiškai spaudai, kurios, dėkui Dievui, jau turime įvairių profesijų, amžiaus ir lyties skaitytojams. Jūs žinote kuriems skaitytojams kurie katalikiški laikraščiai geriausiai tiks, tat ir padirbėkite šiuo spaudos platinimo metu katalikiškai spaudai paplatinti.

„Savi marškiniai artimiausi", — sako patarlė. Žinoma, artimiausia mūsų širdžiai yra mūsų „Ateitis". Tat pirmiausia jai padėkite skleistis mūsų inteligentijoj, kad ji, skaitydama jaunųjų idealistų spaudą, per greit nepasentų ir nesumaterializėtų, kuoilgiausiai palaikytų savy jauną idealizmą. Paskui jau žinote, kam kuriuos kitus katalikiškus laikraščius papiršti ir paraginti

Poetas Bern. Brazdžionis
(Žiūr. „Literatūros naujienos“)

užsiprenumeruoti. Ir pačią prenumeratą iš jų paimkite, nes jums daug lengviau ją redakcijoms perteikti, kaip kad mūsų kaimo žmonėms.

Tat į katalikiškos spaudos akciją, jaunieji(sios), šių Kalėdų švenčių metu! Tai bus tikrasis jūsų talkinimas šv. Pauliui, tikrasis jūsų moderniškasis apaštalavimas, tikrasis jūsų ir jaunoms pajėgoms pajėgiamas Katalikiškosios Akcijos darbas!

Baigiu tat šį jums laišką linkėdamas kalbamoj srity gerai padirbėti.

Likite laimingi švęsti jaukias, džiaugsmingas Kristaus gimimą primenančias šventes!

Duok, Dieve, ir kitiems, naujiems 1935 metams prasidėjus mums per „Ateitį“ toliau bendrauti.

O nuo kitų metų pradžios ketinu jums pradėti pasakoti, manau, įdomių dalykų, apie tai, kas vyko Lietuvoj prieš 25 metus ir dar anksčiau, kaip tuomet Lietuvos šviesuomenė buvo nusigrįžusi nuo Kristaus ir kas ją padėjo grąžinti Kristui ir Lietuvai.

Iki susitiksime „Ateity“ 1935 metais!

Jūsų *Pr. Dovydaitis*

1934.XII.2 (savo gimimo metinėse!)

ANT. PAPLAUSKAS

SAULĖTEKIS VIRŠUM BALTIJOS

Švito pazarais raudona aušra
Tolinguose Baltijos toliuose.
Saulė sudužo žemčiūgų žiedais
Į jūrą vilningą įpuolusi — — —

... Stovėjau ant kopų smiltinių
Viltim sklidina svajingo liūdesio.
Ilgesį ošė didinga Baltija
Vilnim sidabrinėm at–u–ū–ū. . .žusi—.

Ilgėjaus viltim saulėtekio
Pas didingą, amžiną Baltiją — —
Tolių mėlynėj mintis — pasaka plaukė
Sidabrinėje svajonių valtyje — — —

... Vaivorykštėm geso raudona aušra
Fijoletiniuos Baltijos toliuose —
Sudužo žemčiūgais saulėta mintis
Į gelmę žvaigždėtą įpuolusi.
. . . . . .

P. S. Pasauli! Su šventų saulėtekių fonais,
Su giliu ilgesiu savo ir juoda naktų mistika —:
— Mes, užžiebę širdy ilgesio žvaigždžių
[milijonus,
Žengiam kurt šiai žemei šviesią stilistiką.

ALDONA RUZGYTĖ

BE MEILĖS

Užsidariau pilyj ledinėj
Vienų viena
Man supė nerimą krūtinėj
Mėnesiena.

Už sienų — ten, klajonių parke,
Duko naktis.
Įsiutęs vėjas blaškės, verkė,
Alpo viltis.

Vyto ir nyko svajonės puikios,
Vyto staiga.
Sieloj dejavo, vaitojo smuikas
Rauda ilga.

Juodu šešėliu pasivaidino
Jis — liūdesys,
Ir ką sieloj jau sunaikino,
Kas pataisys.

„Ateities“ bendradarbiai — **Myk. Linkevičius** (žemiau) ir **Kazys Zupka,** kurių eilėraščius skaitytojai labiausiai mėgsta. (Žiūr. „Skaitytojai kalba“).

LEONARDAS ŽITKEVIČIUS

KONTRASTAI

Aš taip norėčiau pasijuokt'
Kartu su tavimi.
Bet vos tik pradeda šypsotis,
Tu verkti tuoj imi.

Sakai, kad ilgu čia ant žemės,
Kad liūdna ir sunku,
Nesą nuklydo aukso laimė
Nežinomu taku.

Ir aš manau: prailgo dienos
Su alkstančia dalia,
Todėl negalima šypsotis
Ir džiaugtis nevalia.

Ir taip norėčiau aš pravirkti
Kartu su tavimi.
Bet vos tik ašarą nušluostau,
Tu juoktis tuoj imi.

Sakai, kad skleidžias baltos rožės
Ir kvepia jazminai —
Daugiau jau nieko negalvoji
Ir nieko nežinai.

Ir aš manau: paklydo širdys
Tarp žydinčių gėlių,
Todėl nei verkti nei šypsotis
Šiandieną negaliu.

JUOZAS POVILONIS

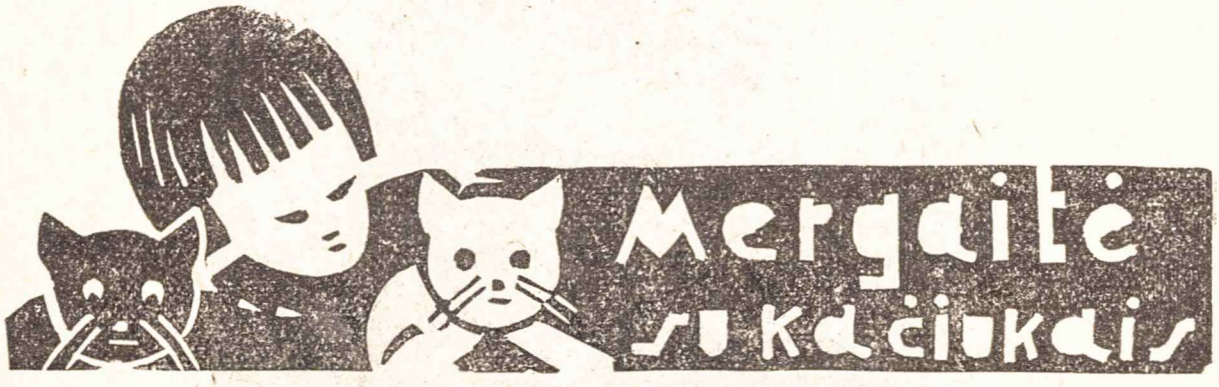

Atrodė, lyg dar būtų vėlyvas ruduo. Medžiuose dar kabojo užsilikusieji lapai ir papūsti silpnučio vėjo beldėsi į nuogas šakas drebėdami, lyg bijojo nukristi į purviną žemę.

Sodo alėjose buvo tamsu. Senos šakotos liepos, rodos, pasiilgę žiemos šarmų, linkčiojo vėjui pasenusias šakas ir gailiai raudojo. Retkarčiais per praplyšusius debesis pasirodo sulenktas mėnulio lankas ir vėl tamsu. O vėjas, lyg ko ieškodamas, lakstė po tuščias sodo alėjas, verkdamas karstėsi po nuogas medžių šakas, tai vėl bastėsi apie namus, pakeldamas šiaudinio stogo kampą, pabelsdamas langine, kol, atsimušęs į baltus namus, pripuolė prie vieno lango savo gundančiu verksmu, paskui nutilo, lyg užmigęs kūdikis.

O ten, kambaryje, ramiai degė židiys, savo liepsna nušviesdamas kambario vidurį, o į kampus metė plazdančius liepsnos šešėlius, maišydamas su nakties tamsa.

Ugnis buvo pačiam degime.

Asloje, prieš židinį, paklotas kilimas, ant kurio skaidria liepsnos šviesa apšviestu veidu sėdėjo motina. Ji susimąsčiusi žiūrėjo į ugnį, tai į dukterį, kuri šalia jos sėdėdama skaitė knygą, tai į juodą langą. Jos šilstanti plaukai, tarytum, dėjo ant galvos brangų vainiką, kaip ženklą jos daug perneštų metų. Bet veidas jos — o, nuostabus jaunystės šventume! Gyvenimas neįbrėžė jame jokio žiauraus brūkšnio, o senatvės metų ženklai, kaip ant ramaus krištolinio vandens paviršiaus, pridavė veidui didesnį rimtumą, didesnį susikaupimą. Jos akys, rodos, niekados skausmu nepravirkusios spindėjo ramumu ir tyrumu. Viskas liudijo jos kilnią sielą ir didelį mokėjimą irtis šiuo gyvenimu ir nepaskęsti jame.

Pažiūri į ją ir duktė, bet nesupranta: juk taip greit dabar moterys pasensta... pavargsta... dar jauni veidai susiraukšlėja, užgęsta akys... O juk ir jos motina turėjo begales rūpesčių, turėjo vargų, bet kuriuose visuomet ji rado laimę. Ji padeda knygą, kaip vaikas prislenka kilimu arčiau motinos, apkabina rankomis jos kaklą, pabučiuoja į veidą ir paskui padeda galvą ant jos kelių.

Motina tik nusišypso ir paglosto jos plaukus.

— Jau vakaras, Liusi, mūsų dar negrįžta.

— Tur būt, blogas kelias...

Ir vėl tylu. Rodos, abi moterys klausosi vėjo švilpimo ar degančios ugnies plazdenimo.

Motina palenkia galvą, panarina savo plonus pirštus į dukters garbanas ir nusišypso.

— Kaip tik aš pajudinu ant savo kelių tavo minkštus plaukus, — pradeda pasakoti motina, — man prisimena viena mano

V. Dubeneckis Poetas

fotografija, kurią aš visą amžių laikau, kaip didžiausią brangenybę. Ji atrodo labai paprastai, bet ji man daug ką primena. Prie gėlių krūmo sėdžiu aš ir ant kelių laikau du mažus kačiukus. Vienas jų baltas, su juoda žvaigždute kaktoje žaidžia mano ranka, o antrasis margas rimtai žiūri į bežaidžiantį.

Buvau tada ir aš tokia kaip tu, lengva suknute, greita ir amžinai linksma. Su manimi tada buvo tavo tėvelis ir man buvo tuo linksmiau. Jis buvo darbštus, bet kartu ir didelis svajotojas. Taigi, ištisas valandas jis man kūrė vis naujus, vieną už kitą gražesnius gyvenimus, tuo išblaškydamas manyje bet kokį niūrų susikaupimą, kuris būtų galėjęs gadinti mano ūpą.

Susimąstė motina, pakėlė akis ir įsižiūrėjo į degančią liepsną, kurios liežuviai, bėgdami nuo vieno anglio prie kito, taip pat greit viską naikina į pelenus, kaip naujos gyvenimo valandos malonius praeities atsiminimus, kurie retkarčiais iškyla, lyg paskatindami mūsų jėgas visu savo viliojančiu gražumu.

Aš tada su tėveliais gyvenau mieste. Mano broliai už mane buvo daug vyresni, turėjo daug draugų, taigi, per juos aš susipažinau su daugybe vyrų, kurių aš tada nemėgau, gal dėl to, kad jie perdaug greit susižavėdavo mano gyvumu ir pradėdavo pasakoti savo dorybes, o kai kas net reikšti savo meilę. Tai man be galo nepatiko.

Aš tada labai daug galvojau apie vienuolyną. Toji šventa celių tyla mane nepaprastai viliojo. Kartą, kai aš nuėjau į moterų vienuolyną aplankyti savo draugės, ir ten ilgai užtrukau, namie mamytė išsigandusi laukė manęs, nes kada tik aš pradėdavau kalbėti apie vienuolyną, ji tuojau imdavo verkti.

— Kol aš gyva, tu niekad to nepadarysi, — kalbėjo ji man visuomet.

O jeigu aš kada galvodavau apie šeimyninį gyvenimą, tai pirmiausia reikalavau, kad mano vyras būtų didelis dvasios žmogus. Kad savo gabumais visuomenėj užimtų aukštą vietą ir būtų darbštus. Grožis man buvo antraeilis dalykas, nes tikėjau, kad gražūs vyrai visuomet yra negeri ir turi savyje daug moteriškumo. To aš nepakenčiau.

Pirmu kartu aš jį pamačiau stovintį bažnyčioje. Truputį nuleidęs akis jis buvo ramus kaip statula, o jo veide buvo toks gilus susimąstymas, toks susikaupimas, rodos tokia malda galima visko išprašyti.

Po pamaldų jis priklaupė ramiai ir lėtai išėjo pro duris. Visi jo gestai buvo tiek laisvi, lyg atrodė, ką jis visoje bažnyčioje buvo tik vienas, kad nebuvo nei vieno žmogaus, kuris jį matytų, o jo tame susimąstyme ir lėtume dar labiau jautėsi tas vienumas, ir rodėsi, kad jis nieko pasaulyje neturi. Yra toks vienas... vienas...

Buvo ruduo. Sode, į kurį aš užsukdavau su draugėmis po vakarinių pamaldų, tada buvo be galo gražu. Ant takų krito dideli kaštonų lapai ir lyg vaitodami šlamėjo po mūsų kojomis. Retkarčiais purkšdavo smulkus lietus, o lapai vis pulkais gainiojosi iš vienos vietos į kitą, neturėdami jokios užvėjos prisiglausti. O mes, garsiai juokaudamos, lakstėme po tuos lapus, kaip mažos mergaitės ir juokėmės vėjo nupraustais veidais.

Tą patį vakarą aš jį mačiau sode vieną ir vėl taip pat susimąsčiusį, rodos, čia jis buvo įsiklausęs to vėjo švilpimo ar lapų šlamėjimo. Ir aš tada nesupratau tos žmogaus vienatvės. Man buvo keista ir įdomu iš dalies. Bet jis į nieką nekreipė dėmesio, ėjo vis toks ramus ir susimąstęs.

— Koks keistas žmogus! — pasakiau savo draugei, kaip ir nenuobodu jam vienam vaikštinėti.

Nepamenu ką ji tada man atsakė, bet man buvo nesmagu, kad ji neatkreipė dėmesio į mano pasakymą, kuris buvo daugiau negu klausimas, o toliau vėl pasakojo taip man neįdomią savo vakarykščio pasimatymo istoriją.

Aš vis dar sekiau akimis jo lėtus žingsnius ir tartum vis girdėjau, kaip jis savo vienatve skundėsi vėjui.

Kitą kartą aš jį mačiau scenoje.

Miesto inteligentai, norėdami paįvairinti nuobodų miesto gyvenimą, suruošdavo retkarčiais scenos mėgėjų vaidinimus. Tai būdavo nedažnai, todėl niekas nenorėdavo praleisti tokio vakaro.

Jis tuomet scenoje vaidino našlaitį dailininką, kuris ruošėsi nupiešti savo mylimosios portretą, bet tokį, kad ji būtų kaip gyva, kad jis su ja galėtų kalbėtis. Bet jo mylimoji pasirodė neištikima, todėl jis tą jau baigtą paveikslą supjaustė peiliu ir pats nusižudė.

Aš tada net verkiau, kai jis sakė paskutinį savo atsisveikinimą prieš paveikslą, kuris buvo jo visa gyvenimo laimė ir svajonė, ir kartu pykau ant tos moters, kuri taip mylinčiam žmogui galėjo būti neištikima.

Po vaidinimų jį man pristatė viena mano draugė, kuri dalyvavo to vakaro rengime.

Jį arčiau pažįstantieji stebėjosi, kad toks vienatvės žmogus, kuris nemėgsta kompanijos, o ypač tokio viešo triukšmo, keletą valandų praleido su manimi visai puikioje nuotaikoje.

Jis tą vakarą pirmu kartu mane palydėjo.

Ponas Viktoras buvo apylinkės teisme praktikantu ir be galo laukė, kad tik baigtųsi įstatymu numatytas jo metų skaičius ir jis tada galės laisvai atsidusti. Jis negalvojo apie aukštus paskyrimus, dideles algas, bet norėjo gyvenime ką nors padaryti, sukurti, moksle parodyti savo jėgas. Ir iš kiek vieno žodžio tarytum dvelkė ta galinga dvasia, tas pasiryžimas, kuris diena iš dienos augo. Ir aš dabar pradėjau suprasti tą jo vienatvę ir susimąstymo, o jo pasiryžimas man patiko.

Jis pats tada buvo vidutinio ūgio, juodais plaukais, po dideliais antakiais pasislėpę jo akys darė baugų žvilgsnį, bet kartu jame reiškėsi ir didybė.

Pasitaikydavo progų, dažniau buvo griežtas ir nesvyruojąs, bet šiaip buvo be galo švelnus, kiekviename jo žodyje galėjai matyti tik nuoširdumą.

Ramiai bėgo žiema. Sodo medžiai dengėsi šarma ir vėl krėtė po mūsų kojomis. Mes žiūrėjome į tas krintančias snie-

gules ir juokėmės, kad mūsų takus kloja toks blizgantis sidabras. Ir nejučiomis savo širdyje pridavėm daug reikšmės tiems takams ir tam blizgančiam sidabrui, kuris turėjo kristi per visą gyvenimą.

Taip baigėsi pirmoji mūsų pažinties žiema, nepalikdama nieko, be kelių pasivaikščiojimų, nuoširdžių pašnekėsių.

Pirmieji pavasario vėjai pajudino laukus ir nuklojo žaluma. Į sodą vėl grįžo paukščiai, žiedai, ir tie vakarai su juoku ir mėnesiena.

Kartu pavasaris atnešė ir mažutę permainą.

Sekmadienio popietį išėjome į laukus, kurie dabar visus viliojo iš dulkėtų gatvių.

Juokėmės, ramumu būrėm laimę, bet jis šiandien buvo dar labiau tylus, dar labiau susimąstęs. Rodos, ir dabar dar atsimenu jo slaptą žvilgsnį, kuriuo jis žiūrėjo į mane, lyg norėdamas kažką atspėti, ar bijodamas duoti klausimą.

Kada kelis kartus juokdamos jam išbūriau, jog jis nieko nemyli, jis nebesijuokė, tik sustabdė mane pasižiūrėti į toli nubėgančią upę ir susimąstė.

— Netrukus aš turiu išvažiuoti...

Ir vėl jis nutilo, tarytum, ką baisaus būtų pasakęs. Ir aš nežinojau ką pasakyti. Lindo į galvą daugybė klausimų, bet nė vienas šitam momentui netiko, nes aš dabar stovėjau žiūrėdama į toli nubėgančią upę, kurios vandenys nepaprastu greitumu vis bėga ir skubinasi, bet niekada nesugrįžtą, paskęsta kažkur mėlynam toly tie lašai, susimaišo ir nyksta. Argi aš trumpas pažinties žmogui galėjau ką nors pasakyti. Negalėjau pasakyti per daug šaltai, nes jo pilna tvirtų pasiryžimų dvasia manyje buvo sukėlusį mažutį nerimą, bet negalėjau drauge reikšti ir nepasitenkinimo, kas būtų gal leidęs jam daryti per plačiai išvadas.

— Ar toli? — paklausiau aš visai nesąmoningai ir pažiūrėjau į jį.

Jam buvo duotas naujas paskyrimas.

Paskui jis dar pastovėjo valandėlę tylėdamas, pakėlė mano ranką prispaudė prie savo lūpų.

— Aš nebenorėčiau, kad viską reikėtų pamiršti. Nieko nepasakiau iki šiolei žodžiais. Todėl dabar sakau viską.

Kiekvienas jo sakinys, rodos, kirto, kaip sunkus akmuo didžiuliam ateities paminklui.

Jis pasakė:

— Baigęs praktiką, išvažiuoja užsienin pagilinti studijų, parašyti disertaciją ir grįžęs tikiuosi savo mokslu ir pasišventimu būsiu naudingas tėvynei. Ir visą savo gyvenimo ir darbo garbę paaukosiu tavo leimei.

Mes tą vakarą ilgai ir atvirai kalbėjomės. Manyje dar nebuvo aiškios meilės ir aš jam negalėjau apie tai kalbėti, bet mane žavėjo užsimojimas ir drąsa, nenoras pasitenkinti tuo, ką jau davė gyvenimas, bet siekti vis aukštyn ir aukštyn. Ir šiandien, kada tas viskas yra man jau praeitis užstota daugelio metų, bet aš įsi-

tikinau, kad tie, kurie dirba ir nesvyruodami sako, kad štai tą ir tą aš darau ir padarysiu, kad tai nėra pasigyrimas, tai yra tik tvirtas pareiškimas savo galingos valios, savo užsimojimų, o tik tie, kurie tik svajoja ką nors padaryti, tik nori padaryti, tokie nepadarys, nes jiems trūksta pasiryžimo, trūksta tos galingos jėgos, kuri visuomet skatintų pradėtam darbui.

Kai per laukus jau ėjo vakaras, mes grįžome namo linksmai nusiteikę, bet kartu manyje buvo ir kažkoks nerimas, gailesys kažko dar nežinomo, nenujaučiamo, bet kartu ir artimo.

Iš vakaro aš nebuvau nutarusi jo palydėti, bet rytą kažkodėl turėjau tokį nepaprastą norą nulėkti į stotį, kad nė nepastebėjau, kaip pradėjau lipti stoties laiptais.

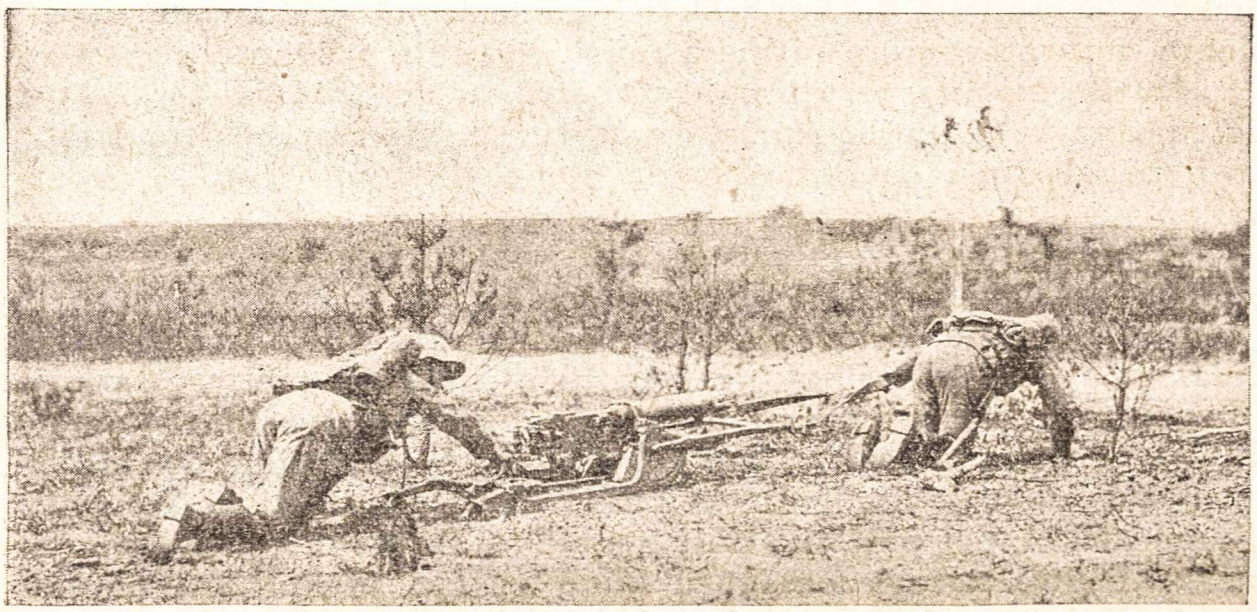

Kulkosvaidininkai besislėpdami keliasi į kitą vietą

— Iš tikrųjų manęs nujautimas neapgaus. Taip ir laukiau ateinant. — Pasveikino jis mane tarpduryje.

— Be galo pripuolamai, — atsakiau aš, nenorėdama išduoti savo nerimo.

Perone keletas žmonių laukė traukinio ir mumyse jautėsi ta minutė, kad, štai, jau reiks atsiskirti.

— Tai ką, Liusi, paliksi man atminimui? — lyg klausdamas prašė jis.

Aš išsegiau iš savo palto pripuolamai nuskintą gėlę ir padaviau:

— Tik šitą, bet padabokit, kad nenuvystų.

— Aš dar norėčiau ir prašau palydėti mane, palydėti mane, kada aš antru kartu važiuosiu, bet jau tolimesnėn kelionėn. O grįžęs visuomet tik jūs telydėsiu.

Traukinys sustojo perone. Jis paspaudė man ranką ir dingo vagono duryse. Lange dar mačiau jo veidą, mačiau jo mojančią ranką, bet traukinys greit išnyko išveždamas viską.

Iš tikrųjų tada aš nekantriai laukiau pirmojo laiško, bet

laukti neteko. Laiškas buvo ilgas, atviras ir nuoširdus. Jis dar labiau sutvirtino mano įspūdį ir drąsiai vėliau laikas kertė laišką po laiško ištisus metus.

Ju artinosi diena, kada aš turėjau išpildyti jo prašymą ir palydėti jį ilgai kelionei.

Jis atvažiavo vėl pas mane ir praleidom kartu dvi dienas. Vėl vaikštinėjom tais pačiais laukais, juokėmės iš anų dienų ir pasakojom kaip kuris kuriom atrodėme pirmam susitikime.

Iš tų dienų ir yra šitoji mano fotografija su mažais kačiukais ir tas auksinis kryželis, kurį aš tau atidaviau. h

Šis išsiskyrimas jau išspaudė man ašaras, tačiau jų niekas nematė, ir jos buvo paskutinės.

Jo darbštumas išpildė kiekvieną žadėtą žodį, o aš tik sekiau viską ir stebėjausi, iš kur tiek jėgų imasi. O grįžus jam iš užsienio, mes atšventėm pirmąją mūsų gyvenimo šventę.

Nutilo motina, tarytum, abejodama, ar jos žodžiai išreikš tą džiaugsmą ir tą meilę, kurią ji patyrė per tiek prabėguso laiko. Ir ji pagalvojusi nebesurado nė vieno tinkamo žodžio toliau kalbėti:

Ji pakėlė savo rankomis dukters galvą, pabučiavo jos plaukus ir džiaugsmo ašaros suspindo jos akyse.

— Gyvenime, Liusi, ieškoki tik žmogaus, kuris parodys tau didžiausią pasiaukojimą ir tik tada atiduoki meilę. Ieškok žmogaus, kuriame nebūtų užgesusi kūrybos dvasia, siekimo dvasia. Jei kas tau sakys, kad esi jo idealas — netikėk, nes moteris vyrui savo meile gali tik padėti kurti, padėti siekti savo tikslų, idealų, bet pati tuo būti negali. Tik menkos dvasios vyrams, kuriuos sužavi tik mūsų kūno grožis, idealu esti paimti mus savo nuosavybėn, o paskui, kai nusibosim, siekti kito „idealo“. Tai niekingiausia padermė pasauly. Bet tu ieškoki tik žmogaus. Ir dabar, kada lauki jo atvažiuojant, tu neklausk savęs ar jis yra gražus, bet klausk ko jis siekia gyvenime. Ir kuo siekimas bus aukštesnis ir sunkiomis, žinok, kad jame glūdi ir galingesnė dvasia.

Kaž kur pasigirdo automobilio švilpukas. Duktė pašoko ir priėjo prie lango ir pilnomis ilgesio akimis pažiūrėjo į juodą naktį. Vietomis danguje buvo prasiskirstę juodi debesys ir mirkčiojo žvaigždės, o vėjas kartais atnešdamas prie lango stiklo purią sniegulę, lyg parodydavo ir vėl numesdavo žemėn.

Kažkur toli ji girdėjo lyg skambančius varpus, šaukiančius kur, kaip Kalėdų naktį į bernelių mišias, ir jų skambėjime, rodos, girdėjo kartojančius motinos žodžius... Gyvenime ieškoki tik žmogaus ir save menkute klaida nepasunkink tos naštos, kuri spaudžia pasaulį...

O sename židinyje buvo perdegę žarijos, virš kurių šokinėjo melsva ugnelė, lyg pelkių žiburėliai, kurie vienus gąsdina, o kitus vilioja juos sekti.

Prie durų sustojo automobilis ir prieangyje pradėjo kalbėtis žmonės.

Mintys

Sielos nemirtingumas taip mus apima, taip giliai mus liečia, jog reikia nustoti visų jausmų, kad paliktume jam abejingi.

Paskalis

Kai žmogus galvoja apie savo fizinį ir dvasinį stovį, paprastai jaučiasi esąs nesveikas.

Goethė

Kiekvienas valios judesys ir kiekviena mintis palieka žmogaus prote pėdsaką. Tuo būdu pats žmogus rašo savo kūne savo buities istoriją ir angelai gali ją iš jo išskaityti

Svedenborgas

Jei mes tampriai nukreipsim savo mintis į tai, kuo būti norim, tai galim taip gerai paveikti, kad tikrai tuo ir būsim.

O. Svett-Marden

Groži! surask save meilėje, o ne savo veidrodžių pataikavime.

Rabindranat Tagore

Jei žmogus nelaimingas, tai nelaimės priežastis slepiasi jame pačiame, nes Dievas visus žmones sutvėrė jų laimei, o ne tam, kad jie būtų nelaimingi.

Epiktetas

Gera knyga, graži kalba gali būt naudinga ir padaryti daug gero, bet geras pavyzdys yra už vis naudingiausias.

Konfucijus

Tik patikrinęs savo sąžinę religiniu žvilgsniu, aš nustačiau savo uždavinio planą. Mano įkvėpimas padvigubėjo, kai pamačiau, kad po kiekvieno žingsnio vis labiau sklaidėsi debesys, kurie atrodė dengia baisybes, ir kai prieš mane iškilo visas gyviausia šviesa spindis aukščiausios Esybės didingumas.

Kai išnyks gamta, kai diena ir naktis nebeskirs Tavo rankų darbo, mano visados dėkinga širdis garbins Tavo gerumą.

Visą amžinybę aš giedosiu Tau savo džiaugsmo giesme, nors ji, Viešpatie, per trumpa, kad Tave garbintų.

Kantas

Menkas yra tasai meno kūrinys, kuris neįstengia sulaikyti žmogaus bent pusvalandžiui nuo niekingų minčių ir nedorų darbų.

Dž. Leopardi

Ne visa tai, kas vėliau ateina, reikia laikyti pažanga.

Manzoni

JUOZAS LINGIS

ATSISKYRIMAS

Jau greit gal rudenio vėjas
Paskutinį lapą nuo tako nupūs.
Atskirs mane neaiškumas didelis,
Ir mano dienos Tau nebežinomos bus.

Išskris paukščiai, išmirs drugeliai,
Žiema mano širdį apsnigs.
Užminti liks ir takeliai anie
O nauji Tau jau nebežinomi liks.

Atplauks debesys, praplauks debesys,
Giedrą, lietų ir audras nešini,
Keliausiu aš; motina gal mirus bus,
O Tu nepaklausi: „Juozai, kur išeini?“

Išsirps uogos miške, tekės šaltinėlis,
Mane keleivį pagirdys, pavalgidins,
Pakelsi Tu akis į vyturėlį čiulbantį,
Bet jis Tau manęs iškeliavusio nebeprimins.

ST. ZNAMENSKAS

LAIMĖS PASIILGIMAS

Akis kažkas į erdvę traukė
Ir amžinai širdis nerimo.
Ilgėjausi pasaulio, kur nereikia kaukės,
Nei grimo.

Palaimino mane lelijos,
Kai laimę rasti ryžaus.
Ir išėjau. Ir suklupau kelyje
Prie kryžiaus.

Išvaikščiojau kelius, gatves ir pievas
O akyse rasa sužvilgo.
Nes pasiilgau laimės, didis Dieve,
Pasiilgau.

KAZYS BRADŪNAS

EINU

Gerai menu pavasarį praėjusį,
Kai vėjas pievom nusiūbavo, lankstė uosius,
Aš palikau ežias žaliai žydėjusias,
Aš palikau laukus žieduose.

Ėjau kaitroj, ėjau naktim be vieškelių,
Ėjau surinkti džiaugsmo išbarstyto.
Mačiau, kad laimės iš bedugnių nieks neiškelia,
Ir girios didelės tik verkė, vyto.

Dabar, kai žemė šventą giesmę gieda,
Kai supas aidas: Gloria in exelsis,
Kažko vis ieškau, lyg paparčio žiedo,
Bet dar tikiu, kažkas su saulėm kelsis.

Einu į tylią šią Kalėdų naktį,
Jaučiu, kad ges nerimstantis kliedėjimas.
Ei, dekit, dekit, visos aukštos žvakės, —
Nurimti noriu aš giesmių žydėjimuos.

PETRAS ZABLACKAS

JAUNYSTĖ JOVARUOSE

Pavasariai pražysta —
Pakylame arais...
Šalikelėm — jaunystė
Dainuoja jovarais.

O tėviškė už vartų
Parymusi — sena...
Viliota čia tiek kartų
Mūs laimė alkana.

Čia vasara prikritus
Vosilkų mėlynų.
Su vasara — aš rytus
Plaštakėmis menu.

Prie kelio su jaunyste
Susisupė beržai. —
Ak, berže, kam nuklysti
Man vieškelius varžai.

Bet gera čia, palikim —
Aš vienišas ir tu.
Abu svyruosim sykiu,
Dainuosime kartu.

Ateina ir nuklysta
Ugniniai vakarai.
Šalikelėm jaunystę
Dainuoja jovarai.

A. SALYS

Didysis kalbininkas

(K. Būgos mirties 10 metų sukakčiai)

Sukako 10 metų kaip K. Būgos nebeturime. 1924 m. gruodžio mėn. 2 dien. jis Karaliaučiuje persiskyrė su šiuo pasauliu. Kauno gatvėmis nusidriekė gedulo eisena, vainikų eilės: — lydėjo amžinajin poilsin . . . Daugis klausė, ką? Atsako: B ū g a. Bet galėjai pastebėti, kad ta keturių garsų samplaika nė katram nesikentė. Klausėjui, nesupratusiam, nebedrąsu daugiau klausti, o atsakančiajam keblu, kad ir jis tiek težino. Iš tikro, didį darbininką didžiu nežinomuoju palaidojome . . . Po 10 metų, iš tam tikro istorinio atsto, galime geriau suprasti, kas mums K. Būga buvo, galime labiau jo pasigesti.

Jonas Jablonskis, taip pat jau nuėjęs amžinatvėn, savo didžia gyvąja kalbos nuojauta pastatė mums bendrinės kalbos rūmą, o K. Būga prie to rūmo — sargu pristojo. Jo sargyba tauri, kalavijas nors ne plieno, bet ilgus mokslo metus kaltas, prityrusių kalbininkų kalvėje grūdintas.

Bendrinės kalbos daryba turi daug bendrų bruožų su dailiąja statyba. Žmonių kalba — žalioji medžiaga, valkus molis; rašytojai — plytų degėjai, mūrininkai, meistrai, o didieji ir į architektus pašoka. Bet tokie architektai visuomet reikalingi techninės pagalbos. Gražus pastatas be geležinių griaučių tuojau turėtų sugniužti. Tas kryžkreižes išvedžioja, visą rūmą sąvaržomis stiprina prityręs statybos technikas — kalbininkas praktikas, o visų medžiagų atsparumą skaičiuoja specialistas inžinierius — kalbininkas mokslininkas.

Šitokis kalbos inžinierius ir buvo mūsų K. Būga. Turime gerai įsidėmėti, kad jis ne technikas, ne mėgėjas ir ne amatininkas. Pirmąjį kalbos mokslą (nuo 1902 m.) išeina pas kun. K. Jaunių, anuomet žymiausią mūsų kalbininką, 1905 — 1911 m. gilinasi Petrapilio universitete, o 1916 m. pats jau į katedrą atsisėda.

Su mokslo darbais velionis pasirodo jau prieš didįjį karą. Ir čia jo talkos J. Jablonskiui kaip tik buvo labai prireikę: praktikui būtina teoretinė grynojo mokslo atrama. Rygiškių Jonas tikrąją vagą daugiau iš nuojautos varė, kalbos dailidėms ne visuomet mokslo kardu tekirsdavo. Dėl to šie jį, pav., pasišiaušę puolė dėl terminų r a š o m o j i ir š n e k a m o j i kalba, analoginės darybos posakius, kaip k u l i a m o j i mašina (turinti būti: k u l i a n č i o j i!), išvadino nelogiškais ir drąsiausiai pateigė:tikėsime kalbininkais, jei je įrodys, kad bent preš 20 metų taip žmonių kalbėta. Rygiškių Jonas gynėsi, kirtosi, bet dailidėms burną užčiaupė K. Būga, įrodė, kad anos rūšies posakiai jau XVI amž. rašytojų Vilento ir Daukšos vartota. J. Jablonskis daugiau buvo sintaksininkas, todėl 1909 m. kalbininkų suvažiavime Seinuose ir rašybos vadovėlis vėl pavesta K. Būgai

Kalbininkas K. Būga

parašyti. Jo „Rašybos mažmožiuose“ išdėstyti rašybos principai yra bent iš visų mūsų rašybų nuosekliausi.

1918 m. atkūrus nepriklausomąjį gyvenimą, lietuvių kalba turėjo pasidaryti valstybinė, mokslo ir kultūros kalba. Gyvasis gyvenimo reikalas iškėlė ir kepusių ir nekepusių kalbininkų. Tie dailidės suskato savo išvaipytais kirviais rantyti derlų šakotą gyvosios kalbos medį. J. Jablonskis vienas tuo metu Lietuvoje tebūdamas atsparos pritrūko. Tuo tarpu 1920 m. grįžo iš Rusijos velionis K. Būga. Radęs vašiuosius ano medžio ūgius bekapojant ir išvisas beskiepijant, tarė įtikinamą „liaukitės“. Juk jau kalbos „grynintojai“ tik buvo įsibėgėję, jog s k r i a u d o s, r i b o s, p r a š y t i... lietuviškais nebepripažino, v i l n a s g a u r a i s keisti reikalavo, labą rytą ir vakarą sakyti draudė. Tik K. Būgos autoritetas mūsų bendrinės kalbos raidą iš šunkelių vėl į platų vieškelį pasuko. Kad ne jis, kažin kur šiandien klaidžiotume?

Visų didžiausias velionies nuopelnas — lietuvių kalbos žodynas. Gramatikos vadovėlį galima per metus antrus parašyti, o žodynui reikia kelių dešimčių. Tą žodyno darbą jis jau dirbo nuo 1912 m. ir jei ne beširdė mirtis, šiandie jau arti dešimties storų tomų turėtume. Bet mirdamas mums paliko 5 su viršum centnerių (per 600.000 kortelių) medžiagos. Tatai yra dabar pradedamo leisti didžiojo lietuvių kalbos žodyno pamatas.

Velionis buvo ne tik kalbininkas, bet ir gilus mūsų prosenovės tyrėjas. Mūsų tauta iš amžių glūdumos ryškiau iškyla vos tik XIII amž., kada gobšūs kaimynai į Lietuvos kūną ima leisti savo geležinius nagus. Žiląją mūsų senovę iki tų laikų dengia tanki migla. Ir čia K. Būga šaukiasi liudytoju kalbos, kuri ,jo žodžiais, „viena tegali šiandien savo šviesa pratikti tau-

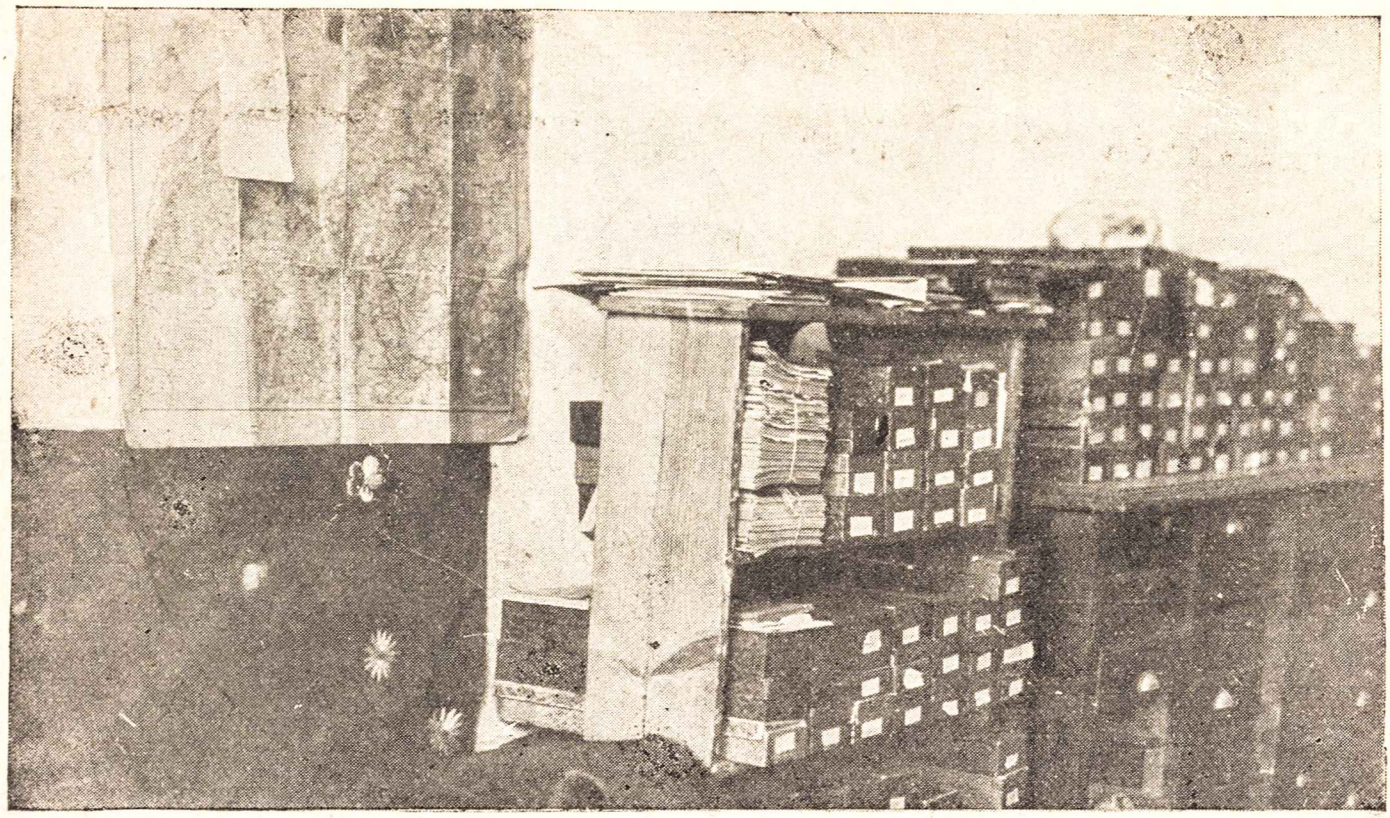

K. Būgos žodyno turtai

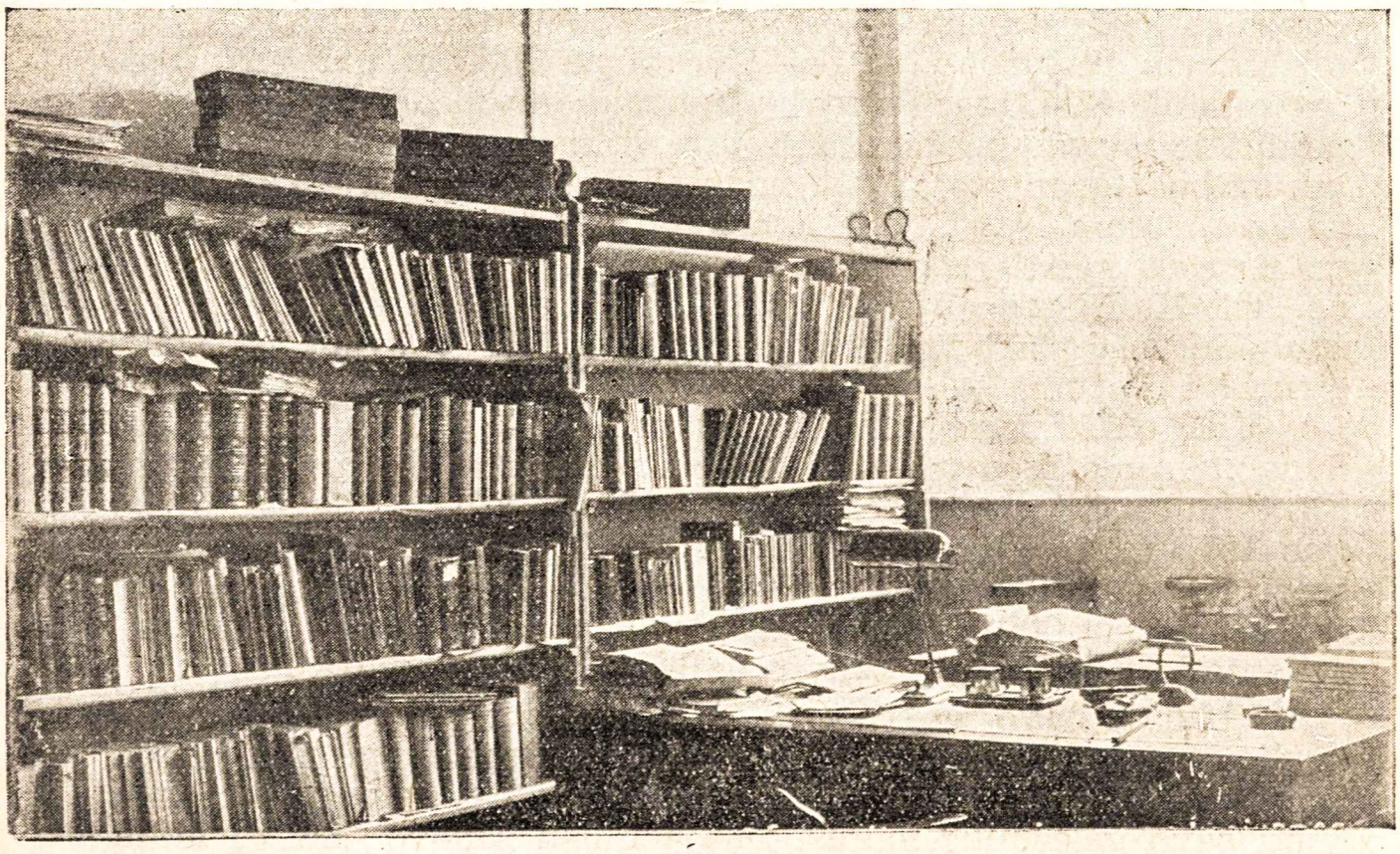

K. Būgos dirbamasis kambarys

SAPHO

FRAGMENTAI

1.

Aš negaliu, miela motute
Savo audinio austi,
Mane kankina gražus bernelis,
Kirioji meilė mane kankina.

2.

Mėnuo jau nusileido,
Ir Grigo ratai nuvažiavo,
Jau, štai, vidurnaktis! —
Jau valanda praėjo,
O vargšė aš dar viena tebesu!

3.

Ach, mane svaiginančiai kankina meilė,
Skausmingai gieda nepasirinktasis paukštis;
O, mielas Arti, man buvai kadaise toks graudus,
Tačiau į Andromedą linksta jau tava širdis.

4.

O tu mergyste, miela mergyste,
Kur tu skubi taip nuo manęs?
Aš nesugrįšiu, aš nesugrįšiu,
Aš niekados negrįšiu pas tave...

Vertė *K. Žirgulis*

---

*) iš 600 m. prieš Kr.

---

tos arba tautų senovę uždegančią miglą". Jis į senovę įžvelgė daug giliau nei visi istoriniai šaltiniai siekia, nušvietė daug klausimų, kurie atrodė niekuomet neišspręsiami. Padėjo velioniui, gyvuoju žodžiu iš amžių gelmės prabilo vėl ta pati mūsų senutė kalba, liudijo, šiaip rodos nereikšmingi, upių, upelių vardai, visa žemės kalba. Iš tos kalbos didysis mūsų kalbininkas sekė lietuvių tautos proistorinius kelius. Jis parodė, kad lietuvių ir jų giminaičių (latvių, prūsų, kuršių, žiemgalių, sėlių) sodybos seniau yra siekusios mažne Maskvą, kad visų šių kilčių senosios protėvynės būta toliau į rytus.

Turėjome didį darbo žmogų, pasaulinio garso mokslininką, dabar gal tik pradėsime jį suprasti, branginti. Kad tik Amžinasis Kūrėjas mums kitą tokį leistų . . .

J. SENKUS

Iš K. Būgos tėviškės

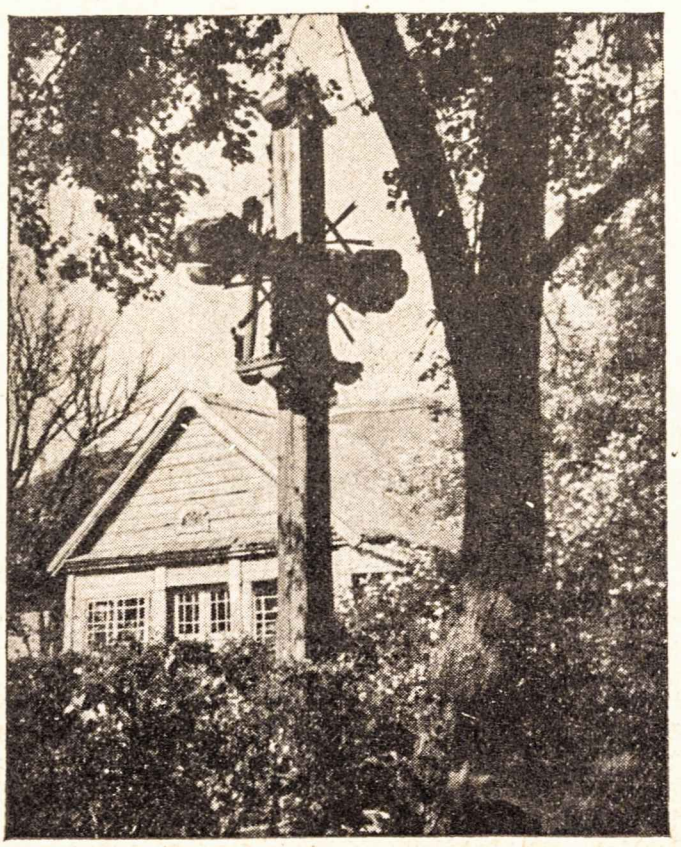

Būgos tėviškė

Bekeliaudamas po Zarasų kraštą, atsidūriau ir Dusetų miestely. Čia patenku į žmonių būrį, kuriame pamatau kaž kur regėtą žmogų. Prisimenu iš fotografijos įsižiūrėtą profesorių Kazimierą Būgą. Žiūriu ir netikiu: prieš mane stovi gyvas profesorius. Štai, jis paspaudžia draugiškai man ranką, ir jau aš žinau, kad kalbu su Jonu Būga, Kazimiero broliu, Pažiegės (III) viensėdžio savininku. Viens kits žodis — ir turiu skirtis, žinoma, pasižadėjęs atsilankyti į Pažiegę.

Rytojaus dieną Visų šventė. Po pamaldų tuoj ir dumiu į pasižadėtąją vietą. Šalia vieškelio tyvuliuoja Žiegas, apie 80 hektarų ežeras, čia pat dunkso Skėčiamiškis (sketė — toks vabzdys), netoli ir Čiùlkakalnis. Žodžiu, apylinkės labai gražios. Pagaliau, už 5—6 klm. ir Pažiegė. Pažiegių čia yra trys; Būgų viensėdis vadinamas trečiąja Pažiege. Su —*žieg*— pavadinimų yra ir daugiau: netoliese Žiegẽlio ežeras, Žiegūnio raistas, pagaliau, Antãžiegės sodžius.

Būgų ūkis didokas, dabar 40 ha. žemės. Gyvena čia du broliai: vienas vedęs — ūkininkas, antrasis nevedęs — sodininkas, bitininkas. Motina dar gyva, 76 metų senelė. (Tėvas mirė 1921 m.). Gyvena gražiai, pavyzdingai. Kiekviename jų žing-

snyje, kiekviename darbe matyti sumanumas, darbštumas. Kaip gražios ir įdomios čia apylinkės, taip malonūs ir išmintingi žmonės. Ir visoji Dusetų parapija gana kultūringa.

Beviešint žodis po žodžio imam kalbėti apie a. a. Profesorių. Sužinau, kad jis gimė 1879 m. lapkričio 6 d. (senuoju kalendoriumi: spalių 25 d.). Jo tėvai dievobaimingi žmonės. Kazimieras iš mažumėlės aiškiai linko į mokslą. Varomas ganyti verkdavo, o šiaip darbų nepajėgdavo arba nemėgdavo. Skaityti pramoko iš dėdžių. Toliau mokėsi Dusetų ir Zarasų mokyklose. Paskui tėvas išvežė jį į Petrapilį. Čia baigė keturias klases ir įstojo į kunigų seminariją. Seminarijoj vyravo lenkiškumas, o Kazimieras buvo jau susipratęs lietuvis, todėl neilgai čia pabuvo. Persiskyręs su seminarija, neteko tėvų paramos. Prasidėjo vargo dienos. Pagaliau pasisekė gauti tarnyba, bet nuobodi, įkyri, o čia jis nori mokytis. Pasiryžimas, darbas ir gabumai jį iškelia. Bedirbdamas kultūrinį darbą, suartėja su kitais lietuviais, kurie netrukus jam daug padeda. Tokiu būdu jis patenka pas prof. K. Jaunių sekretoriauti, paskui, gavęs stipendiją, meta tarnybą, išlaiko gimnazijos egzaminus ir 1905 m. įstoja į Petrapilio universiteto istorijos filologijos skyrių. Čia visu karščiu imasi savo pamėgtojo kalbos mokslo. Universitetą baigia 1911 m. ir čia paliekamas ruoštis universitetiniam darbui. Išlaikęs reikalingus egzaminus bei įsigijęs mokslo laipsnį, profesoriauja Permėje. Pagaliau 1920 m. grįžta į Lietuvą. Čia ima redaguoti Lietuvių kalbos žodyną, begalės kalbotyros dalykų skaito Lietuvos universitete ir 1924 m. 2 d. rytą miršta.

Pavartau dar čia gulinčius Kazimiero mokslo pagyrimo lapus, pasižiūriu į albumą ir vis klausausi, kaip šalia manęs sėdintis 50 m. Jonas apie savo brolį žodis po žodžio atsiminimus dėsto. Net nusišypso prisiminęs, kad žodžius užrašyti ir jis iš Kazimiero buvo išmokęs, o už kiekvieną gerą mįslę po 3 kapeikas gaudavęs.

Netrukus teko skirtis. Per tą valandėlę taip susigyvenom, kad pasižadėjom susirašinėti; pasižadėjau parašyti apie savo kelionės naujienas, o man parašysią, kas liko dar neiškalbėta. Ir, štai, neseniai gaunu iš Būgų laišką, kuriame apie Kazimierą gana įdomiai rašoma. Tatai drįstu čia, nieko netaisydamas, pacituoti.

„Kazimieras buvo lėto būdo žmogus. Darbą dirbdamas, jis niekad neskubėdavo, kad tik greičiau jį baigus. Kieno nors užklaustas, jis greit neatsakydavo, bet dar pagalvodavo ir tik tada atsakydavo. Maža to, kad atsakydavo, bet kartais dar gana juokingai: „Kas nupirkta, kad ir negardu, reikia valgyti“.

Kazimieras buvo jaunimo mylėtojas. Su jaunimu jis juokaudavo ir klausydavo įvairių kalbų. Šokti jis nemėgo ir niekad nešokdavo. Kazimieras nebuvo išdidus. Dėl to žmonės jį mylėjo ir gerbė.

Vakarais jis klausydavosi miškų ošimo, bitelių dūzgimo ir

M. LINKEVIČIUS

Nusidavimai redaktoriaus kambary

Feljetonas

Vieną gražią rudens dieną viename universiteto — atseit, aukštosios mūsų mokslinyčios — koridoriuje susitinku su „Ateities“ redaktoriumi. Juodas plaukų kuokštas uždribęs ant kaktos, akys tokios mažytės, o kai jau ima juoktis, tai iš redaktoriaus akių belieka du siauri juosvi įrėžimai. Jo redaktorišką išvaizdą padidina ilgi, žemyn nuaugę bakenbardai. Taigi anasai man ir sako:

— Mykolai, rytoj iš ryto ateik pas mane padėti sutvarkyti prisiųstųjų anketų.

— Kad žinai... Gal neturėsiu laiko...

Matot, man iš karto nusidavė, jogei tvarkyti anketas nebus jau toks prie širdies darbelis. Tai viena. O antra, man visad rodos, jog aš turiu be galo daug laiko. Redaktorius, žinoma, nenusiminė ir prisiminė būdą, kuriuo mane galima iš flegmatiškumo išjudinti. —

— Ateik, ir tau bus įdomu žinoti, ką gimnazistai, o ypač gimnazistės, galvoja apie „Ateities“ bendradarbius, vadinasi, ir apie tave.

— Gerai, ateisiu.

Rytojaus rytą nukanku prie Aukštaičių g. 15 ir baladojuos į duris. Įeinu. Susėdame į pintas kėdes ir imamės darbo. Padarome bendradarbių sąrašą. Verčiame anketų lapelius ir prie bendradarbių pavardžių žymime brūkšnelius. Redaktorius skaito iš lapelių, o aš žymiu. Ant stalo, kaž inkokios „žydrių akių

---

paukštelių čiulbėjimo. Malonūs jam buvo visi bitininkai ir sodininkai. Studentaudamas jis lipdavo medin, arba atsisėsdavo ant kelmo ir skaitydavo knygas. Kazimieras labai mylėjo savo tėvelius ir brolius. Visuomet su jais maloniai pasidalindavo mintimis ir įspūdžiais. (... *J. S.*). Žmonėms jis liepdavo nevartoti rusiškų žodžių. Apskritai imant, labai neapkentė rusų ir visuomet prieš juos ėjo.

Per atostogas Kazimieras važiuodavo Vilniun į kaž kokius „Saulės“ posėdžius. Užklaustas, kur važiuoja, atsakydavo: „Važiuoju gydyti lietuvių kalbos“.

1905 m. tėvas sutinka Dusėtose kun. Špokevičių. Šis praneša, kad sūnus Kazimieras stosiąs universitetan, ir džiaugdamasis sako: „Turėsim didelį kalbininką ir lietuvių kalbos žinovą“.

Matome, kad ir atspėjo.

Juozas Keliuotis, kurio redaguojamas žurnalas Naujoji Romuva išleido 200 nr.

mergaitės“ veidelis spokso į mudu ir klauso, maždaug, šitokių dialogų:

— Atsako saulietė... VI klasės...

— Kurie poetai patinka?

— Brazdžionis, Grigaitytė, Žitkevičius.

— Na, na, gerai apsižiūrėk, tur būt, ir Zupka įrašytas.

— Ne, šį kartą ne...

— Nuostabu...

Jausdamas pavydą dėl redaktoriaus nuostabaus pasisekimo skaitytojuose, žymiu brūkšnelius prie aukščiau paminėtų pavardžių.

— O ko toji saulietė pageidauja? — klausiu.

— Ko pageidauja? „Altorių šešėlių“ autoriaus ir... Perskaityk pats, neįskaitau...

— Neužmirštuolė... Žiūrėk, pone redaktoriau, saulietė iš tavęs pageidauja, kad tu įdėtum į „Ateities“ numerį kokią neužmirštuolę... Cha, cha, cha... Paimk, įdėk ir nusiųsk kada, —

šydiju linksmai nusiteikusį redaktorių Zupką. Pagaliau jis padaro rimtą redaktoriško tono miną.

— Matyt, iš jų pačių tarpo kokios poetės slapyvardis. Tęskime toliau darbą. Kėdainių gimnazija. Šeštokė...

— Gal toji pati, su kuria per literatūros vakarą sušokau ir... ir, kaip čia pasakyti, susižiūrėjau, — atsidusau giliai širdy, tik redaktoriui neišdrįsau pasisakyti to spėliojimo.

— Žiūrėk, žiūrėk, pats skaityk...

Jaučiu, kaip rausta mano veidas, nes tarp kitų turėjau laimės pažymėti brūkšnelį ir prie savęs.

— O ko pageidauja?

— Kl. Dulkės, Kossu ir Neries...

— Kad tave kur galas — Dulkės pageidauja. Ot, ką reiškia eilėraštį pasaldinti meilės medučiu.

Toliau. Redaktorius skaito.

— Pr. Dovydaitis ir J. Keliuotis...

— Ką, ar tie „poetai" kam patinka?!

— Taip taip, šitai, į klausimą, kokie poetai geriausiai patinka, atsakyta — Pr. Dovydaitis ir J. Keliuotis.

— O ko pageidauja? —

— Maironio.

Tuojau vaizduotei duodu laisvę ir pamatau „Ateities" redaktorių nedrąsiai klabenantį į profesoriaus Dovydaičio namų duris.

— Tai, pone profesoriau, norėčiau iš Tamstos gauti ko nors „Ateities" 12-tajam numeriui...

— Kalėdinio straipsnio? Gerai. Rytoj.

— Ne, pone profesoriau... ne straipsnio...

— ?!

— Poezijos, eilėraščių skaitytojai iš Tamstos pageidauja...

Bet finalas mano vaizduotėje pasidarė toks nepalankus redaktoriaus šonkauliams, tad jis mano vaizduotėje tegu ir pasiliks.

K. Zupka eina į „N. Romuvos" redakcijos bustinę.

— A, labą dieną... Kaip sekasi su „Ateitimi"? Medžiagos nestinga?

„N. Romuvos" redaktoriaus šnekumas „Ateities" redaktorių ilgai trukdė išdėstyti patį reikalą. Pagaliau radosi tyla.

— Pone redaktoriau, gal „Ateičiai" parašytumėt...

— Dėja, rašau „Romuvai" įžanginį, poryt jau laužom numerį.

— Bet mūsų skaitytojai pageidauja... Tamstos eilėraščių...

Visados šypsančios „N. R." redaktoriaus lūpos šį kartą prapliumpa nepaprastu juoku, o mūsų redaktorius jaučia, kad nieko iš to nebus.

Bet... juk visa tai buvo tik mano vaizduotėje. Sunku tikėtis šiuos vaidinius būsiant tikrovėje. Leisdamas redaktoriui pačiam išspręsti, kuriuo būdu pasiekti dangaus vartus, kad ga-

lėtų „Ateities“ skaitytojus patenkinti Maironio lirika, paklusau tęsti darbą toliau.

— Anketos iš kunigų seminarijos, — pareiškė redaktorius.

— Įdomu, kaip klierikai žiūri į poeziją.

— Ir pamanyk, į šiuos du klausimus, kurie liečia bendradarbius poetus, nieko neatsako.

Teisybė, redaktorius nemeluoja.

— Ir keistuoliai tie klierikai ir, iš viso, dvasiškiai, kurie sakosi nemėgstą poezijos. Tad kaip jie gali skaityti brevijorių, kur poezijos yra daugiau, negu Maironio lirikoje. Ar ne tiesa, Kazy?

Bet jis nieko neatsako. O aš su giliausiu susimąstymu negaliu permanyti, kaip gali nepoetas būti kunigu. Juk gi kuone visos kunigo pareigos persunktos poezija. Nei mišparų psalmėse, nei mišiolo maldose nerasi dogmos apibrėžimo, kanono, fundamentalinės teologijos teisių, o kiek poezijos, o lirikos...

Neilgam teko prie šio susimąstymo sustoti. Reikėjo darbą toliau tęsti, nes tų anketų lapelių toks didelis pluoštas.

Pagaliau pervertėme visus anketų lapelius ir ėmėme skaičiuoti, kiek kuris poetas bei rašytojas „balsų gavo“. Visų rezultatų tiksliai nepasakosiu, tik pažymėsiu vieną charakteringą dalykėlį: pageidaujančių balsų Didžbalis ir Dom. Berželis gavo po tris, o Adomas Mickevičius tiktai... du. Vadinasi, labai nedidelis skaičius skaitytojų savo redaktorių nori nusiųsti į mirusiųjų karalystę, žinoma, su intencija, kad dar į šią ašarų pakalnę sugrįžtų ir „Ateities“ skaitytojus pavaišintų naujausia amžinybėje gyvenančiųjų poetų bei rašytojų kūryba.

Mūsų gusarai ant žirgų

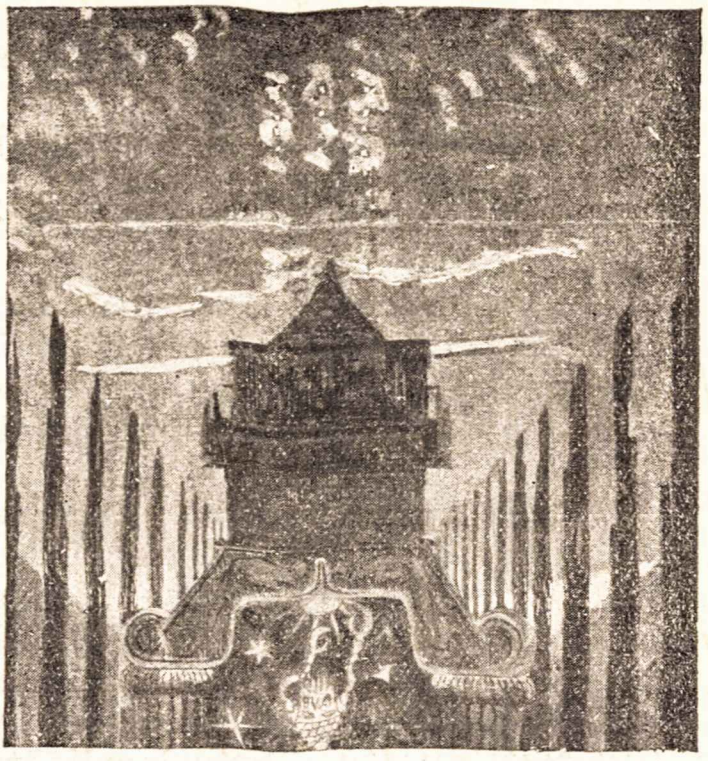

Skorpijonas iš Zodijako ženklų
M. K. Čiurlionis

D. TRAKMANAITĖ

Šarūnas

Psichologinė analizė

Savo dramatinėj poemoj Šarūne Krėvė Mickevičius vėl atgaivino Dainavos šalies senų žmonių padavimų pasakiško migloto karžygio Šarūno vaizdą, bet šiuo kartu rašytojas padarė jį suprantamą, aišku, pažvelgęs į pačią jo sielos gelmę. Kaip gyvas stojasi prieš mus Šarūnas, apšviestas romantiška pasakų šviesa, bet kartu ir suprantamas ir artimas savo svajonėmis, kentėjimu ir didvyriškumu.

Šarūno likimas apgaubtas kažkokiu fatališkumu. Ne laimės atnešė žmonėms jaunas kunigaikštis, bet sudrumsčia jų ramybę, sunkiu ir pavojingu keliu bežengdamas. Ir nesupranta žmonės, kam čia viskas taip darosi, ir keikia savo kunigaikštį.

„Jis rengia karą vienas prieš tris! Kas tai matė? Taip mūsų tėvai nesielgė...“ „Jam tik svetimas kraujas lakti...“ ...„Daro visa, kad suerzintų ir sujaudintų žmones, kad audrą sukeltų... Matai, stato naujas tvirtoves. Kam čia tos tvirtovės mūsų balose? Tėvų tėvai be jų gyveno ir priešų nesibaidė“...

Nesuprantami žmonės ir pavojingi jų ramybei Šarūno siekimai. Jis nepasitenkina dabartiniu gyvenimu, ankšta jam jo ribose. Jis nori atgaivinti garsiąją praeitį, nori būti garsus didvyris. Aukštai siekia jo svajonės...

Bet nesupranta žmonės tų jo siekių, instinktyviai bijodami jų. Visaip kliudo jam sumanymus įvykdyti. Ir žmonės ir dievai — viskas, rodosi, sukyla prieš Šarūną, bet niekas nesulaužo

jo valios, drąsiai žengia jis priekin į savo tikslą, nebijodamas nei žmonių, nei dievų, pasitikėdamas vien savimi, paniekinęs tradicijas.

„Visiems neįtiksi — ir nereikia. Aš noriu būti valdovas, bet ne pataikūnas, ar palenktas beržas, ant kurio visos ožkos kopinėja... Aš vergu nebuvau ir nebūsiu, nei žmonių, nei dievų... Menkas yra vyras, kad nesugeba įvykdyti, ką sumano..."

Ne užsispyrimu ar tuščia garbe paniekino Šarūnas visuomenės nuomonę. — Jis sumanus politikas. Jaučia, jog minia nesupras jo siekių, jog rūpi jai vien asmeniniai reikalai. Teisingai pasako jis:

„Taigi... nežino vienas, kitas neišmano, ir visi tai kalbės. Bet aš žinau, ką daryti. Kuo kalnas statesnis, tuo sunkiau ant jo užjoti; kuo galvų daugiau, sunkiau su jomis susikalbėti..."

Ir iš tikrųjų, štai, kaip paklausti pareiškia savo nuomonę reikšmingiausi jo bajorai Gelovinis ir Briedis, kurie ragina jį sušaukti kuopą, griežtai protestuodami prieš jo sauvalę:

Briedis: Aš ką... Maža nusimanau. Kaip kiti, taip ir aš... Aš tik kareivis...

Gelovinis: Man kas... Daryk kaip išmanai. Mes kitų eilių žmonės, nesusikalbėsiva...

Gilų politinį nujautimą turi Šarūnas. Tai tikras tautos vado tipas. Ne tuščia garbė rūpi jam, ne egoistiniai siekimai. Nenori jis kelti kardo prieš savuosius. Štai, ką jis sako, dainiaus žadinamas sujudinti dangų ir žemę, kad pasiektų garbės ir galybės: „Bet ką gi mūsų šalyj padarytai? Tėvą prieš sūnų, sūnų prieš tėvą argi pakelti? Kas liktų paskui? Pelenai!..."

Kitos rūšies žygiai rūpi jam, žygiai, kurie padarytų jo tėvynę garsią ir galingą, o jo vardą nemirštamą amžiams.

Ir niekas daugiau, kaip tik jis vienas, tenujaučia tų siekimų tikslą. Tačiau Šarūnas likimo įrankis. Likimas pašaukia jį sulaužyti senąsias tradicijos formas. Istorijos eigos reikalavimai pasireiškia jo žygiuose, o Šarūnas instinktyviai tat nujaučia:

„Ne aš karo priežastis... Tegul ir taip... Dievai sugundė jį (Meškį) kelti ranką prieš mane ir tuo parodė man likimo kelią. Vienas kunigas turi būti Dainavoj. Aš ar jis! Jis man pirmas pastojo kelią!

Ir taip, gindamas savo tėviškę ir savo garbę, Šarūnas vykdo ankstyvesnįjį istorijos tikslą — Dainavos suvienijimą, kuris netrukus pasirodė reikalingas išoriniams priešams atsiginti.

Žmonės nesupranta idėjos, kuri nesąmoningai lydi Šarūną, nes, istorijos procesui vykstant, sunku objektingai vertinti karžygių darbus. Sunkią kovą tenka kovoti istorijos didvyriams, kuriems niekas dažniausiai nepritaria, kurių niekas nesupranta. Tradicijos rutiną, senus prietarus — visa tat reikia nugalėti, o patiems gyvybę paaukoti. Ir tik istorijos proceso ratui apsisukus, tampa suprantami jos didvyrių darbai.

Tik mirus Šarūnui, suprato žmonės jo siekimus ir pamylėjo jį. Ir pirma keikiamas, apskelbtas tautos karžygiu, kurio vardą dainiai garsino amžių amžius, kurį rašytojas padarė tautinio epo herojum. Toks yra Šarūnas kunigaikštis — karžygys poemoj atvaizduotasis.

Liūdnas yra Šarūno asmeninis gyvenimas, joks laimės spindulys nešviečia jam: jis nuolat liūdnas, susirūpinęs... Liūdna, pesimistiška ir visa pasauližiūra:

„„Kvaila, visa kvaila„ (Rainy). Nėra nei tiesos, nei laimės... Kvaila jaunystė ir gyvenimas kvailas, ir aš kvailas, kad jį veltui žudau..."

Liūdnas atrodo Šarūnui žmogaus likimas... Per menką vietą užima jis pasauly... Nėra teisybės, nėra laimės, nėra ir žmonių meilės.

Ne be priežasties Šarūnas toks pesimistas — jis patyrė sunkią sielos tragediją: gyvenimas apvylė jį. Štai, ką jis pasakoja apie savo jaunystę su karčia ironija:

„Visi ir visada mane, motute, mylėjo. Mylėjo mane tėvas, neprileisdamas prie savo akių, pavedęs man senutę pilį, kur gyvendavo vos pelėdos, žalčiai ir pelės... Mylėjo mane brolis, kai norėjo atimti iš manęs ir šitą laužyną, man jį aptaisius ir sutvarkius; mylėjo kai mirdamas pavedė visą tėviškę Perliui... Ir Perlis mylėjo... Ką čia kalbėti!...

Bet jo sielos gilumoj nesąmoningai dar tunojo troškimas tos žmonių laimės, kad ir nenorėjo išdidume pats sau prisipažinti. Ir gana buvo menkiausios klaidos, kad suirtų jo dirbtinas abejingumas, ir atgytų tas Šarūnas, kuris „rankas kojas bučiuotų už vieną meilės žodelį".

Gana buvo vieno Zubrio pastebėjimo, jog Voverė mylinti jį, ir atgijo jame seniai užsmaugtas meilės troškimas. Ir pamylėjo jis Voverę. O tai buvo fatališka meilė žmogaus, kuris nesugebėjo orijentuotis realiam gyvenime. Baisią klaidą padarė jis vedęs Voverę, kuri jo nemylėjo. Lyg koks nepatyręs jaunuolis, atrodo mums Šarūnas, pirma įsivaizdavęs, kad Voverė jį mylinti, o paskui, kad ir nusivylęs tuo, bet vis dėlto trokštąs jos meilės. Papratęs valdyti, išdidžiai kovoja jis ir už tos rūšies laimę naiviai, nesuprasdamas, kokie bus tos kovos vaisiai.

Prieš mus plėtojasi tragėdija žmogaus, kurio širdy daug yra meilės, bet kurio būdas taip sukietėjęs, jog trūksta jam švelnumo išreikšti tai.

„Ar pažiūrėjai tu kada nors gražiai į mane, kaip žmogus į žmogų žiūro... aš gero žodžio iš tavęs negirdėjau"... skundžiasi jam Voverė. Tik baimės įkvepia žmonėms Šarūnas, kurie nepastebi jo širdies žmoniškumo. Baisus nesusipratimas įvyksta tarp šitų dviejų žmonių.

Nesupranta Šarūnas ir Voverės prakilnumo. Ir taip du žmonės tampa baisaus nesusipratimo aukomis. Jei Šarūnas būtų buvęs linksmo atviro būdo žmogus, neįvyktų ši tragedija, bet

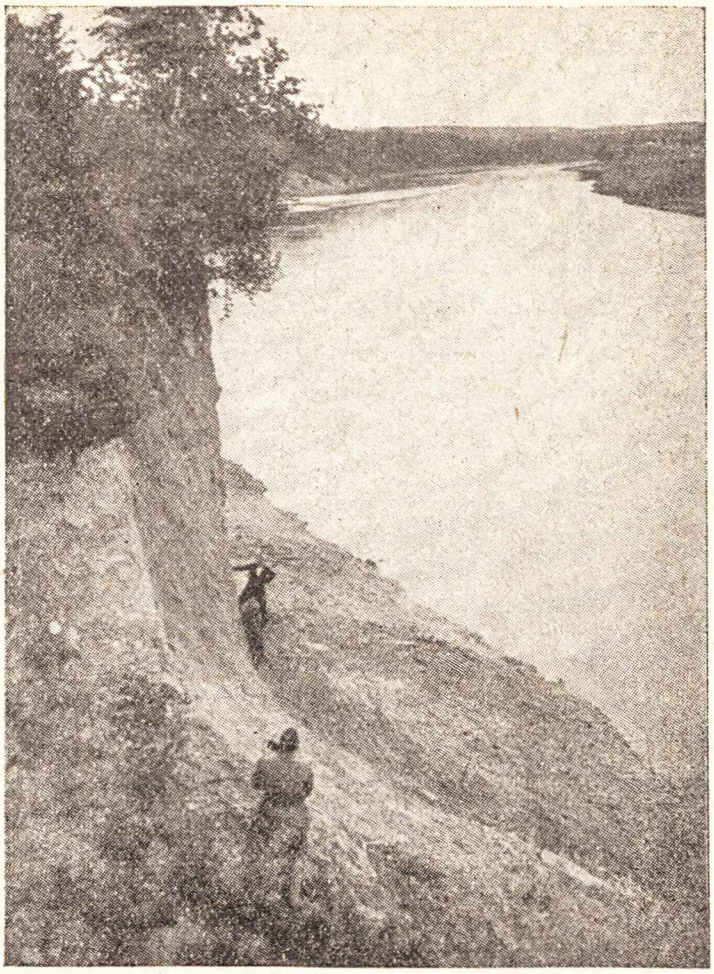

Upės teka
Kan. Sabaliausko foto

gyvenimo skriaudų įpykintas, jis tapo nepasitikįs žmonėmis, išdidus, nedraugus, melancholikas. Susidūręs su realiuoju gyvenimu, su gyvo žmogaus siela, jis nesugebėjo suprasti artimo žmogaus — mylimosios žmonos, nei išreikšti savo pačio jausmų.

Meilė tampa jam naujų kančių šaltiniu — gimsta jo širdy pavydas, plėtojasi ir kankina jį. O dabar tokia krizė buvo baisiai pavojinga jo sielos pusiausvyrai, perdaug jis buvo gyvenimo išvargintas. Jo širdis tampa įvairių aistrų kovos arena, maišosi jo protas, silpnėja valios centrai. Baisūs sapnai kankina jį, nujaučia jis savo liūdną likimą, susipranta nesugebėjęs prisitaikinti prie gyvenimo.

Pagaliau, sugriūva jo dvasios pusiausvyra ir tampa jis žmogžudžiu. Baisia katastrofa baigėsi jo sielos tragedija.

Tuoj susivokia jis padaręs kažką baisaus, užmušęs moteriškę, kuriai tiek meilės buvo jo širdy. Taip, psichologiškai pražuvo Šarūnas, gyvenimo nugalėtas. Su tokiu pragaru širdy nebegali jis daugiau gyventi.

Mirtis turi išvaduoti jį... Pirma žuvo Šarūnas, — paprastas žmogus, netrukus miršta Šarūnas — karžygys, naujų valstybinių formų kūrėjas, miršta nugalėtoju kovos lauke, atlikęs likimo uždavinį, parodęs savo siekimų aukštąjį tikslą.

Ir paskutinio atsisveikinimo su Šarūnu scenos šviesa nuslopina baisų jo asmens tragedijos įspūdį. Ir rodos — viskas taip ir turėjo būti, kad aukos buvo reikalingos naujajam idealui pasiekti — Šarūnui likimo kelią parodyti.

Tik baisioj aistrų kovoj, baisiose kančiose gimsta naujos formos, šviesi ateitis.

ALEKSANDRAS BAUMGARTNERIS S. J.

Fridricho Šillerio idėjų pasaulis

Šilleris jaučiasi esąs pranašas ir stato menui aukščiausius tikslus, kurių šis iš tikrųjų, tik bendraudamas su religija ir jai tarnaudamas, tegali pasiekti. Jis sako menininkams: „Žmonijos kilnumas yra jūsų rankose, išsaugokit jį! Jis smunka su jumis, su jumis jis pakils! Kūrybos šventoji jėga tarnauja išmintingajam pasaulio planui, tat nematomai tekrypsta ji į didžiausios harmonijos okeaną!“

Tačiau į aiškią teodicėją Šilleris nepersilaužė, o dar mažiau į aukščiausiąją harmoniją, kurią natūralinė Dievo tvarka yra pasiekusi krikščioniškame Apreiškime. Nuolat jis priskiria menui tai, ką pasiūlyti pajėgia tik religija. Daina „Džiaugsmui“ skamba dar Rousseau svajonėmis apie laimę, o „Graikijos dievai“ įkūnija jo meno idealizmą, nudažytą pagoniškai humaniškų atspalviu, kurs Štolbergio ir kitų buvo suprantamas kaip krikščioniškojo jausmo sužadinimas. Eilėraštis tuo tarpu prileidžia atvirą, be užpakalinių minčių aiškinimą. Tai — himnas poezijos grožiui, kurs yra senovės Olimpe ir antikos mene įkūnytas.

Šillerį aukština tai, kad jis nepasitenkina geidulingu antikos romėnų erotikų realizmu, bet pilnas ilgesio ir susižavėjimo domisi kilniomis helenų tragikų idėjomis ir, veržđamasis aukščiau visa, kas yra kūniška ir matoma, ieško tikrosios poezijos sielos metafizikoj, dvasingume, amžinume ir dieviškume.

Visa jo poezija, be jaunystės Sturm ir Drang perijodo, pati nepripažindama ir krikščionybės moksle nenusitverdama tvirto pagrindo, vis dėlto turi netik platoniškojo, bet ir krikščioniškojo atspalvio. Ji yra galinga Sursum corda, kurs pakelia mus virš kasdieninio niekingumo. Filosofiškasis rimtumas, minčių gilumas ir kilnumas, iškilminga išraiška primena Dantę. Šilleris, kaip ir Dantė, kuria klasikinės senovės prisiminimų vaizdų ir formų įtakoj.

Šilleris, kaip ir Klopštokas su Štolbergiu, svajojo apie laisvės idėjas, kurios kaip žėrinčios kibirkštys plito iš Amerikos ir Prancūzijos po visą pasaulį. Kai prancūzų revoliucija su savo baisenybėmis privedė jas prie absurdo, Šilleris nepasidavė bendrajai nuomonei smerkti, net ir tai, kas tų idėjų pagrinde buvo vertinga. Tačiau nuo to laiko laisvės dainius tapo dainiumi įstatymų ir tylios tvarkos, be kurių laisvė virsta nesuvaldomu godumu ir visa naikinančia beprotybe. Eilėraščiai — „Idealas ir gyvenimas“, anksčiau vadinęsis „Šešėlių karalystė“, ir „Pasivaikščiojimas“, turėjęs tik „Elegijos“ vardą, pavaizduoja poeto vidujinį, principinį nugalėjimą gražiu būdu revoliucinės minties ir maištingumo dvasios.

Tikrai tautiškas, dalinai klasiškas, dalinai romantiškas yra Šillerio epas — didžiosios baladės, kurios lydėjo jo dramos

Kalėdų eglučių prekyba prie F. Šillerio paminklo

kūrybą iki paskutiniųjų gyvenimo metų. Visus amžiaus perijodus, visus luomus, visus visuomenės sluoksnius pavaizdavo jis savo baladėse. Rinktiniai senovės padavimai — „Polykrato žiedas“, „Ibyko gervės“, „Įkaitas“ yra jau tapę vokiečių tautos turtu. Be to, jis poezijos burtų lazdele vėl atgaivino viduramžius ir ritierių laikus. „Riteris Toggenburgas“, „Naras“, „Pirštinaitė“ ir „Ėjimas į kalvę“ — gyvi tautos lūpose.

„Ėjime į kalvę“ visai paprastai ir pamaldžiai pavaizduoja Šilleris šv . Mišias. Jos atrodo gražios ir malonios, ir jis neturi nė mažiausio krislelio liuteroniško priešingumo katalikybei. „Kovoj su slibinu“ jis užkopia su maldininku stačią salos uolą aplankyti stebuklingosios vietos bažnytėlės. Čia, malonaus Madonnos ir Trijų Karalių paveikslo sužavėtas, pajunta Išganytojo artumą. Atsiveria akys, ir jis mato triumfą, kurį švenčia žmogaus laisvė aukodamasi paklusnumo įstatymui: „Drąsą parodo ir Mamelukas, o paklusnumas yra krikščionies papuošalas. Nes ten, kur Viešpats savo didybėj vaikščiojo kaip vergas, ordeno tėvai įkūrė šventoj žemėj draugiją, kuri turi atlikti sunkiausią pareigą — sutramdyti savo valią. Tave paskatino tuščias garbės troškimas, dėl to pasitrauk iš mano akių, nes kas nenori Viešpaties jungo, negali puoštis ir jo kryžiumi“.

Poetiška pagarba Eucharistijos tikėjimui ir drauge kryžiaus nusižeminimui dar iškilmingiau pasireiškė puikioj baladėj „Grafas Habsburgas“. Senovės karališkasis puikumas ir

viduramžių trubadūrų poezijos žavingumas šviesia aureole supa svarbiausią baladės asmenį, kilnųjį Habsburgą. Jis, tikėdamas Išganytoją ir Jo tikrą esimą Sakramente, laisva valia tampa kunigu, o kartu vargšų ir ligonių tarnu. Dėl to savo nusižeminimo tinka jis aukščiausioms riterio pareigoms, ir Dievas palaimina jį kilniausiuoju karališku vainiku.

Tie gražūs ir giliai krikščioniškos dvasios eilėraščiai turi gražų užbaigimą „Dainoj apie varpą". Tai nuostabus kūrinys, kurs savo tobulu, klasiškai gražiu sutvarkymu atnaujina puikiausiuosius antikinės choro lirikos pavyzdžius, kartu tačiau išreiškia visu nuoširdumu ir gilumu poetinį žavingumą ir aukščiausį pašventimą, kurį „varpas", simbolizuojąs Kristaus religiją, skleidžia atskirų žmonių ir visos žmonijos gyvenime. „Aukštai, virš žemės gyvenimo, mėlynoj dangaus erdvėj, griausmų kaimynas, teskamba jis ir ribojasi su žvaigždžių pasauliu, jo garsas tebūnie ten iš aukštai, kaip žvaigždžių šviesus būrys, kurs šlovina savo Kūrėją, keliaudamas aplink ir lemdamas laimingus metus".

Bonapartei verčiant senąją Europą griūvėsiais, Šilleris drauge su Goethe padėjo tvirtą pagrindą naujajai vokiečių literatūrai ir savo žavingąja poezija sužadino galingą tautinę dvasią, jaunystės užsidegimą ir laisvės, tikėjimo, teisių bei tvarkos troškimą. Visa tai turėjo išvaduoti Vokietiją iš korsikiečio užgrobėjo nagų, o literatūrą ir meną iš Voltairenizmo skonio ir revoliucionieriškojo barbarizmo pančių. Austrija ir Prūsija — katalikiškieji pietūs ir protestantiškoji šiaurė — turėjo pamiršti savo senuosius nesutikimus ir broliškai susijungę nusikratyti svetimuoju despotizmu. Šilleris, lyg nujausdamas, jau iš anksto kalbėjo apie vieningumą. Jis kuria savo didžiąsias dramas.

„Vallensteinas" yra išdava Šillerio studijų apie 30-metinį karą. Nors Vallensteinas yra apskaičiuojąs politikas ir karo vadas, tačiau jį supa poetiška nuotaika — jis žavi savo keistumu ir nuostabumu, pavergia geniališkąją valdymo jėgą ir energiją. Nežiūrint to, jis yra bevalis, dažnai savo ateitimi besiteiraująs didvyris, žūstąs per savo kaltę laisvės ir amžinųjų įstatymų kovoj, veltui kovojęs su likimu. Būdamas apjakęs, įtraukia į savo nelaimę ir visą pasaulį, t. y. tuometinę Vokietiją. Dėl Vallenšteino neriboto troškimo valdyti ir nelemto išdavimo kaizeris netenka savo geriausio kario, galėjusio išgelbėti valstybę ir pataisyti jos tvarką. Tai atspalvis pačios Vokietijos liūdnų laikų tragedijos. Tas kunigaikščių garbės troškimas, norėjęs pavergti aukščiausią valdžią, tas neribotas individualizmas, ieškojęs tik sau naudos, nebeatsižvelgė į bendrąją visuomenės gerovę ir teises, suardė žavingais, bet apgaulingais pažadais vidujinį šalies pajėgumą ir pavertė vokiečių tautą svetimos galybės žaislu. Šiuo giliai poetišku ir tikru tragiškumo supratimu kūrėjas išsiveržė šiek tiek iš konfesinio vienašališkumo, kurs apvaldo jo „30 metų karą" ir didžia dalim padaro veikalą nevertingą. Tuo tarpu kūryba priartina jį prie tiesos.

Tas pats yra ir „Marijoj Stiuart“. Nemaža yra ten vietų ir posakių, kur aštriai pasireiškia autoriaus angliškasis „Anti-Popesy“ (popiežiaus nekentimas) senųjų vienašališkų rašytojų įtakoj. Elizabeta pavaizduota ten kaip tikras aukos avinėlis, kurs išgelbėjo iš baisiausių sąmokslų tik dėka kažkokių stebuklų. Visas katalikiškasis pasaulis su popiežium priešakyje laukia jos žuvimo. Pagrindinė didžiojo sąmokslo priemonė — sukilimas ir žūdynės, kuriems popiežius pritaria, laimina ir net iš anksto atleidžia būsiančias nuodėmes. Mortimerio asmenyj su fanatišku atsivertėliu ir žmogžudžiu susijungia įsimylėjėlis ir romantiškas savižūdys, tuo pastatydamas katalikybės reikalą šiurpioj šviesoj. Tačiau iš sąmyšio priešingų ir neprielankių

Laisvės poetas Fridrichas Šilleris, gimė prieš 175 metus Marbache.

elementų prasiveržia vienas galingas ir šviesus katalikų Bažnyčios paveikslas. Jis gavo sielą tikrai dėka Kūrėjo susižavėjimo Bažnyčios grožiu, didingumu ir universalumu ir tai galima laikyti paties kūrėjo estetinės pagarbos pareiškimu. Karalienei Elizabetai yra atimtas dviveidiško spindėjimo rūbas, kuriuo ją buvo apvilkus reformacijos legenda. Ji panaši į savo motiną — paleistuvė, pavydi, valdžios trokštanti, žiauri ir veidmainiga moteris, beširdė, fanatikė, persekiotoja. Ji stengiasi fariziejiškai nustumti savo padėjėjams atsakomybę dėl žiaurių kraujuotų įsakymų, tačiau, nežiūrint viso išorinio spindėjimo ir pasisekimo, nepajėgia paslėpti moralinio sielos bjaurumo.

Marija Stiuart yra tikroji veikalo karžygė, savo viliojančio grožio įtraukta ne tik į atleistinas silpnybes, bet kūrėjo manymu ir į sunkią, labai tragišką kaltę, tačiau nėra ji ta galvas sukanti ir vyrus žudanti baisenybė, kokią norėjo pažymėti ją puritonai. Nežiūrint jos kilnios sielos suklydimų, bekovoda-

ma vidujinę kovą ir kentėdama sunkų skausmą Marija pasiekia skaistesnį ir kilnesnį nusistatymą. Ji drąsiai, apkabinusi kryžių, sutinka mirti tikėjimo kankinė. Kai kurie nedideli nukrypimai parodo ir čia, kad kūrėjas nepakankamai susipažinęs su Bažnyčios mokslu ir liturgika, o tai gadina jo paties sukurtą kilnų Marijos paskutiniosios išpažinties ir Komunijos paveikslą. Pačios scenos yra giliai ir jautriai pavaizduotos, bet jos labai kontrastuoja su pabaigos scenomis, kur Elizabeta pasirodo, kas ji iš tikrųjų esanti — beširdė tironė, graži nužudytoja nelaimingos ir kilniaširdės Marijos Stiuart, kuri nusikalto tuo, kad turėjo teisių į Anglijos ir Šotlandijos vainiką ir, be to, išpažino senosios Bažnyčios religiją.

Dar katalikiškesnė yra romantinė tragedija „Orlèano Mergelė“. Šilleris, pavadindamas pats taip savo kūrinį, atsistojo romantikų dramaturgų priešakyj, nes nė vienas jų nesukūrė tokio išbaigto ir vertingo dramos veikalo. Tačiau tikroji kūrinio vertė dar didesnė. Tai — tikrai ritieriškas veiksmas, kilnios poezijos triumfas virš nevertingo ir tuščio siauraprotiškumo, kurį ugdė taip vadinamoji XVIII amž. prancūzų filosofija. Šilleris savo kūriniu išvadavo vieną gražiausių prancūzų viduramžių karžygių figūrą nuo gėdos stulpo, prie kurio anglų neapykanta buvo ją prikalus. Jis ištraukė ją iš purvo, į kurį Voltaire beribis vulgariškumas buvo įmurdęs ir apsupo tą kilnų ideališką paveikslą poetišku žavingumu, kurs ir šiandien džiugina sielą ir leidžia maloniai prabilti religinėms viduramžių idėjoms į tas sielas, kurių išsilavinimui jos yra visai svetimos. Kai kurie mažmožiai primena ir čia, kad kūrėjas ne visai pažįstamas su tų idėjų pasauliu, tačiau idealinį pagrindinį jų bruožą vykusiai pagavo ir gražiai pavaizduoja tą patraukiančią jėgą, kurios lojalumas ir tėvynės meilė semiasi iš krikščioniškų pažiūrų gilumos. Vėliava su Madonnos ir Vaikelio Jėzaus paveikslu tampa laisvės ir išsivadavimo iš svetimosios tironijos vėliava. Jai turi nusilenkti fantomas (svajonė), kad tautos, norinčios išsikovoti laisvę ir tikrą laimę, turi išsižadėti savo švenčiausių tradicijų ir įsitikimų.

Taip pat ir „Sužadėtinės iš Messinos“ veiksmas vyksta katalikiškame krašte, o turinys pilnas katalikybės prisiminimų, formų ir pažiūrų. Šilleris pats pastebi, kad jis prie krikščionių religijos pridėjo graikų dievaičių mokslo, prietaringo maurų tikėjimo ir visa tai sujungė tam tikru indiferentizmu, kurs po skirtingų religijų gausiomis formomis nori rasti tikrosios religijos branduolį. Sicilijos fonas taip pat tinka tam sumaišymui, kurs dėl to dalinai ir atrodo esąs natūralus. Ispanų ir italų kūrėjų veikaluose toks sumaišymas pasitaiko gana dažnai, bet humanistiškai heleniškasis — romėniškasis atspalvis arba orientališkasis priedas nesunaikina pagrindinio krikščionybės bruožo. Tas pats yra ir su šiuo Šillerio kūriniu. Hercogas Karolis Augustas rado dramos veikėjus net „Stockkatholiken“ — perdėm katalikais esant. Taip pat ir likimo idėja, amžinojo

prakeikimo forma slegianti Messinos kunigaikščių šeimą, galima gerai suderinti su šv. Rašto pažiūromis. Antikės atspalvis ne tik neteikia veikalui pagoniško pobūdžio, bet dar palengvina autoriui sujungti scenas su iškilmingomis choro giesmėmis, kurių nė vienas kitas kūrėjas nesugebėjo taip vykusiai įpinti į moderniškąją tragediją. Vienu balsu pripažįstama, kad šių chorų giesmės skiriamos gražiausiajai vokiečių kūrybai.

Jei savo „Sužadėtine iš Messinos“ Šilleris panašus į Eschilą ir Sofoklį, tai savo „Vilium Telliu“ vėl prisideda prie didžiųjų istorinių ir legendarinių Shakespeare ar ispanų dramų. Čia svarbiausiasis veikėjas — visa tauta. Tas kūrinys visai nepaiso Aristotelio nustatytų taisyklių. Rütlio sąjunga, Tellio likimas ir karaliaus nužudymas tarpusavyj turi menką sąryšį, tačiau jie susijungia gyvai, reikšmingai visumai sudaryti.

Kaip Šillerio jaunystės dramose, taip ir čia laisvės idėja visa apvaldo, tačiau ji nėra jau jakobiniškasis įšėlimas, kurs prieš bet kokį įstatymą ar teisę kelia savo kirvį. Tai viduramžių tautos dvasia, išaugusi iš natūralinių individo ir šeimos sąjungos ir visuomenės teisių ir besipriešinanti bruťališkajam ir neteisėtam tironų smurtui. Ryškiausia atsispindi ta teisėta laisvės dvasia Rütlio scenoj, kuri Šillerio kūryboj yra labiausiai vykusi. Čia nekalbama nei apie popiežių, nei Bažnyčią, tik apie seniausiąją ir garbingiausiąją šiandieninės Europos respubliką, kuri popiežiui davė jo asmens sargybą ir niekuomet religijos dalykuose nenusileido policistiškam kunigaikščių valdymui.

Išaukštinęs „Telliuje“ senovės katalikiškąją Šveicariją, Šilleris savo „Demetrijuje“ vaizduoja taip pat katalikiškąją Lenkiją, kovojančią su Rusija. Čia išorinė senovės Bažnyčia su savo dvasiškijos ir vienuolynų institucijomis vėl davė poetinės medžiagos, ko niekuomet neįstengs duoti nematoma, valstybės priedu tapusi, Bažnyčia. Šiame kūrinyj taip pat tik poetiniai, bet ne religiniai motyvai turėjo reikšmės. Tačiau visa tai ryškiausiai atsispindi paskutinėj Šillerio poetinėj dramoj „Menų pagerbimas“, kurią jis 1804 m. lapkričio mėn. sukūrė. Čia jis labai gražiai charakterizuoja atskiras meno rūšis, suvesdamas jų aukštesnius tikslus į vienetą: „Aš pakeliu tave į tobuliausiąjį grožį“. Vargu kad tai jis būtų pasakęs šv. Augustino minties prasme, kurs skundžiasi per vėlai amžinąjį grožį pažinęs ir pamilęs. Taip pat klausimas ar šis supratimas primena Goethės pažiūras, kuriose aukščiausias grožis susilieja su amžinuoju moteriškumu. Šillerio filosofinis galvojimas neneigia tikrojo aukščiausiojo Grožio, kurs yra Dievuje. Jis neprotestuoja prieš grožį, kurs beveik porą tūkstančių metų yra gavęs formas Bažnyčioj ir krikščionybės mene. Jis pripažįsta jį, palieka jam laisvę ir jo neneigia. Šillerio dvasia ieško tų aukštybių, kuriose gyveno ir kūrė Wolframas von Eschenbachas, Hartmannas von Owe, Dantė, Calderonas, Cor-

(Padarė Myk. Linkevičius)

PARODIJOS

NEKLAUSK GRIGAITYTĖS

Tiktai neklausk
K. Grigaitytės,
Kodėl ant jos grakštučio piršto
Auksinio žiedo
Nebematyti.

Šį rytą
Jinai pasiryžus
Su „bleu narcisse“,
Su karminu ant lūpų
Nueit nedrąsiai į bažnyčią
Ir išbučiuoti kryžių.

O vakare
Nenešk jai nei tulpių, nei gecintų
Ir nedainuoki arijų,
Tik pasistenk, mielasis jaunikaiti,
Gražiai sužibėjęs
Žvaigždutėmis gusaro,
Ją užmigdyti savo plaukų pavėsy —
Tik tada, gal būt,
Suteikti laimės jai galėsi...

ZUPKOS MERGAITĖ

Mylėjo mamą, mylėjo tėtį,
Bet meilė niekas to nepaskaitė.
O šiandie Zupką meiliai myluoja
Žydrių akių mergaitė.

Nebuvo Zupkos eilių išmokę
Nė vieną kartą visi vaikai tie,
O šiandie Kazio vardą vis mini
Žydrių akių mergaitė.

Kiekvieną rytą žiedais rasotais
Bėgiojo kelnes aukštai paraitęs,
O šiandie jojo aistringom lūpom
Žydrių akių mergaitė.

Jūs jo nebarkit, nepavydėkit,
Te savo širdžiai jis duoda valią,
Juk Zupkos visos dienos ir naktys —
Žydrių akių mergelė.

---

neille, Tasso, Raffaelis, Mykolas Angelas ir į kurias dažnai pakildavo ir Shakspraras.

Visi anų didžiųjų poetų ir menininkų kūriniai jau seniai tapo neutralia sritimi, kur įvairių religinių įsitikinimų šalininkai draugiškai susitinka, džiaugiasi, pasiguodžia ir atsigaivina. Tas pats turi būti ir su Šillerio kūriniais. Katalikai šioj srityj jau padarė kiek tik buvo galima nes jie visuomet su džiaugsmu paduos ranką visiems, nuoširdžiai siekiantiems idealo. Dievas nužengė matoma forma į žmoniją ne tam, kad suardytų tikrąjį grožį ir panaikintų jo vertę, bet kad jį išgelbėtų nuo pavojaus ir nuodėmės, įstatytų į aukštesnės tvarkos eiles, nuskaidrindamas jį savo dalyvavimu. Ta prasme natūraliniai idealai yra krikščioniškuoju pagrindu ir esmine dalimi, dėl to ir Šillerį galime vadinti savu, jį mylėti, vertinti, gerbti ir juo sekti. Goethe pats tai jautė, sakydamas apie savo mirusį draugą: „Jo siela jau nukeliavo į tiesos, gėrio ir grožio Amžinybę, o už jo neesminėj šviesoj buvo tas niekingumas, kurs mus visus valdo!“

Vertė R. ROMAŠAUSKAITĖ

BRAZDŽIONIS EUFRATOJE

Aš pasiklydęs klaidžiojau Eufratoje
ir išsigert mažos čierkelės neradau,
ir giriose geniai snapais gudraut priprato jau,
o aš murmėjau ko ne pyragas — mano nuodėmės, ko ne meilė
[— ne pienas, ne vanduo.

Aš musmirė prieš tavo veidą, o jaunyste,
aš neteisingas tavo akyse, visoks eretikas esu
ir senas ir sulinkęs kaip seniausias altarista,
grįžtąs zakristijon po ankstybų mišių.

Abuoja dūšia, rodos, ne pekloj gyveno,
o iš tavęs, o iš tavęs ateidavo pekla,
pekla padūkdavo krūtinėj mano,
kaip lydeka tinkle.

Giliam kape gyvena kirminas pašvinkęs,
per barzdą jis atšliauš, į burną jis įlįs,
ir tuo manim pasibiaurėjimas pagavęs ima sukt aplinkui
ir nesiteisina liežuvis, ak, tas asilas, tas jūsų užmirštas kvailys.

LINGIO ATSKYRIMAS

Jau greit gal rudenio vėjas
Paskutinį rausvumą nuo veido nupūs
Ir atskirs likimas tave nuo gulbės,
Ir tavo dienos jai nebežinomos bus.

Išskrido paukščiai, vabalai jau išmirė,
Žiema kalnierių tau apsnigs,
Užsnigti liks ir trotuarai anie,
Bet paliai Laisvės a. 3 jai nežinomi neliks.

Atplauks ir praplauks debesys,
Nešini audrą, lietų, o gal ir giedrą su gulbe,
Keliausi tu, gal ir nelabai pasisotinęs,
Bet ji nepaklaus tavęs: Juozai, ko toks apstulbęs.

Išsirps uogos miške, tekės šaltinėlis
Ir tave vargšelį pagirdys, pavalgidins.
Ji pakels akis į kitą gulbinėlį skrendantį,
Ir tavęs po savo sparneliu pabūti nebepriims.

---

*) Šios parodijos 1934 m. „Ateity“ spausdintiems kai kuriems eilėraščiams. (Išskyrus Brazdžionį).

Skaitytojai kalba

Didelis susidomėjimas literatūra ir ideologiniais straipsniais. — „Norime pažinti visą Lietuvos kultūrinį gyvenimą". — Pamokslas bendradarbiams. — „Šachmatais nelošiame". — „Mums įdomu, ką visa Lietuvos moksleivija dirba".

Ateities 9—10 numery paskelbtoji anketa visiems skaitytojams buvo lyg Redakcijos paslas, kurs apkeliavo visą Lietuvą, visas Lietuvos gimnazijas, netgi vidurinįsias mokyklas ir grįžo atgal kupinas idealiosios ir entuziastingosios moksleivijos nuotaika, pageidavimais, pastabomis, kartu pagirimais ir sveikinimais redaktoriams ir administratoriams.

Viso sugrįžo 174 užpildytos anketos. Tiesa, iš visų skaitomųjų „Ateičių" iškarpyta tiktai maža dalelytė, tačiau, turint galvoj, jog į vieną anketą dažnai atsakyta su talka, taip sakant, bent keliems susitarus, ir daugelis atsakymų metasi į akis savo sutartinumu, tai drąsiai galima daryti sprendimų ir Ateities nuotaiką kreipti ton pusėn, kuriai šie atsakymai pritaria ar kurios pageidauja. Mes gi su dideliu džiaugsmu ir dėkingumu atsakiusiems skaitytojams jau nuo pat šito numerio pradėjome taikinti žurnalui visas pastabas ir reikalavimus, nors ir pirma jautėme, jog visa tai Ateičiai yra reikalinga. Kartu mes kreipiame visų mūsų bendradarbių dėmesį, jog į žemiau dedamus pranešimus būtų atkreipta reikiamo dėmesio, jog ir mūsų malonieji bendradarbiai labiau prisitaikintų moksleivių dvasiai, ko iki šiol dažnai nebūdavo. Ypač tai taikintina ideologinių, moralinių straipsnių autoriams.

Atsakymus skelbiame papunkčiui, kaip ir anketoje buvo, praleisdami tiktai tuos dalykus, kurie naudingi ir įdomūs vien Redakcijai ar Administracijai.

1. Daugiausia atsakymų atsiuntė: Panevėžys, Utena, Vilkaviškis, Mažeikiai, Marijampolė ir t. t. Uoliausiai pasirodė 6-tosios ir 8-tosios klasės. 75% atsakiusiųjų — vyrai.

2. Atsakiusieji Ateitį skaito pradedant 1911 m. (nes atsakė ir baigusieji mokslus). Daugiausia gi nuo 1932 metų.

3. Beveik visuma atsakiusiųjų žurnalą prenumeruojasi patys. Iš kitų pasiskaityti ima labai mažas nuošimtis.

4. Viršeliai labiausiai patiko paskutiniųjų numerių.

5. 70% žurnalą skaito ištisai (išskyrus šachmatų skyrių). Kiti pasirenka ar literatūrinius dalykus ar ideologinius straipsnius ir p.

6. Eilėraščių spausdinama pakankamai. Apie 25% norėtų, kad jų vienu kitu daugiau būtų.

7. Iš spausdinamųjų poetų mėgiamiausieji: Kazys Zupka (48% atsakytojų), Bern. Brazdžionis (25%), Myk. Linkevičius (24%), Vl. Proscevičiūtė, L. Žitkevičius, K. Grigaitytė, K.l. Dulkė, Vyt. Tamulaitis (21%). Kitus skaitytojai mažiau įsidėmėjo — gal dėl to, kad jie rečiau spausdinosi. O vis dėlto jų prisiskaitė apie 44 žmonės. Reiškia, tiek daug mūsų žurnale dirba vien tik vienoj srity ir tai — gana siauroj. Tai aiškiai liudija, jog moksleivių poezija labai domisi, skaito ją, seka. Tuo ji dabartinę jau subrendusią mūsų inteligentų kartą pralenkia ir, reikia tikėtis, jog ateityje, apskritai, visa mūsų lirika susilauks geresnių laikų.

Iš kitų Lietuvos poetų, kurie lig šiol Ateity nesispausdino arba rodėsi bent labai mažai norėtų matyti: Putiną, Brazdžionį, Kossu-Aleksandravičių, Vaičiūnienę, V. Stonį, Miškinį, Sal. Nėrį, K. Inčiūrą, Br. Buivydaitę, St. Būdavą ir k. Čia, žinote, prisiskaitė net iki 57. Būta ir kurjozų, kuriuos M. Linkevičius pasistengė įtraukti į šiame numery atspausdintą feljetoną.

Verstinių eilėraščių taip pat pageidaujama — senųjų ir naujųjų autorių.

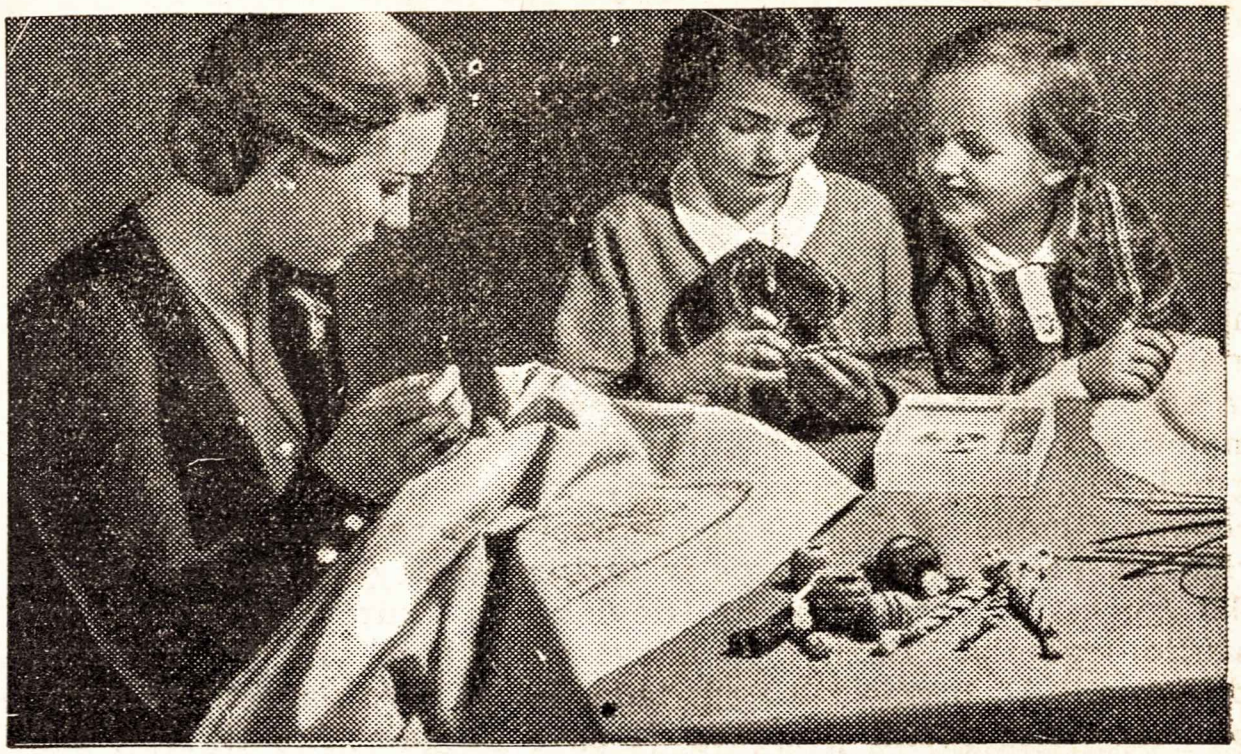

O tai buvo pas močiutę
dukružėlei gera būti

8. Beletristikoj norima matyti daugiau moksleivijos gyvenimo ir idiliškumo. Vertimuose — senieji ir naujieji autoriai. Pirmoje vietoje gimnazijose einamieji. Mėgiamiausia: novelės, biografijos, kelionių aprašymai ir paskum — feljetonai.

9. Biografijų norima daugiau.

10. Ideologiniai, religiniai ir moraliniai bei socialiniai straipsniai nevisai suprantami 1/5 atsakiusiųjų. Nusiskundžiama, jog per daug svetimųjų žodžių. Prašo lietuvinti ar aiškinti juos. (Autoriai įsidėmi. Red.!).
O šituos straipsnius skaitytojai mėgsta. Tik reikalinga vengti ištęsimo. 4—6 psl. ir jau turėtų pakakti. Be to, reikia daugiau konkretiškumo. Pas mus, apskritai, mėgstama nurodinėti, jog esame į balą įbridę. Ir mes tai jaučiame. Taigi, prašom nurodyti, kaip bristi iš tos balos. Jaunieji nori optimizmu ir energija gyventi.

11. Nagrinėjimai pageidaujami gimnazijoj einamųjų autorių temomis.

12. Lietuvių kalbos klausimais rašyti didesnė dalis lyg ir norėtų.

13. Susipažinti su naująja literatūra, menu, teatru ir muzika — visi kaip vienas pageidauja. Suabejojo tiktai trejetas.

14. „Gamtos draugo" retas neskaito. Ypač mėgsta kelionių aprašymus.

15. Sporto skyrium daugumas naudojasi. Nori praktiškų žinių.

16. Šachmatų, išskyrus vieną kitą, nepageidaujama. Todėl turime pareigos juos nubaigti. Paliksime prie kūno kultūros tiktai šachmatų kroniką. Gi besidomintieji šachmatais Ateity jau turės medžiagos.

17—18. Mokykloj ir gyvenime skyrius ir supažindinimas su kitų kraštų moksleivija — visiems prie širdies.

19. Iliustracijose nori matyti: vaizdų, meno reprodukcijų ir bendradarbių foto.

20—22. Į klausimus, kodėl yra moksleivių neskaitančių Ateities ir kodėl skaitantieji ne visi laiku ir tvarkingai atsiliygina, vis dėlto nuoširdžiai prisipažįstama nerangumu. Matydami šią netobulybę, kuri apsunkina Ateities leidimą ir jos tobulinimą, galutinai pasiryžkime ir kitus paraginkime, kad, grįždami po Kalėdų atostogų, galėtume atsilyginti skolas, surasti dar daugiau skaitytojų. Tada matysime, kokia Ateitis puiki bus.

J. GOBIS

Bažnyčios laisvė

Kiekvienas susipratęs katalikas nori, kad Bažnyčia būtų laisva, kad Ji nebūtų valstybės absoliutizmo vergė. Šis noras nėra nei tuščias kaprizas, nei katalikų pataikavimas kunigų luomui, bet turi gilios prasmės. Katalikų Bažnyčia savo egzistenciją ir savo teises bei pareigas gavo iš Kristaus, o ne iš valstybės malonės, todėl Bažnyčios subordinacija valstybės valdžiai religinėj, moralinėj ir organizacinėj srity reikštų atsisakymą nuo Kristaus mokslo. Jei Bažnyčia sveika perėjo per įvairių įvairiausias pasaulinės istorijos ir atskirų valstybių audras, tai tik dėl to, kad Ji rėmėsi savo Dieviškuoju Įkūrėju, o ne šio pasaulio jėgomis. Bažnyčios laisvė valstybėje yra Jos stiprybės požymis. „Bažnyčia žūtų tik tada, jei Ji save pavestų valstybės politikai, nes tuomi prarastų Ji savo antgamtišką tikslą", sako E. Hölscher'is. Rusų pravoslavija iš karto pakriko, kai tik revoliucija nuvertė jos galvą — carą. Taip pat nereikia būti pranašu, kad galėtum drąsiai sakyt, jog Hitlerio „vyskupo" Müller'io organizuojamoji „reicho bažnyčia" žlugs kartu su hitlerizmu, nes valstybė, kaipo tokia, neturi savyje nieko gaivininčio bažnytinei organizacijai palaikyti. Bažnyčios susiliejimas su valstybe reiškia, kad religinė organizacija prarado savo vyriausiąjį tikslą — vesti tikinčiuosius į antgamtinį gyvenimą.

„Bažnytinė organizacija, tapdama valstybės administracijos organu ir nusilenkdama šio pasaulio stipriesiems, liaujasi būti bažnyčia", sako Vl. Solovjovas. Piktoji dvasia, gundydama Kristų, parodė Jam valstybinę galybę ir jos žibėjimą ir pasakė: „Tai visa Tau atiduosiu, jeigu parpuolęs pagarbinsi mane". Panašiais vaizdais gundo Bažnyčios vyrus visi žemės galiūnai, visi cezariai, imperatoriai ir „führer'iai", bet mūsų Bažnyčia seka Kristum ir nesiduoda suvedžiojama ir pažeminama. Ji eina Kristaus nurodytu keliu ir per šios žemės džiaugsmus, vargus, audras ir nelaimes veda mus į amžinąjį gyvenimą.

„Niekuomet šioje žemėje nebuvo tokio žmonių politikos kūrinio, kuris būtų vertas tokio istorikų dėmėsio, kaip Romos Katalikų Bažnyčia. Jos istorija sujungė dvi civilizacijos epochas — senovę ir naujuosius laikus. Nėra kitos instancijos Europoj, kuri atsimintų, kaip iš Romos panteono kilo aukos dūmai ir kaip žirafos ir tigrai šokinėjo Flavijų amfiteatre. Išdidžiausios ir seniausios monarchų dinastijos, palyginti su ilga popiežių eile, tėra kūdikiai. Popiežija visada pilna jėgos ir gyvybės, kai tuo tarpu kitos imperijos amžininkės senai yra į dulkes subyrėjusios. Katalikų Bažnyčia matė visų dabar pasaulyje egzistuojančių vyriausybių ir bažnytiškų organizacijų (= atskalų) pradžią ir, turbūt, matys ir pergyvens jų galą. Kai apgalvoju

Vai ūžkit, ūžkit,
mano girnelės...

baisias audras, kurias Romos Bažnyčia yra pergyvenus, tai aš negaliu suprast, kuriame kelyje galėtų Ji žūti", sako anglų istorikas Macaulay. Iš tiesų, mums katalikams didelė garbė ir pasididžiavimas, kad mūsų Bažnyčia tokia galinga, kad Jos neįveikia nė didžiausi istoriniai žmonijos sukrėtimai, o Ji yra galinga tuom, kad yra laisva, kad neklauso šio pasaulio galiūnų, o tik Dievo. Iš šv. Petro Bažnyčios aukštybių žiūrėdami, galime drąsiai šypsotis iš Hitlerio „pranašystės", kad nacijonalsocijalizmas gyvuosiąs 1000 metų, ir iš bolševikų teigimo, kad religija tesanti buržuazijai reikalinga, kad socijalinė revoliucija nušluosianti krikščionybę nuo žemės paviršiaus kartu su kapitalizmu. Katalikų Bažnyčia nėra savo likimo sujungus nei su monarchija, nei su parlamentarizmu, nei su kapitalizmu, nei su nacijonalizmu. Jos amžius ilgas kaip tik dėl to, kad Ji nepasiduoda sezonų įtakai. Valstybės ir įvairūs jų rėžimai atsiranda ir po kiek laiko vėl žlunga, o Kat. Bažnyčia vis ta pati, nes Jos jėgos eina ne iš šio pasaulio. Kat. Bažnyčia išlaiko savo laisvę, savo religinį suverenitetą tik dėl to, kad Jos organizacijos ir magistracijos atramos punktas, toji „uola", yra ne nacijonalinėj valstybėj, bet universaliniame ir religiškai suvereniškame popiežiuje, šv. Petro įpėdinyje, kurį Kristus paskyrė savo Bažnyčios vyriausiuoju vadu.

Katalikų dvasia, katalikų sąžinė gali būti laisva tik laisvoje Bažnyčioje. Bažnyčios laisvė yra kartu ir mūsų sąžinės laisvė. Kas kėsinas mūsų Bažnyčią pavergti, tas tuo pačiu kėsinas mūsų asmenybę paversti valstybės automatu. Pozityvinės filosofijos

įkūrėjas Augustas Comte'as pripažino, kad laisvoji Bažnyčia, o ne kas kitas, yra išmokius moderniška žmogų kritiškai žiūrėti į valstybės darbus ir tuo būdu yra davus akstiną socijalinei pažangai. Kad A. Comte'as šiuo atžvilgiu neklydo, tai puikiausiai rodo šių dienų įvykiai: šiandien labiausiai Bažnyčios laisvės nekenčia tos politinės jėgos, kurios savo programą laiko paskutiniu istorijos proceso žodžiu ir todėl nenori, kad jų programos būtų laisvų žmonių kritikuojamos. Bolševizmas ir fašizmas pretenduoja į amžinumą, nori galutinai stabilizuoti savo įvestą tvarką be atodairos į jos ydas ir dėl to bijo laisvos dvasios žmonių ir rimtos kritikos. Kat. Bažnyčios jie nekenčia dėl to, kad Ji per savo atstovus visada reaguoja į neteisybes ir tuo būdu verčia žmones galvot, klausytis savo sąžinės balso ir veržtis į geresnę ateitį. Kristaus dvasioje išauklėta žmonių sąžinė turi kurti valstybės santvarką, o ne atvirkščiai.

Dabar vyrauja bendra nuomonė, jog mūsų gyvenamoji epocha yra pereinamoji epocha; pereinamosiose epochose socijaliniai pakrikimai refleksiškai atsiliepia žmonių sąmonėje ir todėl darosi sunku orijentuotis. Tokiais laikais kaip tik ir reikia turėti aiškius gėrio ir blogio kriterijus. Tokius kriterijus mums duoda Kristaus įkurtoji, neklaidingoji Romos Katalikų Bažnyčia, bet jokiu būdu ne valstybė, kad ji ir būtų 100% tautiška, demokratiška ar proletariška.

UTENA

Pas mus paskutiniu metu įsigyveno gražios religinės tradicijos. Prieš kiekvieną svarbesnį darbą moksleiviai eina pasimelsti bažnyčion. Prieš kiekvieną šventę, padedant kap. kun. Mozūrui, gražiai papuošiamas altorius, prie kurio esti laikomos moksleivių šv. Mišios. Altorių puošia kiekviena klasė atskirai — pradedant VIII-ąja ir baigiant I-ąja klase. Reikia pasakyti, kad žemesniosios klasės gana skoningai sugeba pasireikšti. Be to, pamaldų metu uždegama ir daugiau žvakių, kurioms nupirkti pinigų sudeda patys moksleiviai.

— Lapkričio 10 d. įvyko visų laukiamas gimnazijos vakaras. Buvo suvaidinta operetė „Mokinio sapnas", parodyta plastikos, baleto ir padainuota gražių dainelių. Gražiausiai padainavo solistė p. Aleksienė. Buvo ir loterija su daugybe įvairių fantų. Pelno surinkta virš 1000 lt., kuriais bus sušelpta daug neturtingų moksleivių.

TELŠIAI

— Jau treti metai, kaip gyvuoja eucharistininkų būrelis. Kas mėnesį išpažintis, Komunija ir susirinkimas, kuriame trumpa religinio turinio paskaitėlė, Šv. Rašto skaitymas, žinios iš katalikų pasaulio. Būreliui vadovauja gerb. kun. kap. Dr. A. Kruša.

— Neseniai į gimnaziją pargabentas Plungės mokytojų seminarijos fizikos kabinetas. Dabar galėsime daug daugiau praktikos darbų ir bandymų padaryti.

— Pernai puikiai gyvavo menomėgėjų būrelis — literatai. Surengė literatūrinį vakarą, porą teismų (romano skaitytojų ir mokinio), pasirodė su savo laikraštėliu — „6 Žarom", varė visą judėjimą, visus minėjimus ruošdavo. Bet šįmet, keliems jų išvažiavus studijuoti, nieko nebeišeina. Net susirinkimo sušaukti nebegalima — taip maža domėjimosi dvasios gaivintoja literatūra, tiek nedaug idealizmo. Nerandama laiko susirinkti menkai valandėlei, įsigilinti į tuos aktualius klausimus, nenorima lavintis. Laiko į kino, į robaksus, šaligatviams pašlifuoti, tuščiai patauškėti, tai labai užtenkama. Argi „6 žaros" jau nebenušviestų mūsų gimnazijos padangės! (Na, Telšiai turėtų gerai Žemaitiją atstovauti. Red.).

Brolis Žemaitis

Apžvalga

Arkivyskupo Jurgio Matulevičiaus palaikų perkėlimas į Marijampolę

Šių metų spalių 24 d. pavakare ties Kauno Bazilika spaudėsi minios žmonių: studentai, moksleiviai, inteligentija, darbininkai. Visi jie susirinko palydėti šventos atminties Vilnaus vyskupo Jurgio Matulevičiaus palaikų, kurie Kauno Bazilikos kriptoje (sklepe) buvo palaidoti jau 7 metai, į Marijampolę. Su aukštąja dvasiškąja Vyriausybe į palydėjimo iškilmes atsilankė Valstybės Prezidentas A. Smetona, vyriausybės nariai bei kariuomenės atstovai.

Geležinkelio stotyje karstas įdedamas į atskirą vagoną, išpintą žaliumynais. Karstą lydi 7 vyskupai, apie 30 šiaip dvasiškių ir keliasdešimt kauniečių.

Nors lijo smarkus lietus, Marijampolės šventoriuje jau nuo 17 val. rinkosi daugybė žmonių. 18.35 v. suskamba bažnyčios varpai. Ženklas, kad iš Kauno išėjo traukinys. Žmonių ima rinktis gausiau. Daugelio rankose žvakės. Niekas nė nepaiso lietaus. Sako, kad Marijampolės apylinkės kaimai visai ištuštėjo. Gražiai pasirodė ir Marijampolės moksleivija su savo pedagogais.

Stotyje išsirikiuoja ginkluota kareivių garbės kuopa su pulk. Svilu priešakyje. Kariuomenės užpakalyje sustoja 26 organizacinės vėliavos. Kitą stoties pusę užima dvasiškija, kurios susirinko net virš 60. Traukiniui pasiekus Marijampolės parapijos ribas, nakties tamsumoje sužiba gausingai iliuminuoti bažnyčios bokštai. Laukiantieji užsidega žvakes.

Traukiniui sustojus prie karsto prieina Marijampolės Apskrities Viršininkas p. Pimpė, Apygardos Teismo prokuroras p. Mikaila, Miesto Burmistras p. Maumukas, ir jie iškelia iš vagono Arkiv. Jurgio karstą. Šie aukštieji Ponai šiuo pareiškė, kad jie džiaugiasi sulaukę į savo miestą taip brangių palaikų. Tuo tarpu karo orkestras groja gedulo maršą, kariuomenė gerbia ginklu, o organizacijos ir vėliavos nusilenkia.

Vėl išsirikiuoja procesija. Jai vadovauja 5 vyskupai. Procesiją apsupo 200 fakelų, kurių dauguma moksleiviai. Manoma, kad pasitikimo iškilmėse dalyvavo apie 7.000 žmonių. Per nakti pasikeisdamos budėjo organizacijos ir šiaip minios žmonių. Rytą nuo 3 val. iki 10 val. prie penkių altorių be pertraukos laikomos šv. mišios. Paskutiniąsias iškilmingai atlaikė Jė E. Vysk. A. Karosas. Pamokslą pasakė J. E. vysk. J. Staugaitis. Pamaldose dalyvauja 8 vyskupai, 164 kunigai, daug klierikų, visi aukštieji svečiai, visų Lietuvos vienuolijų atstovai: Jėzuitai, Pranciškonai, Domininkonai, Saleziečiai, seserys Kazimierietės, Elzbietietės, Širdietės, Vargdienių seserys.

Po pamaldų kunigai Marijonai paima savo garbingojo tėvo karstą ant pečių ir nuneša į Jėzaus Širdies koplyčioje paruoštą sarkofagą. Prie sarkofago susirinko visi vyskupai, ministeriai, svečiai, dvasiškija. Buvo keletas svečių ir iš Vilniaus atvykę į savo buvusio Ganytojo kūno perkėlimo iškilmes.

Stud. J. Gribulis

Rinkime tautos melodijas

Šimet pre Švietimo M-jos įsteigus Kultūros Reikalų Departamentą, jo direktoriaus dr. A. Juškos rūpesčiu imta tvarkyti visi mūsų tautiškosios kultūros pasireiškimo reikalai. Štai, nuo lapkričio 5 d. atidaryti senovės paminklų apsaugos kursai, o dabartiniu metu imtasi tvarkyti tautos melodijas. Tam tikslui sudaryta atskira komisija, kuri kreipiasi į visus lietuvius, susirūpinusius liaudies turtais.. Čia mes ir spausdiname tos komisijos atsišaukimą.

Lietuvių dainų melodijos (gaidos) rinkti yra neatidėliojama mūsų pareiga.

Melodijas rinkti turime labiau suskasti dar ir dėl to, kad jų daug mažiau surinkta, negu teksto. Melodijų tesurinkta per 5000 (dalis jų nevykusiai užrašyta), dainų teksto per 48.000.

Norėdami sparčiau melodijų rinki-

mo darbą varyti, kreipiamės į visus, **kurie galėtų ir norėtų melodijas patys rinkti,** kviesdami ir šiaip asmenis nurodyti įžymesniuosius kaimo dainininkus bei dainininkes, mokančius daugiau dainų, taip pat **vietas,** kur daugiau dainuojama arba galima rasti tautinių instrumentų ir senovės melodijų.

Sudaryta prie Švietimo Ministerijos Komisija tautos melodijoms rinkti ir tvarkyti renka įvairių rušių dainų bei giesmių, bažnytinių liaudies giesmių, tautinių instrumentų, kaimo smuikininkų ir klarnetininkų melodijas ir t.t.

Apie tai, kas rinkti ir kaip užrašinėti, smulkiau paaiškinta tam tikrose Komisijos išlestose instrukcijose, kurias kiekveinam paprašiusiam Komisija išsiųs.

Asmens, norį melodijas rinkti, prašomi kuo greičiau atsiųsti pareiškimus Komisijai.

Pareiškime reikia pažymėti, kuriose vietose rinkėjas nori užrašinėti melodijas, ar galėtų atvažiuoti į trumpalaikius (7—8 d.) kursus per Kalėdų atostogas, suteikti apie save šiek tiek žinių ir pridėti vieną kitą savo užrašytą melodją.

Švietimo ministerija sugrąžins išlaidas ir atlygins už sugaištą užrašinėjant melodijas laiką.

Šiuo ar tuo padėsiantiems iš anksto dėkojame.

Visus raštus ir pranešimus prašome siųsti šiuo antrašu: Komisijai Tautos Melodijoms rinkti ir tvarkyti, Vytauto Didžiojo Muziejus Kaune.

Senovės paminklų apsaugos kursai. Kadangi Lietuvoje dar ge galo daug senovės paminklų (piliakalnių, kryžių, radinių ir p.) tebėra neištirtų ir netgi nežinomų, tai Kultūros Departamentas susirūpino pradėti organizuoti jų apsaugą bei tyrimą. Kadangi iki šiol to darbo nebuvo galima tęsti dėl darbininkų — specijalistų stokos, tai nuo lapkrčio 5 d. Kaune atidaryti senovės paminklų apsaugos kursai. Kursantai supažindinami su būdais ir priemonėmis, kuriuomis būtų galima tuos paminklus tinkamai surasti, išmatuoti juos, aprašyti. Kursus lanko apie 100 žmonių. Daugumą jų — universiteto studentai. Kursus veda p. Pryšmantas.

„Židiniui" 10 metų. Gruodžio mėnesio numeriu „Židiniui" sueina 10 metų. Apie ši didelį ir rimtą žurnalą plačiau kitam numery.

Ž. Ū. Akademijai 10 metų. Spalių 15 d. Dotnuvos Žemės Ūkio Akademija šventė 10 mtų sukaktuves. Į minėjimą buvo nuvažiavęs V. Prezidentas A. Smetona, buv. Akademijos Rektotrius prof. Tonkūnas ir daug kitų svečių iš Kauno.

Turėsim antrą radio stotį. Netrukus bus pradėta statyti antra radio stotis Lietuvoj. Ji bus statoma Klaipėdoj.

Steigs Liaudies Bibliotekas. Kultūros Reikalų Departamentas paruošė planą Liaudies Bibliotekoms steigti. Jei bus gauta tam tikslui lėšų, tai manoma darbą pradėti jau nuo 1935 metų. Liaudies Bibliotekos numatoma įsteigti kiekvienam Lietuvos miestely ir bažnytkaimy. Prie jų išlaikymų turės prisidėti Švietimo ministerija, savivaldybės ir skaitytojai.

V. Grigaitienės jubiliejus. Žymioji mūsų operos dainininkė Vladislava Grigaitienė šiemet mini 15 metų scenos ir 25 metus visuomeninio darbo sukaktuves Valstybės Teatras lapkričio 9 d. jos garbei pastatė operą „Toscą", kurioje prieš 15 metų ji dainavo pirmąji kartą. Po vaidinimo jubiliatė gavo labai daug sveikinimų.

V. Grigaitienė, be nuolatinio scenos darbo V. Teatre, profesoriauja ir Kauno Konservatorijoj, kur veda savo vardu dainavimo klasę.

„N. Romuvos' 200 nr. sukaktuvės. Lapkričio 4 d. „Naujoji Romuva" 200 savo numerių proga suruošė paminėjimą, kuriame dalyvavo daug bendradarbių ir šiaip aukštų ir garbingų svečių. Pačiam žurnalui ir jo redaktoriui Juozui Keliuočiui linkėta ir toliau šią vagą varyti.

Literatūros naujienos

Vytė Nemunėlis. DRUGELIAI. Eilėraščiai vaikams. Iliustravo A. Kučas. Švietimo M-jos pripažinta tinkama visų mokyklų knygynams. Sakalo b-vės leid. Kaunas. 1934. 64 psl. 2 lt.

Pas mus kad jau nėra ko, tai nė ant dančio uždėti nerasi, bet kai pasipila, tai — kaip iš kiauro maišo. Žiūrėkite, taip neseniai mes dar skųsdavomės, kad to ir to neturime, kad čia ir čia didžiulė spraga (nelyginant ūkininkas, kurio ganyklų tvoros sukežusios ir kurs piemens neturi). Ir džiaugdavomės, kad koki didelesni daiktą sugrabaliojame šiai spragai bent uždėti. Be abejo, kaip ir visada, ilgiausiai atlapos spragos turėjo būti ten, kur vaikai landžioja, taip sakant, vaikų pasaulyje. Tiesa, vaikams laikraštėlių jau nuo seniai turime, bet laikraštis vis laikraščiu palieka. Reikėjo knygelių, nes Valančius tik tą vieną Vaikų knygelę parašė. Na, taip ir badmiriavom ir vertėme trantų ir kitokių nusususių knygeliūkščių puslapius. Pagaliau laikai pagerėjo. Br. Buivydaitė parašė gerų vaidinimų vaikams. Vytė Nemunėlis išleido Mažųjų pasaulį. Mažieji tikrai pamatė, kad jų pasaulis įdomus. Na, ir susidomėjo savo Nemunėliu. Pradėjo deklamuoti, dainuoti. Mielas vaikams jų poetas. Šita meilė patiko kitiems, ir jie pradėjo rašyti — vaikams. O kai Raudonasis Kryžius penkšimtinę patiesė už geriausiąją knygelę ir kasmet patiesti pažadėjo (šįmet net 1000 lt.), o Sakalo b-vė savais „kaštais" vaikams eilėraščius pradėjo leidinėti, tai ir prakiuro tas maišas. Žinoma, mus tai tik džiugintų, bet deja, kad ir šiukšlių apstu šitoje gausybėje. O tarp šiukšlių ir geras daiktas apsitermena. Tai kaipgi gali taip mielai džiaugtis. Juk vaikas nevisada išskirs, kur čia geras daiktas, o kur į rankas neimtinas. (Ant knygelės tokio užrašo neesti; o reikėtų, kad būtų!) Naims blogą. „Ė", sakys. „nusirašė mūsų poetai, tai tau". Jeigu tie blogieji autoriai nebūtų taip globiami, tai, aišku, jie ir pasiliktų patys sau. Bet turime žmonių, kuriems asmeninės sąskaitos brangesnės, negu visos tautos literatūrinė ar kitokia meilė. Na, ir kyša. Ir leidžia bendrovė, jei žio, jog iškišti bus galima. Štai, Vytė Nemunėlis parašė Drugelius. Eilėraščiai, neabejotina, vaikams geriausieji. Bet ir X. Z. prirašė eilėraščių. Tačiau tuo pačiu dar nepasakome, jog gerai parašytųjų novelių autorius sugeba ir pakenčiamų eilėraščių vaikams rašyti. O, žiūrėkite, tie žmonės, kurių priklausys knygelių išsiplatinimas po mokyklų knygynėlius, sako: „Drugeliai tai Drugeliai, bet, kad matytumėt, kaip X. Z. savo eilėraščius paruošė, kokios iliustracijos, kokios spalvos gražios!.." Tai ką gi mes pagaliau leidžiame: ar spalvas ar eilėraščius. Būkime vis dėlto atsakingi. Juk tokiose sąlygose argi negalima laukti, jog ir vaikai apstos eilėraščius skaityti, kaip ilgą laiką šiaip visuomenė buvo apstojusi (nekas ir dabar dar). Taip taip. Juk ne paslaptis, kad mūsų visuomenė poezija daugiausia domėjosi tada, kai jos buvo nepalyginamai mažiau, bet kai ji buvo švaresnė. Juk tik Maironis tegalėjo sulaukti, kad jo Pavasario balsų išeitų du leidiniai ir tai net iki 5000 egz. Dievuli, o kuris gi mūsų geras poetas dabar išdris apie tai bent pagalvoti. Ir tai esti todėl, kad visoks chlamas, ant veido gundymų kaukę užsimovęs, drista savo klumpes asfalte demonstruoti. Ir šitos demonstracijos niekeno nesudraudžiamos, o draugai spaudoje siūlo jų pasižiūrėti. Kalbame griežtai, nes mylime literatūrą.

Kadangi Vytės Nemunėlio Drugeliai, kaip minėjome, yra patys gerieji šio meto eilėraščiai vaikams, tai norime iškelti kai kuriuos svarbesniuosius bruožus, kad ir Ateities skaitytojai gyviau pajustų vai-

kų poezijos charakterį, kad paprastų, kaip tame giliame Bern. Brazdžionio asmeny sutelpa vaikų poeto Vytės Nemunėlio paprastumas, lengvumas ir muzika.

Kas vaikus domina? — Gamta, tėveliai, Dievulis, gyvunija, žaislai, šventės. Reiškia, tie dalykai juos sudomins ir knygoje, jei bus jų kalba parašyti. O ką gi Drugeliai paliečia? — Kaip tiktai šias vaikų mėgiamiausias temas, kaip tik tai, su kuo vaikas dažniausiai susiduria.

Lietuvos vaikai kartu yra ir gamtos vaikai. Jų gyvenimo aplinkuma leidžia jiems susirišti su gamta, isijausti į ją ir mylėti. Jų dienose toks didelis saulės — karštos saulės pasiilgimas, nes su saule ir visoks gaivumas ateina. Todėl nenuostabu, kad vaikas vos bepakęsdamas žiemos kalėjimą gryčiutėje, prašo, tiesiog meldžia vėjelį, kad jis skristų į dausas, parkviestų saulutę, atneštų gėlių, paukščius pavadintų (Vėjeliui 6 psl.). O kai atgrįžta tasai spindulėlis, kai nusišypso pro langelį vidun, tai, matytumėt, net katinukas prausias ir ima šokti lėlės, o vaikai kieme — kaip tas pats spindulėlis kur klane — tik spurda, tik laksto. (Šviesutis spindulėlis 17 psl.). Tada ir Drugeliuose tikrai pajuntame tą nuostabią saulės įtaką, kuri džiaugsmu veržiasi iš kiekvieno žodžio, iš kiekvieno diegelio, gėlės, paukštuko, kuriems Vytė Nemunėlis liepia savo eilėraščiuose skleistis, žydėti ir nokti — nepaliaujamai gyventi. Tegu ir ruduo ateina, tegu ir žiema ateis — vistiek. Atsiversi 10 psl., perskaityti Čyru vyru, taip ir norėsi pakelti galvą į saulę ir pažiūrėti, ar tikrai vyturėlio kartais negirdėti. Taip įsijaučiami tie eilėraščiai.

Susiduręs su gamta, vaikas ne tik pajunta jos spinduliuojantį gaivalingumą, bet kartu pats tiesioginiai susiduria su ja — gyva, jaučiančia ir dažnai silpną gyvybę nešančia gamta. Žinome, jog yra vaikų, kurie neįvertina tos silpnosios gyvybės. Gi Vytės Nemunėlio eilėraščiuose vaikas pajus tą nuoširdumą ir atsidavimą netgi menkiausiam sutvėrimėliui. Štai, mergytė mato beskubančią ir sunkiu šapeliu nešiną skruzdę. Jai gaila pasidaro ir klausia:

Ar pas skruzdę tu tarnauji
Piktą ir negerą,
Ar tau liepia kas skubėti,
Ar tave kas bara.

Našlaičio Adomėlio neskriaudžia vaikai, bet myli ji:

Vienas duoda jam duonelės,
Kitas tepa sviesteliu —
Leisk, mamyt, ir aš padėsiu
Adomėliui kuo galiu
(48 psl.)

Šitas vaikų gerumas, nuoširdumas gimsta su jų gera širdim, kuri trokšta visus mylėti, branginti savo gimtąją žemę, atjausti jai daromas skriaudas ir visą meilę bei pasitikėjimą Dievuje sudėti. Tai ir bus patys pagrindinieji Vytės Nemunėlio eilėraščių motyvai. Dar rasime vieną kitą eilėrašti iš rudens ir žiemos su tuo didelu nepasitenkinimu ir mažutyčių pačio vaiko užsiėmimu, kur jis girsis, jog turėjo dviratuką, kurio vienas ratas nesisuko, jog jis esąs piemenėlis ar pirmo skyriaus mokinukas, jog jis ant lazdos mokąs pasijodinėti — tai ir viskas.

Forma eilėraščių lengva ir gyva.

Eilėraščiai turėtų būti vaikams prieinami kiekvienos mokyklos bibliotekėlėj, nes kitais jų mes šiuo metu negalime pavaduoti. Be to, labai gaila, kad dėl nevykusio Raudonojo Kryžiaus premijų sutvarkymo šitie eilėraščiai pilnai negali tikėtis premijos, nes ji greičiau gali patekti beletristikos knygelei. O turėtų būti ši nemaža premija išdalinta bent į tris dalis, tada net 3 vaikų rašytojai gautų virš 300 litų. Prašom! Mūsų sąlygose tai būtų gana puiku. Ir netikslumo lengviau galima išvengti.

K. Augas

Stepas Zobarskas. GANYKLŲ VAIKAI. „Sakalo“ b-vės leidinys. 96 p. 2 litai.

Visų penkių, šioj knygutėj sutalpintų apsakymėlių vyriausieji veikėjai yra vaikai, tinkamu knygutės pa-

vadinimu, ganyklų vaikai. Laisvas ir be rūpesčių bėgioja jis laukais ir papieviais. Pamato pjovėjus. Ir jis, dar kandidatas į piemenis, nori būti pjovėju, prašo duoti pamėginti. Kas čia darbymety gaiš su vaikais! Bet vaiko noras neišpildytas nepaliks. Jis pamėgins pats. Naktį, kai niekas nemato. Bemėgindamas, kaip dažnam pasitaiko, suvaro dalgę žemėsna ir nulaužia. Paskui — prisipažinti ar ne? („Dalgių muzika").

O kuriam iš vaikų, vos šeštus metus einančiam ir besirengiančiam pas tetulę — davatkėlę prie pirmosios Komunijos, kartą kitą kunigą temačius, nesinorės paklausti, „ar kunigėlis muvi kelnes, ar su andaroku vaikščioja?" Visažinanti tetulė, žinoma, vietoj atsakymo ausį nusuka, nes apie tai kalbėti, jos nuomone, sunki nuodėmė. Tetulė, tetulė — tipiška tetulė: išdykusius baudžia, pasitaisančius vėl priima: „Pasilik, pažiūrėsim, Jei neišdykausi, gal ir prileisiu prie Komunijos". Ar ne visagalinti tetulė? („Ganyklų vaikai")... Arba kurio vaikų neinteresavo mišių apeigos, kuris nemėgino pats jų laikyti? („Aliuko mišios"). Kuris nedrebėjo audros metu ir nebijojo mirti, mirti nusidėjėliu ir kuris neprisipažino daug blogų darbų, kad tik atleistų jam, o po audros gailisi tai prisipažinęs ir iš tolo šaukia: „Ne aš vienas..." Panašus tas apsakymėlis („Audra") į V. Teatro vaidinamą „Tvaną".

Autorius, tenka pripažinti, gana gerai pažįsta vaikų psichologiją, vaikų norus, išgyvenimus ir taip moka skaitytoją nuteikti, kad, rodos, pats kartu su tais vaikais bėgioji, jų išgyvenimais dalinies. Pirmieji keturi apsakymėliai lygiai gražūs, silpnesnis paskutinysis („Kryžkelėje"), prigrūstas moralų, vaikams sunkiau suprantamas bus.

Netiksliai autorius vartoja visus tokius žodžius, kaip „berniokas" et. Koks čia tau berniokas, jei kelnes teužsimovė ir nosies dar nenusišluosto. Vaikams bus abstraktu, išskyrus tarmę, kurioje šis žodis autoriaus prasme ir vartojamas — labai siaurai.

Juoz. Masilionis

J. Stankus, GINKLO DRAUGAI. Apysaka, I dalis. Kaunas, 1934 m., 226 pusl. 1 lit.

J. Stankaus „Ginklo Draugai" yra reta apysaka iš kovų už Nepriklausomybę laikų, kuri iškelia katalikų, ypač ateitininkų, reikšmę toje kovoje.

Mažažemiai Jonkaičiai leidžia į mokslus savo sūnų Joną. Namuose visą laiką jam dirba tėvas, vyresnysis brolis Jeronimas, jaunesnysis — Vytukas ir sesuo Marytė. Spaudžia centą prie cento, kad tik uždirbtų pinigų savo Jonukui. Jonas — visa Jonkaičių šeimos viltis. Visi laukia parvažiuojančio atostogų. Gimnazijoje Jonas patenka socijalisto mokytojo Vosyliaus įtakon. Susipažįsta su netoli gyvenančiu komunistu Ratu. Šių dviejų žmonių įtakoje Jonas tampa sąmoningu komunistu. Nieko negelbsti nei tėvo atkalbinėjimai ir griaudžios ašaros, nei gimnazijos kapeliono didelės pastangos Joną atitraukti nuo komunistų. Sušvinta Lietuvai laisvės kibirkštis. Prasideda kovos už Nepriklausomybę. Jeronimas tampa savanoriu organizatoriumi ir eina į frontą ginti Lietuvos laisvės. Jonas, atsilankęs savo tėviškėn, nebodamas tėvo maldavimų ir karčių ašarų, galutinai apleidžia savo namus ir lieka tikru komunistu. Tėvas, žinomas knygnešys ir spaudos platintojas iš prieškarinių laikų, yra karštas patrijotas ir uolus Lietuvos Nepriklausomybės gynėjas. Nors ir širdis plėšosi iš gailesčio ir tėviško skausmo, bet atsiskiria su savo sūnumi Jonu.

Prasideda kovos su bolševikais. Į bolševikų nagus pakliūva visa Jonkaičių šeima: tėvas, Vytukas ir Marytė. Jeronimas deda visas pastangas išvaduoti savo šeimą, bet nesiseka. Įvyksta nemažai susirėmimų su partizanais, bet jų jėgos dar menkos, jie negali bolševikų visiškai išvyti. Tuo tarpu nauji savanorių būriai dygsta, kaip grybai po lietaus. Jiems organizuoti daug padeda parapijos klebonas. Jauni gimnazistai ateitininkai meta mokyklos suolus ir su pakelta nuotaika stoja į savanorių būrius. Ateitininkas Petras, gabus kalbėtojas, kur tik pasimaišo, visur nugali komunistų agitatorius. Štai trumpas I dalies turinys.

J. Stankaus „Ginklo Draugai" ryškiai parodo katalikų dvasiškijos ir moksleivijos nuopelnus kovoje už tautos laisvę. Mūsų ligšiolinėje beletristinėje literatūroje vis kyšojo tam tikras šykštumas vaizduojant katalikų nuopelnus Nepriklausomybės kūryboje. Šiuo atžvilgiu J. Stankaus apysaka yra atlyginimas už trūkstamuosius šiuo klausimu raštus. Besiartinant

Ateitininkų Federacijos 25 metų jubiliejui, „Ginklo Draugai“ bus visai laiku pasirodę, Tik reikėtų pageidauti, kad iki ateinančios vasaros išeitų ir antroji dalis.

J. Stankaus stylius gana lengvas, pasakojimas gyvas, kalba sklandi. Pasitaiko dirbtinumų, įvykiai kartais dirbtinai surezgami. Taip pat kai kur trūksta psichologijos. Pasitaiko keletas korektūros klaidų.

J. Stankaus „Ginklo Draugai“ patartina perskaityti ypač norintiems pasisemti heroizmo iš ano laiko idealiosios moksleivijos — ateitininkų ir šiaip kitų taurių lietuvių.

Alf. V.

LAISVĖS BELAUKIANT. Kaišiadorių moksleivių ateitininkų laikraštėlis. Dešimtmečiui paminėti. Penktaisiais nelaisvo veikimo metais.

Laikraštėlis gana įvairus ir turtingas. Jis aiškiai parodo, jog kaišiadoriečiai turi daug sugebėjimo, sumanumo ir gražių pajėgų.

NAUJOJI ROMUVA. Iliustruotas savaitinis kultūros gyvenimo žurnalas. Redaktorius - leidėjas **Juozas Keliuotis.**

Kadangi šisai žurnalas neseniai paminėjo savo gyvavimo 200 numerių sukaktuves, tai norime nors trumpai įvertinti šio, palyginti, ilgo, geriau gal — sunkaus, kelio laimėjimus.

„Naujoji Romuva“ yra kultūros gyvenimo žurnalas, tačiau mes norėtume į priekį iškelti jos literatūrinį judėjimą. Jį, savo redaktoriaus asmeny pradėjusi vadinamąjį „Granito“ sąjūdį, kuriame paradan išėjo naujoji katalikų poetų bei rašytojų generacija, tęsia estetinės kūrybos pasireiškimą. „N. Romuva“, galime sakyti, parodo mums gaiviosios dabarties mūsų literatūros veidą.

Nemažiau svarbus jai ir visuomeninio bei tautinio gyvenimo rimtumas. Ji dažnokai pasako gana kietą žodį gyvaisiais lietuvių ir Lietuvos reikalais. Daugeliui tai nepatinka, bet po kiek laiko pasirodo, kad reikėjo taip pasakyti, reikėjo ir padaryti šitaip. Aišku, keliant ir vertinant gyvuosius dienos reikalus, neturint beveik jokios perspektyvos, tenka apsirikti. To ir pati „N. Romuva“ nesigina.

Mokslo, meno, teatro ir kitose kultūrinio gyvenimo srityse „N. Romuva“ siekia originalaus ir kartu lietuviško žodžio. Tuo jos kelias darosi nuopelningas.

Pradedančiai penktuosius savo gyvavimo metus „N. Romuvai“ ir jos Redaktoriui linkime tokių pat tiesių žodžių ir ryžtingų darbų.

K. Augas

Stasius Būdavas. NAŠLAIČIŲ KALĖDOS. Apysakėlė vaikams. **Vaikų Pasaulio** leidinys 1 nr. Piešiniai P. Rauduvės. 32 psl. 15 cent.

Prie begausėjančios vaikų literatūros prisidėjo dar vienas leidinys. Su juo mus pasiekė ir kita linksma žinia, būtent: įsisteigė nauja vaikų literatūros leidykla **Vaikų Pasaulis,** kuri pasiryžusi Lietuvos vaikams paskleisti pigios, prieinamos, bet kartu ir geros literatūros. B-vė jau yra pakvietusi paruošti vaikams eilėraščių, vaidinimų ir beletristikos — Stasių Būdavą, Vytę Nemunėlį, Myk. Linkevičių, Kazį Zupka, M. Grigonį ir k.

Pirmoji **Vaikų Pasaulio** dovanėlė ir yra minėtoji Stasiaus Būdavo knygelė **Našlaičių Kalėdos.** Čia autorius sudėtingai, bet nuotaikingai pavaizduoja našlaičių savijautą ir išgyvenimus Kalėdų naktį. Visai nuosekliai ir psichologiškai įpinta ir religinė nuotaika. Taigi, pirmasis šio naujo pasaulio pasirodymas pateisinamas.

Matyti, jog knygelės bus tikrai plačiai paskleistos, nes jų atspausta net 10.000 egz. O kadangi didesniu kiekiu perkant jų kaina siekia tik 5 centų, tai ji tampa visai prieinama dovana. (Užsakymai: **Vaikų Pasaulis,** Šv. Kazimiero dr-jos knygynas, Ukmergė).

K. Augas

KAUNO JĖZUITŲ GIMNAZIJA. Pirmasis dešimtmetis (1924 — 1934). Išleido Kauno Jėzuitų gimnazija 1934 m. Redagavo J. Beleckas ir J. Danyla.

MŪSŲ LAIKRAŠČIO KALENDORIUS. 1935 m. Kaina 50 cent.

1935 METAMS KASDIEN NUPLĖŠIAMAS KALENDORIUS. Šv. Kazimiero d-jos leidinys. Kaina 1 lit.

KAUNO KALENDORIUS 1935 METAMS. Šv. Kazimiero d-jos leidinys didelio formato). Kaina 50 cent.

Mokykloj ir gyvenime

PANEVĖŽYS

Panevėžio valdžios — Vyrų Gimnazijos moksleiviai liūdi netekę savo mylimo Direktoriaus

Šio mėnesio 2 dieną 21 val. 5 min. kraujo plūdimu į galvą savo bute mirė mūsų gimnazijos direktorius kun. J. Lindė-Dobilas. Nuliūdo mokiniai, nuliūdo mokytojai, nusviro gedulo vėliavos. Mes, jo auklėtiniai, netekom gerbiamo ir mylimo mokytojo— auklėtojo, mokytojai gero viršininko, visuomenė — žymaus vyro — mokslininko, literato. Savo humaniškumu ir pasišventimu direkt. kun. Lindė buvo įgijęs didelę mokinių meilę ir pagarbą. Norėdamas savo mokinius kuo geriausiai išauklėti ir išmokslinti, prieš keletą metų įsteigė „Meno kuopą", kurioje dirbo iki šiol. Kun. Lindė visas savo jėgas buvo pašventęs savo auklėtiniams, o juos — Lietuvai. Mes gi už visą tą mylimam Direktoriui atsidėkodami, siunčiame didžiai nuliūdę pas Teisingąjį maldas.

Kad šio garbingo žmogaus atmintis būtų labiau pagerbta, Pedagogų Taryba nutarė prašyti Švietimo Ministerijos gimnaziją pavadinti velionies vardu. Be to, nutarta įsteigti jo vardo gimnazijos moksleiviams stipendijų fondą.

K. Kuizikevičius

Jau 12 metai, kaip Panevėžio v. bern. ir merg. gimnazijų „Meno kuopa" gerai gyvuoja. Šioje kuopoje lavinosi daug žinomų mūsų rašytojų bei literatų: J. Keliuotis, K. Inčiūra, K. Zupka, P. Babickas, Rutkauskas ir kit.

Kuopos globėju yra p. Direktorius kun. J. Lindė-Dobilas. Jis susirinkimuose, kurie visuomet esti sekmadieniais bern. gimnazijoj, skaito paskaitas literatūrinės kritikos bei filosofijos klausimais. Moksleiviai skaito referatus, savosios kūrybos, kritikuoja.

Šimet, iki lapkričio 11 d. buvo 4 susirinkimai. P. Direktorius tęsia pernai pradėtų paskaitų ciklą apie meno kūrinį. Viename susirinkime Br. Šliogeris (VIII kl.) skaitė referatą „Biliūno pasauližiūra". Be nuolatinių susirinkimų, gavėnios ir advento šeštadieniais, nutarta daryti jaunesniųjų mūsų rašytojų apžvalgą — kritiką, paminėti J. Biliūną, A. Smetoną, Vaižgantą, Vydūną, Žemaitę, suruošti viešą vakarą ir mokinio teismą. Norima išleisti pernai pradėtąją redaguoti Meno kuopos almanachą. Susirinkimas džiaugsmingai priėmė garbės nariu poetę Sal. Nerį, kuri šimet mokytojauja merg. gimnazijoj.

„Meno kuopai", šiuo metu vadovauja Ant. Juozapavičius (VIII kl.).

Pernai atgaivinta anksčiau buvusi „Tapybos sekcija" kažkodėl gyvumo neparodo.

„Aušros" teismas VII klasėj

Septintokai, norėdami geriau suprasti „Aušros" reikšmę ir jos nuopelnus, suruošė teismą. Teismas „Aušrą" išteisino ir pripažino verta nešioti garbės vainiką, kurį iki šiol nešiojo. Kadangi teismas buvo klasėje ir pamokų metu, todėl kitos klasės, nors ir labai teismu susidomėju-

---

Vladimir Brunowski. SOVIETŲ KALĖJIMUOSE. Buvusiojo Sovietų valdininko išgyvenimai. Vertimas. Kaunas. 1934. 130 psl. Kaina 2 lit.

Kadangi knygoje aprašinėjami tikri įvykiai ir vaizduojamas tikras gyvenimas, tai skaitytojas kaip ant delno turės nubedievėjusios Rusijos vazdą, pajaus tą skriaudą, kurią žmogus pats sau ir visai savo tautai užmesta, tai užmiršta Dievą. Jo ir žmonių meilę.

B. Prūsas. FARAONAS. II t. J. Strazdo - Jaunučio vertimas. Sakalo b-vės leid. Kaunas. 1934. 308 psl. 4 lit.

TYTUVĖNAI. Kun. Alf. Lapės redaguotas Tytuvėnų apylinkės (kurorto) albumėlis su 10 fotografijų. Išleistas gražiai. Kaina 1 lit.

IDĖJOS SESUTEI

Eliutei Vanagaitei

Jos brangiam tėveliui mirus, reiškame gilios krikščioniškos užuojautos.

Idėjos Draugės-ai

MŪSŲ DRAUGEI

Eliutei Vanagaitei

Brangioji Eliute, sielvartingo liūdesio valandoj, Tavo teveliui mirus, mes meldžiamės ir liūdim kartu su Tavim.

Kauno „Saulės" Merg. Mokytojų Seminarijos III-kursas

sios jame dalyvauti negalėjo. Teismą suruošti padėjo liet. kalbos mokyt. L. Kuodys.

— Panevėžiečiai moka rimtai dirbti, moka ir linksmintis. Beveik kiekvieną šeštadienį esti literatūriniai vakarai. Ten netik linksminamės, bet ir žinių įgyjame. Štai, pav., spalių 21 aštuntokų vakare girdėjome referatą „Getės pasauližiūra". Spalių 20, merg. gimnazijoj aštuntokių vakare skaitytas referatas pasakoja apie muzikos ir dainos reikšmę gyvenime.

Algis

KĖDAINIAI.

Įdomus literatūros vakaras

Gruodžio 1 d. turėjome retos progos išgirsti mūsų naujosios literatūros — ir tai ne iš laikraščių, bet iš gyvų poetų ir rašytojų lūpų. Mokyt. B. Rutkausko rūpesčiu gimnazijos literatų būrelis pasikvietė iš Kauno šiuos mėgiamuosius mūsų poetus ir rašytojus: Bern. Brazdžionį, Liudą Dovydėną, K. Grigaitytę, Alf. Keliuotį, Myk. Linkevičių ir Kazį Zupką. Savo kūrybos, be to, skaitė mūsų mokyt. J. Paukštelis, Ben. Rutkauskas ir pora moksleivių — Rudzinskaitė (VII kl.) ir Alf. Docius (VIII kl.).

Pirmiausia su naujaja — dabartine lietuvių literatūra supažindino *M. Linkevičius*, iškeldamas svarbiuosius bruožus, iš kurių galėtume spręsti, jog dar mokyklose nedėstomieji poetai ir rašytojai yra tikrai lietuviški, įsigyvenę į tautos dvasią, radę savo kelią ir turį įdomų žodį.

Po to sekė savo kūrinių skaitymas.

Bern. Brazdžionis, kaip ir visada buvo gilus, ir jo eilėraščiai dvelkė didele rimtimi. Kiek lengvesnio pobūdžio buvo „Ku-ku", kuris dėl savo formos muzikos visiems paliko didelio įspūdžio.

Kazys Zupka, stipriai įsijautęs į dabartinę Lietuvos visuomenę, davė originalių pavyzdžių visuomeniniais motyvais. Kituose jo eilėraščiuose jausti didelio prisirišimo prie žemės ir erotiška nuotaika. Įdomiausi eilėraščiai buvo: „Lietuvos išvaržymas", „Dienos iš meilės" ir „Argi tau gaila".

Ben. Rutkauskas visame savo ekspresingume ir rusoistiškume parodė visišką susirišimą su žeme eilėrašty „Madona", o kariškame — „Žirgo meilė" — begalinį ilgesį ir neužsimiršimą jo karo draugo.

Alf. Keliuotis savo idilėm gyvai prieš akis pastatė mums tas netolimas dienas, kai „šėmus jaučius ganėm, iškeptas bulves su sviestu valgėm miškuose". O „Mergaitės eilėrašti" net kartoti turėjo.

J. Paukštelis davė ištrauką iš naujojo savo romano, kuriame vaizduojamas mokytojų gyvenimas ir eilėraštį apie artoją.

Myk. Linkevičius tryško dideliu gyvenimo pajautimo pasiilgimu, nepasitenkinimu nuobodžia aplinka. Visa tai plaukė jo lirikos muzikoj.

Liudas Dovydėnas savo romano „Ieškaus gyvenimo draugo" II tomo ištrauka ir gyvu skaitymu tikrai imponavo.

K. Grigaitytė išgyventu ir kupinu tylaus ir ramaus vienuolyno šventumo baletristiniu gabalu padarė siurprizą, nes prieš mūsų akis pastatė plėšikus Balsį ir Kazlauską, bešeiminkaujančius moterų vienuolyne.

Vakaru esame be galo patenkinti ir mūsų svečiams labai dėkingi. Lauksime dar kada nors. Taip pat džiaugiamės, kad ir mūsų mokytojai kartu su gerb. Direktorium svečius taip ruoširdžiai ir vaišingai priėmė.

Kadangi mūsų svečiai pasitenkino tiktai kelionės išlaidų padengimu, tai už likusiji pelna literatu būrelis tikisi įsitaisyti nieko sau biblioteką.

J. T-tis

Kėdainių parke (Kultūrtechnikų mokykla)

ALYTUS

„Ateities“ 11 nr. tilpusi korespondencija sukėlė gimnazijoj nemažą gaisrą. „Karžygiai“ koliojo nors ir nekaltus draugus, kad jų „garbinguosius žygius įamžino juodu ant balto; šeštosios klasės trečiametis tapo aktyvus eucharistininkas (faktinai neįsirašęs) ir rūpinasi jų „šlove“. „Ateities“ nr. po klases vaikščiote vaikščiojo. Bet kas buvo — pražuvo, pažiūrėkime, kas dabar Alytuje naujo.

— Gimnazijos direktoriaus p. Gustaičio pastangomis nuo gatvių pusės gražiai aptvertas gimnazijos rajonas, kad pašaliniai mažiau kliudytų besimokantiesiems. Gerb. mūsų direktoriaus dėka taip pat įvestos vietoj dienynų pažymių knygelės. Šįmet visi moksleiviai stengiasi gerai mokytis, nes atleidime nuo mokesčio už mokslą pirmenybė paskelbta gerai besimokantiesiems ir gerai besielgiantieseims.

Moksleiviai džiaugiasi nežinia ar paremtais gandais, būk kitais metais gimnazija pereis į naujuosius (dar nepradėtus statyti!) rūmus. Būtų labai gera, nes medinukė mūsų gimnazija nuo 512 mokinių braškėte braška.

— XI. 4. Tėvų komitetas suruošė tradicinį neturtingiems moksleiviams šelpt. vakarą. Ta pramoga, šįmet nors ir loterija paįvairinta, turėjo mažiau, kaip kitais metais pasisekimo, nes tėvams užbėgo už akių skautai, suruošdami prieš savaitę laiko neva vaidinimus. Pelną paskyrė kažkokiems pasivažinėjimams. Visi noriai paremia neturtinguosius moksleivius, bet dažnai į vakarus lankytis nemėgsta, todėl aiški nepasisekimo priežastis. Tėvai ir moksleiviai tuo nepatenkinti. Kažin kas svarbiau: ar padėti su vargu siekiančiam šviesos moksleiviui ar malonūs ir apmokėti pasivažinėjimai?!

— Po ilgo tylėjimo, XI-11 buvo sušauktas vyr. eucharistininkų berniukų sus-mas, kurs buvo labai neskaitlingas. Paskaitą „Vyrų apaštalavimas Lietuvoj“ skaitė, kaip ir visada, naujasis gimnazijos kapelionas kun. F. Sruoginis. Gaila, kad šįmet per eucharistininkų sus-mus neduodama pasireikšti patiems moksleiviams, išskyrus deklamacijas bei šposus. Toks veikimo būdas beveik jokios naudos neduoda. Vertėtų bent sykį susiprasti! (Kadangi visų moksleivių draugijų tikslas turi būti paremtas dyduosi ir lavinimuosi, tai ir susirinkimuose kaip tiktai moksleiviai turi pratintis pareikšti savo sugebėjimus. Todėl ir šitas alytiškių eucharistininkų nepasitenkinimas yra pamatuotas. Apskritai, kažkodėl dabartiniu Alytaus gimnazijos kapelionu girdime daug nusiskundimų. Red.).

Tą pačią dieną buvo bendra berniukų Komunija. Jaunesnieji kur kas skaitlingiau už kitus moksleivius joje dalyvavo.

— Kat. moksleiviai visi ikį vieno dalyvavo XI-11 vyrų dienos paminėjime Alytuje. Visi berniukai į širdis priėmė Eucharistiškąjį Karalių, kad

atsinaujinę Kristuje, būtų tvirtesni ir nepalaužiami idealų kovoje .

— Alytaus kine dažnai demonstruojami neaiškūs, net dorovei pavojingi filmai. Nors nevisada moksleiviams yra leidžiama kine lankytis, tačiau daug kas to nepaiso. Nekartą žmonės pasakoja, kad pertraukų metu matę kino salėje bekortuojančius gimnazistus. Reikėtų tuos neklaužadas sutvarkyti. (Čia, žinoma, pedagogai turėtų įsikišti. Kitur taip ir daroma. Red.).

— Prieš kelias dienas kine „Palas" buvo rodoma „Gamtos Draugo" ekskursijos į pajūrį nuotraukos. Labai malonu, kad tarp kitų, ekrane matėsi ir Alytaus „artistų". Publika gėrėjosi gražiais moksleivių kelionės vaizdais. Daugiau tokių lietuviškų kronikų!

— Ligi šiol bažnytinis giedojimas moksleivių pamaldų metu labai žemai pastatytas. Kiekvienas gieda pagal savo skonį, taip, kad iš giesmės išeina kažkas panašaus į staugimą. Šiuo reikalu vertėtų susirūpinti tiems, kurie tai gali sutvarkyti.

— Nors šiais metais Alytaus moksleivijoje vyrauja gražus savitarpio sugyvenimas, bet vis dėlto dar yra iš uniformuoto elemento gaidukų, kurie negali pakęsti aiškesnio katalikų gimnazisto. Nepakanka to, net gatvėje drįsta kabinėti, prasivardžiuodami žinomus jiems negimnazistus. Visi žino, kas per vieni tie čebatuoti „ponai", tačiau nevisai aišku, kokia intencija šis jų elgimasis. Gal, savo smailais liežuvėliais maldami, mano iš ko nors „atpuskus" įsigyti? O gal malonę? (Šis kai kurių alytiškių skautų elgesys, be abejo, labai apjuodina ir visą tenykštį skautų būrelį. Tiesiog nesuprantama, kaip narys, pasižadėjęs pareikšti artimo meilę, draugiškumą, priešingai, nemandagumu ir visišku neišauklėjimu gali nukonkuruoti net patį nepakenčiamiausią miesto vaikėzą. **Red.**).

— Lapkričio 14 d. Alytaus gimnaziją apleido žinomas kūno kultūros mokytojas ir sporto žinovas p. Karolis Dineika. Jis paskirtas prie Kūno Kultūros Rūmų. **Kedras**

KAUNAS

Nors daug yra gimnazijų Kaune, bet „Ateityje" labai mažai tenka išgirsti ką nors iš jų gyvenimo. Atrodo, kad tose gimnazijose nėra nei mažiausio judėjimo, ir kad jų mokiniai visai niekuo nesidomi. Bet iš tikrųjų yra visai kitaip. Kauno moksleivija dirba gana daug (žinoma ne visi). Jie įdomaujasi įvairiais klausimais, bet spaudoje kažkodėl visai nepasireiškia, nes gal visai nejaučia, kad kas nors jų gyvenimu įdomautųsi. Tačiau, pasirodo, kad yra daug žmonių, kurie tikrai nori išgirsti apie Kauno moksleivių gyvenimą. Reikia tikėtis, kad korespondentų atsiras.

Čia norima parodyti bendrąjį Kauno moksleivijos judėjimą. Kai kuriose srityse Kauno moksleivija yra įsitraukusi į gana smarkų darbą. Svarbesnius jų darbus čia ir pasistengsiu paminėti. Pirmiausia, tai visų gimnazijų tam tikra mokinių dalis ypatingai yra susidomėjus socialiniu klausimu. Tie moksleiviai stebi ir seka vargšų, ligonių ir bedarbių gyvenimą. Jie, kaip galėdami, stengiasi tiems žmonėms padėti, o kadangi daugumoje jų patys yra neturtingi, todėl, negalėdami materialinės paramos teikti, stengiasi nors žodžiais ar gerais darbais juos paguosti. Yra ir tokių, kurie atsidėję studijuoja socialinio turinio knygas, stengdamies ten rasti daugiau priemonių, kad vėliau galėtų gerinti vargšų būklę. Taip pat jie randa būdų prieiti prie tų žmonių, kurie su šiuo klausimu yra gerai susipažinę ir ypatingai rūpinasi šių dienų socialine padėtimi. Jie iš tokių žmonių stengiasi išgirsti įvarių ir naudingų patarimų arba pamokymų. Aišku, iš tokių žmonių reikia daug tikėtis, nes su laiku jie galės atlikti labai didelius darbus visuomenei. Šiuo klausimu susidomėjusių yra daug. Jie stengiasi artimai susipažinti su atskirų gimnazijų moksleiviais ir, reikia pasakyti, kad tarpe jų jaučiamas gražus broliškas sugyvenimas. Toks jų draugiškas sugyvenimas dar pasireiškia skaitlingu atsilankymu į bendras pamaldas, kurios yra daromos kiekvieno mėnesio paskirtąjį sekmadienį. O dabar didesnis įspūdis susidaro, kada skaitlinga moksleivių minia eilėmis eina prie šv. Komuni-

jos. Labai gražus dalykas, tai lankymasis į senelių prieglaudas arba į ligonines. Tokiais jaunais ir linksmais svečiais labai džiaugiasi ligoniai, o ypatingai seneliai. Atsilankiusieji moksleiviai juos vienokiu ar kitokiu būdu palinksmina. Seneliai dažnai iš džiaugmo apsiašarodami juos palydi ir prašo, kad juos dažniau aplankytų ir palinksmintų.

Taip pat yra didelis susidomėjimas literatūra, sportu ir menu. Tais dalykais susidomėjusieji taip pat stengiasi susiburti į atskiras grupes ir kaip sugebėdami stengiasi susiburti į atskiras grupes ir kiekvienas savo srityje dirbti. Literatai kuria, o vėliau stengiasi vieni kitų darbus kritikuoti Labai reikšminga, kad jiems į pagalbą ateina dar jauni, bet suskubę į viršūnes iškilti šių dienų poetai ir rašytojai Literatūra susidomėjusieji moksleiviai net turi sau išsirinkę mūsų poetą K. Zupką savo globėju. Iš šio būrelio yra moksleivių, kurie nuolat rašo laikraščiams korespondenciją, eilėraščių ir t. t. Daug rašo „Darbininkui". Todėl galime tikėtis kad ir iš mūsų jaunų moksleivių atsiras žymių rašytojų, poetų ir žurnalistų.

Sportas taip pat nėra pašalinis dalykas. Daug susirūpinimo žiemos sportu. Yra daroma žygių sudaryti atskirą moksleivių sportininkų grupę prie vieno žymesnio Kauno sportininkų klubo. Tada galėtų lavintis visose sporto srityse sportą mėgstantieji moksleiviai.

Be to, yra ir artistų grupė. Pažymėtina, kad Kauno moksleiviai šiais metais sugegėjo pasirodyti su vaidinimais net keletą kartų. Vasaros atostogų metu Kaune vasarojantieji moksleiviai gražiai pasirodė Raudondvaryje, pastatydami misteriją „Birutė", kurią režisavo pats autorius kun. Katinas. Taip pat suvaidino atskiras komedijas ir vieną dramą Krikščionių darbininkų draugijos gegužinėse. Mokslo metu taip pat turėjo progos pasireikšti kai kuriuose vakaruose. Paminėtina gražus pasirodymas per „Kosmo" žurnalo skaitytojų vakarą š. m. lapkričio m. 25 d. ateitininkų rūmų salėje. Čia buvo suvaidinta drama kun. Juro „Nepaisytoja", kurią režisavo artistas Lukošius. Be solo, deklamacijų ir kitos užpildytos programos pasirodė choras, kuris per labai trumpą laiką suspėjo gana neblogai pasirodyti. Chorą veda Pranas Murkauskas. Visą programą užpildė patys moksleiviai.

Taigi, matome, kad Kauno moksleivija taip pat nesnaudžia, o gana smarkiai dirba. Jie yra ir daug kitų darbų pasiryžę nudirbti, tačiau juos parodys pati ateitis, kada jau užsibrėžtieji tikslai bus įvykdyti.

Su paskiromis mokyklomis, manome, supažindins gimnazijų korespontai.

Kadangi iki šiol Kauno gimnazijos mažai pasireiškė „Ateities" puslapiuose, todėl, turėdamas omeny, kad provincijų moksleiviai nesusidarytų blogos nuomonės apie kauniečius, pasistengiau, nors trumpai, pareikšti ir įrodyti, kad mes Kaune taip pat kepurėje nemiegame, o šale mokyklos suolo ir knygos dar įdomaujamės ir kitom gyvenimo aplinkybėm.

Alb. Stanelis

KAUNO ŠV. JĖZAUS ŠIRDIES M. M. SEMINARIJA

Mūsų Seminarija lapkričio mėn. 23 d. minėjo kariuomenės šventę. Ta proga Seminarijos Direktorė ponia Galdikienė skaitė paskaitą apie kariuomenės kūrimąsi. Papasakodama savo atsiminimus, sugretino tos nuotaikos momentus, kada Lietuvos jaunuomenė ėjo kovon rusų verčiami ir laisvai — savo tėvynės ginti...

Po paskaitos sugiedojom „į kovą, į kovą..." ir „Marija, Marija...".

Apskritai, mūsų mokyklos gyvenimas slenka vienodai, darbo labai daug. Bet, anaiptol, nesam prislėgtos ir drąsiai, linksmai einam į pamokas. Prieš pamokas dažnai sugiedam „Marija, Marija". Prieš lengvesnę pamoką, kurią jaučiamės gerai išmokusios, pertraukos metu šokam „Noriu miego", dainuojam „Volungėlę", kitas daineles ir savo himną, kuris prasideda žodžiais:

„Krenta rudeninės snaigės, ei,
Seminarija jau baigias, ei,
Penketukas kuolą duria,
Dvejetukui per kepurę bum!

Žaiga

KAUNO VAIKELIO JĖZAUS MERGAIČIŲ AMATŲ MOKYKLA

Pas mus darbas gal labiau negu kur kitur verda. Mes netiktai mokomės, bet — audžiame, siuvame, nertame, skalbiame, verdame. O mūsų darbas — ne bet koks. Žiūrėkite, patys kilmingieji kauniečiai su didžiausiu pasitenkinimu naudojasi mūsų darbu, kareiviai muvi mūsų pirštinėmis ir pan. Gi lapkričio 24 d. mūsų ruoštu stalu malonėje pasinaudoti net studentų ateitininkų „Šatrijos" draugijos literatai.

Kadangi esame jaunos, tai vis dėlto surandame laiko palaikyti santykius su Vilijampolės to paties vardo berniukų amatų mokykla.

Gegutė

KYBARTAI

Pirmiausia susipažinsim su klasėmis.

— IV kl. niekuomet dar nepasireiškė gimnazijos gyvenime ir neišgarsino savo vardo. Nors kai kada ir per daug garsinasi, pav., kai mokytojas įeina klasėn, berniukai sukelia tokia ton-filmą, jog net ausys kursta. Tik vienas izraelitų ainis sėdi kumščius į ausis susikimšęs ir mokosi, ir todėl jis geriausiai moka.

Mergaičių pasauly jau visai kas kita. Jos turi baleriną, kuri su laiku gal ir išstums iš teatro kokią nors rusę. Teresėlė visuomet paprasta, linksma ir draugiška. Bet IV kl. turi ir pavydo „maumalą".

— V kl. pasižymi religinės praktikos atlikimu.

— VI kl. viena solidariausių. Jei ruošia ką, tai bendrai. Jei pešasi — bendrai.

Mergaitės mėgsta vakarais „talkoj" mokytis. Berniukai, kaip įvairių profesijų žmonės, tai netaip „talkavoja". Jie turi ir poetų ir komersantų ir artistų, tik kartais visos šios ypatybės susikoncentruoja į vieną asmenį.

Klasės auklėtojas davė mokiniams atsakyti anketą. Kai kurie taip atsakė, kad nė nesitikėta buvo. Jie pabrėžė tendencingumą ir kitas ydas. Sakoma, kad ir didžiausiam melo yra krislas tiesos, tai gal ir čia... Kai vedėjas liepė klasei sunešti po 1 litą už arbatą, visi vienbalsiai nutarė nešti žąsis.

Penktadieniais per maldą seniūnai sukalbą Vilniaus maldelę.

— VII kl. storbalsis sėdi paskutiniam suole ir gieda „Noni" (kam, tai negalima išplepėti). Kai meniškasis žmogus išeina atsakinėti, tai su rankom ir kojom, lyg su cirkeliais aprėžia apie save pusračius (gal tai koki burtai?). O „Grūšia" vaikšto lūpas šalia nosies susidėjęs ir šneka, o kai nieks su juo nešneka, tai išsiima iš kišenės „bankrutkę" ir rūkina nosį, kad nesugestų. „Staliorius" puikiai griežia valsus ir sudeda maldeles į p-lę. „Asabos" garbinniuotais plaukais žino, kas binomas ir Newtonas, bet paaiškina, tik jiems, o joms nereikia.

— VIII kl. perlindus tužmasties, galvų kvaitimo, bei širdžių kaitinimo „vamzdelius", pradeda atsikvošėti. O per vamzdelius štai kaip lindo. Nugi, ruošė vakarą, tai visi jau tupėjo „vamzdely"; tik seniūnas netilpo, tai ėmė ir išmetė ji, lyg kirmėlę. Tai mat, tai buvo... Hitleris atstatė Kybartų seniūną...

— XI-17 suvaidino „Inteligentus". Publika buvo patenkinta. Tik patys aštuntokai niūrinėjo po pakampes. Berniukai tiesiog slidinėjo, mat jiems reikėjo gerti per vaidinimą šaltą arbatą, o jie prieš vaidinimą gėrė baltakę. Nors paskiau ir atsiprašinėjo kažko, nieko nepadėjo. Kitą kart daugiau.

S.

KRETINGA

Pranciškonų Ordino Gimnazijoj, nors neseniai įsisteigusioj (Švento Antano Kolegijoj) šįmet yra jau septynios klasės su 180 mok., iš kurių 120 gyvena bendrabuty. Nuo mokslo metų pradžios susilaukėm naujo direktoriaus kun. S. Pupaleigio.

Nuo XI-1. gimnazijos koperatyvėlį perėmė nauja valdyba. Vedėjas — J. Mačernis ir globėjas — p. Masionis numatė žymiai padidinti apyvartą ir visą gimnaziją aprūpinti įvairiausiais reikmenimis.

— XI-28. Gimnazijos mokiniai oratoriai surengė Kristaus Valdovo minėjimą, kuriame dalyvavo ir gerb. prof. M. Račkauskas, tuo laiku vizitavęs gimnaziją. Minėjimo turinį sudarė:

Fr. Thomo (VII kl.) ir B. R. (VI kl.) kalbos ir vieno I kl. mok. deklamacijos. P. profesorius oratoriais labai džiaugėsi ir pagyrė gražias pastangas.

— XI-11. Įvyko naujai pastatytos T. T. Pranciškonų „Šv. Antano“ namo salės pašventinimas ir atidarymas. Atidarymo programą pradėjo gimnazijos Rektorius T. Augustinas, linkėdamas, kad ta salė būtų Kretingai džiaugsmo ir meno židiniu. Po to buvo atvykusių iš Klaipėdos artistų meninė dalis. Ypač publikai patiko p. Bručkaus ir p. Bručkienės -Dambravičiūtės solo. Naujoj salėj jau įrengta šviesogarsinis kino. Moksleiviai ir sale ir kino labai džiaugiasi, nes turės vakarams ir minėjimams dar didesnę ir erdvesnę salę, negu gimnazijos. Ta proga šeštokai patys pirmieji XII-1 surengė vakarą.

Goštautas

LAZDIJAI

Dažnai ruošiame pasilinksminimus ir literatūros vakarus. Ypač uoliai ir sumaniai rodosi VI-ji klasė, neseniai pastačiusi patriotišką dramą. (Kokią? **Red.**). **Gvazdikas**

LINKUVA

Linkuvos valstybinė gimnazija talpinama trijuose namuose: „Centraliniuose“ rūmuose, „Saulėje“ ir „Špokinyčioj“.

Todėl moksleiviams, o ypač mokytojams daug vargo. Bet tie nepatogumai greit pasibaigs, nes jau baigiami statyti nauji rūmai.

Šiuo laiku Linkuvos moksleiviai liūdi netekę gimnazijos kapeliono kun. A. Grigaliūno, kuris iškeltas dekanu ir administratorium į Biržus. Mes, moksleiviai, linkime buvusiam kapelionui sėkmingai Biržuose dirbti naująjį darbą.

Daug vilties dedame į naująjį kapelioną, kun. J. Nagulevičių.

— Mūsų kooperatyvėlis žada išleisti laikraštėlį. Įdomu.

— Gimnazijoj mėgiamiausi laikraščiai yra „Ateitis“ ir „Ateities Spinduliai“. **A. K-skas**

MAŽEIKIAI

Tikriausiai jūs jau nusprendėt, kad Mažeikių nebėra. Ogi pasirodo, kad jų dar esama ir kokių! Labai pasikeitusių.

Nuo spalių 23 d. III gimnazijos bute mokytojų rūpesčiu atidaryta mokiniams skaitykla ir klūbas (žaidimų salė). Skaityklon pareina visi didieji Lietuvos dienraščiai, žurnalai ir šiaip kitų laikraščių. Gaila, kad maža tėra moksleiviams skiriamų laikraščių. Jauniesiems visai nieko. Mokiniai skaityklą gausiai lanko, bet dar gausiau susirenka į už skaityklos sienos esančią žaidimų salę, kur yra ping - pongas, šachmatai, šaškės ir visa krūva smulkesnių žaidimų.

Nuo spalių mėnesio pusės gimnazijos direktorius paskelbė konkursą geriausiam skaitytojui, oratoriui, deklamuotojui ir pasakotojui išrinkti. Konkurse turi dalyvauti visi moksleiviai. Tam tikslui kiekviena klasė suskirstyta į grupes po 8 su nuosava valdyba. Kai kurios klasės jau pradėjo tiems konkursams ruoštis.

— Lapkričio 3 d. gimnazijos tėvų komitetas neturtingųjų moksleivių naudai surengė vakarą. Patys moksleiviai suvaidino operetę „Kaminkrėtys ir malūninkas“. Pasisekė neblogai.

— Lapkričio 6 d. skaitykloje įvyko literatūros pusvalandis. VIII kl. mok. Starkus paaiškino tų pusvalandžių tikslą — mokiniams reikią susipažinti su naujaisiais Lietuvos rašytojais. Šį vakarą buvo nagrinėjamas B. Sruogos „Radvila Perkūnas“. „Radvilos Perkūno“ turinį perskaitė B. Jazbutytė. Pusvalandžiai nutarta daryti kiekvienos savaitės trečiadienį ir penktadienį.

— Gimnazijoj įvesta nauja bausmė išlykėliams suvaldyti: triukšmavai, tai po skambučio, direktoriaus įsakymu, sutrauksi III tomą Smetonos raštų; žvilgterėjai pro langą, po skambučio — sutrauksi VI tomą Vaižganto raštų; užlipai ant statomosios bažnyčios bokšto, — sutrauksi knygą „Būk vyras“. Žodžiu, čia mokiniai su tuo ir apsiprato. Kai kurie net specijalius sąsiuvinius knygoms traukti turi. Ir traukia taip knygą po knygos.

ROKIŠKIS

Mūsų gimnazijoj šiais metais kiek kitokia dvasia, kaip būdavo. Daugiau kūrybos, užsimojimų... Gimnazijos vadovybėj matome energingus, jaunus ir kūrybingus žmones

— naująjį direktorių p. Kviklį ir naująjį vicedirektorių literatą p. P. Rapševičių. Jų įtakoj suaktyvėjo ir kiti mokytojai, ir tokiu būdu visi — į kūrybinį darbą!

Turime naują ir kūno kultūros mokytoją p. Vorobiejų. Atvažiavęs iš Ukmergės tuoj griebėsi reformų. Nemaža aikštė — geriau, dirvonas — sumaniai išplanuota ir aptvarkyta. Tam dirvone greit atsirado 250 m. bėgimo takas, aikštelės krepšiasvydžiui, jaunimo tenisui, qui-tenisui, gimnastikos įrankiai: kopėčios, švedų sienelė, kartys laipioti ir kt. Aikštelės baigiamos apsodinti pačių moksleivių suaukotomis alyvomis, akacijomis, jazminais, slyvaitėm, vyšniom ir t. t.

Pavasariop turėsime laimės klausytis pamokų „Saulės auditorijoj", nes projektuojama įrengti klasė vienam aikštelės kampe prie didelio, šakoto beržo, kur suolai bus iš... velėnų, baisioji katedra — cemento. Visai taip kaip graikų amfiteatras!

Pačios kūno kultūros pamokos pasidarė malonios ir... laukiamos. Mat, pagaliau paimta sveika linija — nebesistengiama „treniruoti", bet lavinama; kūnas stiprinamas, kad sveikame, gražiame kūne galėtų galingai ir gražiai reikštis **graži siela.**

— Sit mens sana in corpore sano!

Vaduojantis šiuo lotynų pasakymu, kurį dažnai girdime iškraipytą, pradedama praktikuoti didesnes ar mažesnes **išvykas.** Vieną tokią išvyką gerb. mūsų kūno kultūros mokytojas padarė su savo VI klasės berniukais. Vieną šeštadienį, po piet, pėsti išvyko iš Rokiškio į Obelius. Pakelėj sustojo vieno klasės draugo tėviškėj, pasistiprino ir vėl toliau. Obeliuos gavo nakvynę — pas kitą draugą — klojime. Kitą dieną, sekmadienį, išklausę Obeliuos mišių, linksmi ir patenkinti grįžo atgal į Rokiškį.

Turim permainų ne tik lauke, bet ir viduje — koridoriuos. Mūsų mergaitės atskirtos nuo bernužėlių ir nukeltos į antrąjį aukštą. Berniukai sutalpinti pirmajam aukšte. Tik laimingo fatum dėka VI, VII ir VIII su VIII-a klasės tos reformos išvengė.

— XI. 11—12. įvyko gimnazijos loterija, kuriai fantus suaukojo patys moksleiviai. Pelnas skiriamas užsimokėti už dūdas. Dūdos jau nupirktos, ir mėgėjai savaitė, kita, kaip pučia putinuodami. Tokiu būdu turėsime du orkestru — stygų ir dūdų.

— XI. 17. jau antru kartu susirinko literatai. Išklausė savo vado, mokyt. P. Rapševičiaus, įdomios kalbos apie literatūros sroves, pasiklausė Pov. Ušecko novelės ir... pasiryžo dirbti. Pirmininku išsirinko Pr. Rimšą, (VII kl.), sekretoriumi — B. Serevičių-Bijūną (VII kl.). Sumanytam literatūros — jaunųjų kūrybos — leidiniui išleisti paskirta redakcinė komisija, kurioj — Pranas Rimša, J. Jukna (VII) ir B. Serevičius.

Be to, dar šiais mokslo metais manoma suruošti literatūros vakarą, arba literatūrinį teismą. Rašytojų į Rokiškį atvykstant taip pat labai laukiame. Tuo reikalu pavesta rūpintis mūsų Br. Kuliui — Romantikui. Jam pavesta su mylimaisiais mūsų poetais - rašytojais susitarti. **Pr. R.**

Redakcijos prierašas. Mes rokiškėnų gajumu džiaugiamės, o „Ateitis" laukia jūsų kūrybos.

Rokiškio kan. J. Tumo-Vaižganto vardo valdžios gimnazijoj

— X. 13. — penktoji klasė surengė vakarą. Vaidino komediją „Tėvas jau viską leido". Berniukai po komedijos dar apdainavo V—VIII klasių svarbiausius įvykius. Gale pasišokta.

— X. 28. — direktoriaus p. Kviklio rūpesčiu surengtas Kristaus Karaliaus šventės minėjimas. Įžangos žodį tarė direktorius p. Kviklys. P. Vilutis (VII kl.) skaitė referatą tema „Sielų ramintojas", o literatūros mokyt. p. Petras Rapševičius — paskaitą „Kristaus karalystė". Balys Milaknys (VIII kl.) padeklamavo Eucharistinio Kongreso Himną. Margarita Šulcaitė ir Birutė Rozmanaitė, (abi V kl.) taip pat padeklamavo po eilėraštį, pritaikintą minėjimo dvasiai. Masiulionytė solo pagiedojo „Kristaus darželis", o bendras choras — „Sanctus", „Mes trokštam Dievo", „Pro Patria", „Kur Dievas".

Minėjimas baigtas tautos himnu.

— Nors mūsų gimnazija erdvi, kaip matėt užpraeitame „Ateities" nr., tačiau mes neturime tinkamos gimnastikos salės. Dabartinė tariamoji salė, tikriau sakant, — siaura, trumpa ir drėgna klasė—mūsų augančiam organizmui neša tik žalos! O tai reikėtų dėl to rimtai susirūpinti. Ypač dabar, kada, orams atšalus, nebegalima mankštintis aikštėje.

Romantikas

ŠAKIAI

Lapkričio 8 d. buvo sušauktas pirmasis šiais metais gamtininkų sekcijos susirinkimas. Pirmininku išrinktas Iz. Kalvaitis. Gamtininkus ypač pamėgę mažieji moksleiviai. Sekcija rūpinasi moksleivius suartinti su įdomiąja gamta. Būrelio globėja — mok. p. Strazdienė.

— X-10 Tėvų Komiteto pastangomis gimnazijoje buvo surengtas koncertas—balius. Visai savotiška programa buvo sugalvota pačių šakiečių: „Šiukšlininkėse" išknibinėti visi gyvieji gimnazijos reikalai, Šakių „radijus", ištrauka iš „Don Kichoto" ir t. t.

Pelnas paskirtas neturtingiesiems moksleiviams šelpti.

— Mūsų gimnazijoj šįmet (rodęsis ir anksčiau) puikiai susitvarkė stygų orkestras, vedamas matematikos mok. p. Vaitkevičiaus. To pat mokytojo dėka, teko išgirsti ir senovinės lietuvių muzikos — kanklių koncertą Kanklininkai žada netrukus sudaryti nuolatinį orkestrą.

— Gautas iš Švietimo Ministerijos paraginimas susirašinėti su kitų kraštų jaunimu paskatino vėl susidomėti esperanto kalba. Mūsų gimnazijoje esperantininkai turi net savo būrelį, tik jis kiek pairęs. Gimnazijos knygynė yra nemaža knygų esperanto kalba.

— Jau tokia pas mus tradicija, kad į mėnesį kartą pasišokame. Tačiau atsiranda drąsuolių, kurie mėgsta linksmintis „be mokytojų akių". Aišku, tenka ir nukentėti. (Juk nubaudžiami „vienašališkai"). Charakteringa, kad tai daro vyrai, iš tų tarpo, kurie didžiuojasi geležiniais įstatais ir ant krūtinės segasi tulpę.

P. Klevėnas

ŠIAULIAI

Redakcijos prierašas. Šiauliečių moksleivių sustingimas daug kam kelia susirūpinimo. Todėl šitą korespondenciją tenka itin pabrėžti, kaipo iškeliančią to sustingimo priežastis.

— Ypatinga dvasia slegia mus, moksleivius. Mes puikiai suprantame, kad pas mumis nėra energijos, nėra entuzijazmo, kurio kaip tik jaunose sielose privalėtų būti.

Vyrų gimnazijoje viskas dar šiek tiek geriau stovi. Čia ir literatai pasirodo retkarčiais, surengdami kokį literatūrinį teismą. Yra įkurtos „Kraštotyros" ir „Gyvuliams globoti" draugijos. Vyrai turi dūdų orkestrą, turi gana didelį ir turtingą kooperatyvėlį.

Pas mergaites žymu amžinas sustingimas. Rodosi, kad moksleivei niekas daugiau nerūpi, kaip pamokos ir pasilinksminimai. Tuo tarpu mergaitė, išėjusi iš gimnazijos, turi būti vispusiškai išsilavinusi, nes čia ji turi daugiausiai progos.

Į skautes rašytis stačiai reikalaujama. Verčiama pataikauti, o kai kada ir meluoti. Neskautės yra persekiojamos kiek mokytojų tiek ir mokinių-skaučių. Ar mokytojai privalėtų iš pat vaikystės ugdyti neapykantą tarpe draugių, ugdyti kažkokį susiskirstymą? Gaila, kad taip ne rimtai žiūrima į ateinančiąją kartą, į mūsų tautos ateitį.

Žinoma, jei pas skautus būtų kas nors rimtesnio, tai tada gal ir naudos kiek atneštų. Bet dabar, jiems rūpi tik smagumai, apie rimtesnį darbą labai retai tegalvoja. (Gal kitur kitaip, bet Šiauliuose tik taip).

Kitose gimnazijose mokytojai vadovauja įvairiems literatūros mėgėjų būreliams, rengia paskaitas, plačiai aiškina literatūros svarbą ir jos plėtojimąsi. Tuo tarpu pas mus to nėra!

Mes, moksleiviai, esame pasirengę klausyti tai, ko mūsų pedagogai moko. Matant, nukrypusius nuo savo kelio pedagogus, mums pasidaro labai skaudu, tenka nusivilti, kas traukia į pesimizmą, o draug ir į sustingimą.

Šiaulietė

TAURAGĖ. Aukštesniosios komercijos mokyklos visą pasireiškimą sudaro žemesniosios klasės, kuriose moksleiviai vos besutelpa, o pirmajai klasei net paralėlė yra. Priešingai, aukštesniosios klasės visai „nusigyenusios". Jokiu veikimu nepasižymime, išskyrus paprastuosius „robaksus". Išimtį sudaro tiktai eucharistininkės mergaitės, kurios sugeba suorganizuoti įdomius susirinkimus ir p. Berniukai silpni. (Na, vyrams atsilikti stačiai nepritinka. Kitur berniukai eucharistininkai visus nukonkuruoja. Red.).

— Mokytojų seminarijoj šįmet vėl atsidarė pirmasis kursas. Trūksta antrojo. Visuose trijuose kursuose labai daug mokosi klaipėdiškių.

Čia gerai veikia dramos sekcija. Dažnai daromi susirinkimai, kuriuose skaitoma savosios kūrybos, kritikuojama. Net laikraštėlis Drama išeina.

Banga

Kūno kultūra

P. VAITONIS

LEDO RITULIO ŽAIDIMAS

Įvairūs sportiniai žaidimai turi didelės ir neabejotinos auklėjamosios reikšmės. Jie lavina mus kolektyviniam darbui, kurio reikalingumas kiekviename sportiniame žaidime labai ryškiai matomas ne tik pačiam žaidėjui, bet ir žiūrovams. Jie išmoko mus laimėjimo arba pralaimėjimo atvejuose nenustoti dvasinės pusiausvyros. Ir kartu jie kelia mūsų fizines jėgas, kūno lankstumą, vikrumą, judrumą.

Čia mes supažindinsime mūsų skaitytojus su žiemos sezono žaidimu — ledo rituliu.

Ledo ritulys žaidžiamas ledo aikštelėje, kuri turi būti neilgesnė kaip 80 ir neplatesnė kaip 40 metrų. Tinkamiausias žaidimui aikštelės dydis yra 60 metrų ilgio ir 30 metrų pločio. Neturint galimumo pasidaryti tokio matavimo aikštelę, galima pasitenkinti ir mažesne. Aikštelės paviršius turi būti lygus, kad žaibo žiuožime būtų išvengta nelaimės parkristi.

Visa aikštelė tamsių dažų linijomis padaloma į tris lygias dalis. Vadinasi, jei aikštelės dydis būtų 60×30 mtr., tai gautųsi trys lygios aikštelės po 20×30 mtr. dydžio. Atsižvelgiant į aikštelės dydį, nuo 1,5 mtr. iki 4,5 mtr. nuotolyje nuo visos aikštelės galinių linijų išvedama vartų linija, ant kurios pastatomi vartai.

Vartus sudaro du lygiagrečiai statiniai virpstai (1 metro 22 cntm. aukščio) sujungti viršuje gulsčiuoju skersiniu (1 metro 83 cntm. ilgio). Lengvesniam ritulio į vartus įvarymo pastebėjimui vartai išpinami vielų tinklu, bet tinklas nekabinamas prie mūsų aukščiau minėtų sujungtųjų virpstų. Prie jau padarytųjų vartų statinių apačios (vadinasi, ant ledo) prijungiama po statmeną virpstą 55 cntm. ilgio, o prie statinių viršaus taip pat po virpstą 40 cntm. ilgio. Šiųjų virpstų galai sujungiami nuo viršaus žemyn dar dviem virpstais. Iš šono žiūrint, tokiu būdu sudaryti vartai sudaro trapecinę plokštumą. Visa šioji trapecinė dėžė apipinama vielų tinklu. paliekant neišpintą tik mūsų aukščiau sudarytąją keturkampę plokštumą. Pro šią plokštumą ritulį į vartus įmušus, jis dažniausiai pasilieka toje dėžėje arba, jei atsimušęs ir iškrinta, tai lengva pastebėti, kad jis iškrito atsimušęs į tinklą. Taip sudarytieji vartai vartų linijos viduryje (ne galo linijos) statomi savo atvirąja puse aikštės vidurio link.

Jei galima, patartina visą žaidimo aikštelę aptverti gulstinių medžio lentų tvorele maždaug 25—60 cntr. aukščio.

Žaidimui vartojamas ritulys padarytas iš vulkanizuoto ir užgrudinto kaučuko, gaunamas pirkti sporto reikmenų parduotuvėse. Kaina apie 3 litus.

Aikštės žaidėjų (ne vartininko) lazdos kotas yra keturkampis, koto apačia užlenkta ir plokščia. Tos plaštakos (koto apačios) kampai nelygūs: viršutinis (vidaus) — apskritai nudrožtas, o apatinis (lauko) — suvertas kampu. Plaštakos plotis neturi būti ilgesnis kaip 9 cntmr., o ilgis nedidesnis kaip 38 cntr. Lazdos koto ilgis matuojant nuo viršūnės iki plaštakos neturi būti didesnis, kaip 137 cntr. Lazda turi būti medinė, be jokių apkaustymų. Leidžiama tik apipinti izoliacijos raikščiu.

Visi žaidėjai apsisaugojimui nuo užsigavimų ir sužeidimų turi teisę dėvėti įvairius šarvus. Ypatingai jie reikalingi vartininkui. Ledo ritulio komandą sudaro 6 žaidėjai, kurie vadinami pagal jų užimamąsias vietas: 3 puolėjai (dešinysis, vidurinis, kairysis), 2 gynėjai (dešinysis, kairysis) ir 1 vartininkas. Žaidimą laimi toji komanda, kuri per visą rungtynių laiką įmuša ritulį daugiau kartų į priešo vartus. Pats žaidimas pradedamas pačiame aikštės centre teisėjui išmetus ritulį tarp dviejų priešingų komandų žaidėjų, laikančių savo lazdas viena prieš kitą ant ledo. Ledo ritulio rungtynes žaidžiama 3 kėliniais po 15 minučių, tarp kurių daromos 2 pertraukos po 10 minučių.

Kad būtų tvarka žaidime, mes dabar nurodysime keletą svarbesniųjų taisyklių, kurių žinojimo praktiškajam naudojimuisi šiame žaidime pilnai užtektų. Norintiems žaisti rungtynes, galėtume pasiųsti pilnas ledo ritulio žaidimo taisykles.

(Tęsinys viršelio 3 psl.)

1934 m. „Ateities“ turinys

RELIGIJA

Dovydaitis, Pr. — Turim gavėnią, 2, 65. „Jis atsikėlė, Jo nėra čionai..., 3—4, 129. Gegužės mėn. — Marijos mėnesis, 5, 193. Kristus valdovas ir Jo šventė, 9—10, 280. Adventai — Kalėdos — Naujieji metai, 12, 497.
Gobis, J. — Atgaila, 2, 69.
Mankeliūnas, Vyt. — Religinė naujų laikų žmogaus buitis, 6—7, 276.
Petrėnas, J. — Ką davė Lietuvai Eucharistinis Kongresas, 9—10, 412. Visi į Kristaus puotą, 3—4, 177.

IDEOLOGIJA

Daubaras, Aug. — Laukai jau pabalę pjūčiai, 8, 322.
Dovydaitis, Pr. — Laiškai skaitytojams Naujųjų Metų (1, 1), atostogų (6—7, 241) ir naujųjų mokslo metų pradžios (9—10, 369) proga.

POEZIJA

Bradūnas, K. — Kad taip nors kartą, 6—7, 252. Prie geležinkelio, 8, 319. Vėlinės, 11, 436. Einu, 12, 513.
Celanietis, Tomas. — Dies irae..., 11, 433.
Didžbalis, Vyt. — * * *, 8, 318. Atėjom, 8, 319.
Dulkė, Klemensas — Tragedija rugiuos, 9—10, 373
Dokšas, Br. — Malda, 8, 318.
Grigaitytė, K. — Neklausk manęs, 3—4, 132. Pasižadėjimas motinai, 5, 202. Šį rudenį, 11, 436.
Gradinskas, J. — * * * ,8, 319.
Jakštas, Jonas — Dvi neužmirštuolės, 3—4, 133. Išvogė mūsų sodus, 6—7, 274.
Kondratas, Bronius. — Nieko negirdėjai? 1, 4. Tėviškėj, 1, 8.
Lingis, Juozas. — Pavasario nujautimas, 2, 82. Atsiskyrimas, 12, 512.
Linkevičius, Myk. — Minties vienatvė, 2, 82. Ko šypsais, mergaite, 6—7, 251. Tegu, 11, 435. Brazdžionis Eufratoje, Neklausk Grigaitytės, Zupkos mergaitė, Lingio atskyrimas, 12, 534—535.
Markaitis, P. — Amžinas troškimas kilti, 9—10, 388.
Matusevičius, Eug. — Nežinojimas, 5, 204.
Milda — Tu nebūsi mano, 11, 434.
Paplauskas, Ant. — 12, 502.
Petkevičius, Pt. — Dienos dabar, 2, 71. Paklydimas, 5, 203.
ProsceviČiūtė, Vl. — Tą vakarą, 3—4, 132. Paskutinė simfonija, 9—10, 384.
Ruzgytė, Aldona — Be meilės, 12, 502.
Sapho — Fragmentai, vertė K. Žirgulis, 12, 517.
Survilaitė, E. — Ateik, 6—7, 251.
Tamulaitis, Vyt. — Tavęs nebus, 6—7, 285. Mėlynas vakaras, 2, 71. Aušrų paukščiai, Vakaro švelnumas, Be ašaros, 3—4, 134. Paskutinei ramunei, 11, 435.
Tyruolis, A. — Kad suteiktum, Ant tako, 5, 203.
Zablackas, P. — Nesugrįžimas, 5, 204. Jaunystė jovaruose, 12, 513.

Znamenskas, Stp. — Pavasario maršas, 6—7, 252. Laimės pasiilgimas, 12, 512.

Pastaba: Turinio surašyme pirmosios skaitlinės reiškia žurnalo numerį, antrosios — puslapius.

Zupka, Kazys — Eilėraštis be vėversėlio ir žiedų, 3—4, 133. Ave Maria, Žydrių akių mergaitė, 6—7, 250. Lakūno daina, Lauko laimė, 9—10, 371.
Žitkevičius, L. — Naujos dienos, Ilgesio elegija, 1, 18. Vienatvės elegija, Svajonių pilis, 3—4, 135. Klaidžiojanti laimė, 5, 204. Kontrastai, 12, 503.

BELETRISTIKA

Brazdžionis, Bern. — Paskutiniai jos žodžiai, 1, 9.
Bujokaitė, E. — Tau sunku bus gyventi, 5, 205.
Buninas, Iv. — Laimė, vertė M. Dirmauskas, 2, 104.
Dauba, Manė — Juodoji čigonė, 11, 449.
Era — Vėjuota naktis, 9—10, 398.
Gogolis, N. V. — Baisusai kerštas, 8, 340; 9—10, 407; 11, 461.
Jonaitytė, Pr. — Gyvenimas ir svajonės, 6—7, 253.
Kepalas, Adolfas-Alex. — Nes noriu Tau laimės, 3—4, 136.
Lastauskienė - Lazdynų Pelėda, M. — Su Dievo pagelba, 9—10,374.
Linkevičius, Myk. — Nusidavimai redaktoriaus kambary, 12, 520.
Mikulevičius, Jon. — Apie pavasarį, 5, 209.
Povilonis, J. — Mergaitė su kačiukais, 12, 504.
Skruzdė — Greičiau, 8, 314.
Romantikas — Dupliusem, 1, 47.
Tamulaitis, St. — Nušvitusios pakalnės, 2, 83.
Tamulaitis, Vyt. — Mirties akivaizdoje, 6—7, 274.
Vaičiulaitis, A. — Romanų skaitytojai, 5, 210.

LITERATŪROS ISTORIJA IR NAGRINĖJIMAI

Baumgartneris, Aleksandras S. J. — Fridricho Šillerio idėjų pasaulis, 12, 528.
Graževičius, A. — V. Mykolaičio - Putino romanas „Altorių šešėly“, 3—4, 152; 6—7, 286; 8, 350; 9—10, 400.
Eretas, Juozas, prof. — Ministeris ir jo profesorius, 1, 29.
J. M. — „Silkės“, 9, 111.
Lingis, Juozas — Stefan George, 1, 34.
N-tis, Pr. — M. Pečkauskaitės - Šatrijos Raganos apysaka „Sename dvare“, 5, 220.
Trakmanaitė, D. — Šarūnas (psichologinė analizė), 12, 524.
U., D. — Gogolis, 8, 327.

MOKSLAS IR KULTŪRA

Kašelionis, J. — Išminties šaltinis, 6—7, 258.
Slavėnas, P., Dr. — Dievas ir Visata, 1, 21.
Robertas da Naue, T. — Energija, 1, 50.
Šukys, Br., Ad. stud. — Gyvybinė tautos problema, 2, 101.

VISUOMENĖS GYVENIMAS

Augas, K. — Vilniaus laisvėn, 10, 372.
Gobis, J. — Bažnyčios laisvė, 12, 538.
Mikulevičius, Jon. — Klaipėda dar neatvaduota, 1, 44.
Vinetti, C. — Ką veikia Italijos katalikai moksleiviai, 11, 455.

AUKLĖJIMAS, PSICHOLOGIJA

Brandes, G. — Kam ir ką skaityti, 9—10, 389; 11, 457.
Gobis, J. — Optimizmas, 1, 3. Savigarba, 3—4, 164.

Robertas da Nave, T. — Punktualumas, išvertė kun. K. Steponavičius, 6—7, 281.
Šukys, Ad. Br. stud. — Motinos širdis, 5, 215. Vyskupas Motiejus Valančius — blaivybės apaštalas, 6—7, 263.

BIOGRAFIJOS, MINĖJIMAI

Dovydaitis, Pr. — Vyskupui Mečislovui Reiniui laiškas, 2, 72. Profesorius Juozas Eretas, 11, 437.
Mikulevičius, Jon. — Valstybės Prezidentas Antanas Smetona, 8, 305.
Mozūraitis, M. — Marijos Dainius, 2, 95.
Rudzevičius, Jonas — Didysis jaunuomenės mylėtojas, 3—4, 144; 6—7, 268.
Poetui Mikalojui Dagiliui 60 m., 8, 367.
Prigėrė rašytojas Romas Striupas, 8, 367.
Knutui Hamsunui 75 m., 8, 368.
Karosas, J. — Prof. Juozą Naujalį nulydėjus, 9—10, 385.
Prof. kan. Dr. Blažiejui Česniui sukako 50 metų, 2, 124.
Salys, A. — Didysis kalbininkas (K. Būga), 12, 514.

NEKROLOGAI

A. a. Romualdas Antanas Kučinskas, 3—4, 175. A. a. Stud. Petras Petkevičius, 5, 225. A. a. Barbora Pusčiūtė, 6—7, 297. A. a. Gražvyda Vaitiekavičiūtė, 6—7, 293. A. a. Elenutė Sodaitytė, 6—7, 295. A. a. Pranas Ūsas, 8, 358.

ISTORIJA

Berulis, K. — Lietuvių ratelis moūsleiviams šelpti Minske, 1, 40.
Navickas, J. Dr. kun. — Pirmieji Ateitininkai Vilkaviškyje, 3—4, 169.
S., J. — Iš K. Būgos tėviškės, 12, 518.

LITERATŪROS NAUJIENOS (recenzijos, ir lit. kronika)

Arvydas, Petr. — Dr. E. L. Kaukas, Marcelė ir gydytojas pasakoja, II dalis, 11, 484.
Augas, K. — Vincas Romanas, Dailininkas Rauba; Zigmantas Kuzmickis, Lietuvių literatūra V d., 9—10, 419. Jon. Svenson, Wie Nonni des Glück fand; Jon Svenson, Guido, der kleine Bote Gottes, 11, 484. Vytė Nemunėlis, Drugeliai, 12, 543. Stasius Būdavas, Našlaičių Kalėdos; Naujoji Romuva, 12, 547.
Girnius, Jr. — Dr. P. Kuraitis, Ontologija, II t., 3—4, 189.
Grincevičius, Č. V. — Jurgis Lapienis, Nykūs verpetai, 9—10, 420.
Link., M. — J. Kossu-Aleksandravičius, Imago mortis, 5, 237.
Masilionis, J. — Marija Lastauskienė, Gyvenimo perlai, 9—10, 421. Stepas Zobarskas, Ganyklų vaikai, 12, 544.
V., Alf. — J. Stankus, Ginklo draugai, 12, 545.
Mikulevičius, Jonas. — A. Birontas, Bermontininkams Lietuvą užpuolus, 1, 61. A. Vienuolis, Viešnia iš Šiaurės, 2, 125. Pradalgės, Literatūros Naujienos, 6—7, 301. Tadas Adamonis, Bedalių aušra, Vladas Andriukaitis, Kruvina laimė, 6—7, 302. Bronius R'asimavičius, Baltos ir mėlynos dainos, 6—7, 303. K. Boruta, Duona kasdieninė, 8, 235.
Petkevičius, P. — Gražina Tulauskaitė, Paklydę žodžiai, 5, 235.
Povilonis, J. — Dr. Konstantinas Hall'is, Didžiųjų vyrų jaunystė, 3—4, 191. Hubertus - Kraft, Graf. Strachwitz Didžiūnas, 6—7, 303.
Zupka, K. — Bronė Buivydaitė, Atversti lapai, 3—4, 190.

APŽVALGA

Č. Grincevičius — Kaip A. Mickevičius kūrė „Poną Tadą“, 3—4, 185. Pr. Razminas — Kūryba ir materijalinis gyvenimas, 3—4, 186. A. B. S-ys — Kokia mūsų jaunuomenės misija, 3—4, 187. Pirmoji Jūros Diena Klaipėdoj; 8, 367. Filosofų kongresas Prahoje, 8, 368; 9—10, 413; 11 ,483. Arkivyskupo Jurgio Matulevičiaus palaikų perkėlimas į Marijampolę, 12, 541. Rinkime tautos melodijas, 12, 541.

MOKYKLOJ IR GYVENIME (koresp.)

Ramygala, Daugailiai, 9—10, 414; Kaunas, „Aušros“ mergaičių gimnazija, 9—10, 415; Klaipėda, 416; Lietuvių studentų seimas Marianapolyje, 416. Šiauliai, 11, 486; Alytus, 487; Pasvalys, 487; Utena, 488; Šakiai, 489. Alytus, 594. Kaunas, 550. Kauno Šv. Jėzaus Širdies m. m. seminarija, 552. Utena, 12, 540; Telšiai, 540; Panevėžys, (2), 547; Kėdainiai, 548; Kauno Vaikelio Jėzaus mergaičių amatų mokykla, Kybartai, Kretinga, 552; Lazdijai, Mažeikiai, Rokiškis, 553; Šakiai, Šiauliai, Tauragė, 555.

ĮDOMUSIS PASAULIS

Karosas, J. stud. — 150 metrų virš Kauno, 11, 480. 11, 494. Mintys, 12, 511.

KŪNO KULTŪRA

(Veda P. Vaitonis)

Mintys tyram ore, 1, 56. Gimnastika namie, 2, 119. Pavasariui ateinant, 3—4, 180. Sporto žinios, 5, 228. V. D. Universiteto ir Karo Mokyklos sporto šventė, 3—4, 181; Lietuvos sportas, 8, 361; Sporto kronika, 11, 491. Plaukimas, 5, 227. Pasaulio futbolo pirmenybės Italijoje, 6—7, 298. Bėgimas, 9—10, 423. Aukštieji Kūno Kultūros Rūmai, 11, 490. Ledo ritulio žaidimas, 12, 556.

ŠACHMATAI

(Veda P. Vaitonis)

Partijų pradžių arba debiutų lošimas, 5, 230; 6—7, 299; 9—10, 429. Specifiškieji šachmatininko gabumai, 5, 230; 8, 369. Šachmatų žinios, 5, 231; 6—7, 299. Prieš dr. A. Alechino ir dr. M. Euvės mačą, 8, 363. Islandiečiai lošia šachmatais, 8, 364. Resevskis laimėjo Amerikos pirmenybes; Lietuvos, Švedijos tarpvalstybinės rungtynės, 9—10, 430. Kaip lošia šachmatais vokiečiai, 11, 493.

1935 m. 1 nr. išeis apie sausio 20 d. Raštus siųsti iki sausio 12 d. 1 nr. bus spausdinama: **Bern. Brazdžionio, Kazio Zupkos, Myk. Linkevičiaus, K. Grigaitytės** ir k. eilės, **Nėlės Mazalaitės novelė** ir k., **J. Masilionio** straipsnis apie Dobilą ir t. t.

Tie, kurie turės asmeninių susirašinėjimų su Redakcija nuo 1935.XII.15 — 1935.I.15, galės kreiptis: K. Zupka, Zatuniškio v. **Vadokliai.**

Redaktorius — K. KECIORIS-ZUPKA

Vyr., ats. red. ir leid. — PR. DOVYDAITIS

Ledo ritulį žaidžia

Jei kuris žaidėjas randasi pryšaky ritulio (t. y. arčiau priešo vartų negu ritulis), tai skaitoma, kad jis yra užnugaryje ir, jei tuo momentu jis gauna ritulį, žaidimas sustabdomas ir teisėjas **užnugaryje stovėjusio žaidėjo vietoje** išmeta ritulį tarp dviejų priešingų komandų žaidėjų ta pačia tvarka kaip ir pradedant žaidimą. Jei užnugaryje esąs žaidėjas žaidimo visai netrukdo, žaidimo stabdyti nereikia. Pirmame aikštės trečdalyje besiginčijančios komandos žaidėjams jokių užnugarių nėra.

Žaidėjas gali stabdyti ritulį bet kuria kūno dalimi (rankomis, koja pačiūža, bet turi tuojau leisti jam nukristi žemėn. Ritulį vedžioti arba stumdyti galima tik lazda.

Parkritęs žaidėjas neturi teisės dalyvauti žaidime ir turi stengtis tuč tuojau atsikelti. Tik vartininkas gali gaudyti ritulį, vadinasi, dalyvauti žaidime, būdamas bet kokioje padėtyje (sėdėdamas, klūpodamas, krisdamas), bet jam draudžiama mesti pagautą ritulį pirmyn.

Žaidime kuo griežčiausiai draudžiama stumdytis ir net pastoti per daug staigiai priešininkui kelią. Taip pat draudžiama iškelti lazdą virš pečių arba mesti ją ant ledo. Rungtynėse nusikaltę žaidėjai baudžiami pašalinimu iš aikštės pagal nusikaltimų dydį nuo 1 iki 15 minučių arba visam rungtynių laikui.

SPORTO KRONIKA

Š. Š. Kovas — Šaulių sąjungos futbolo meisteris

Lapkričio mėn. 18 d. įvykusias finalines Šaulių sąjungos pirmenybių rungtynes laimėjo Š. Š. Kovas prieš Kybartų Sveikatą aukštu rezultatu 6:1. Pirmasis puslaikis 3:0 Kovo naudai.

Prasidėjo krepšiasvydžio pirmenybės

Lapkričio mėn. 26 d. prasidėjo krepšiasvydžio pirmenybės, kurios vyksta naujojoj kūno kultūros rūmų salėje. A kl. komandos kol kas dar pirmenybių rungtynių nežaidžia, tik buvo sužaistos dvejos draugiškos rungtynės tarp meisterio LGSF ir Grandies ir JSO — MSK. Pirmąsias rungtynes laimėjo Grandis, vienu momentu turėjusi jau net 5:10 savo nenaudai. Tolimesnis LGSF komandos nenoras žaisti buvo tokio netikėto rungtynių rezultato persivertimo priežastimi. Grandis laimėjo 16:10. Pirmasis puslaikis 5:6 LGSF naudai. JSO nugalėjo MSK komandą rezultatu 15:12.

1935 m. „Naujoji Romuva“ atpiginta

Kas atsiųs visą 1935 met. prenumeratą iki 1935.I.15, tas gaus dovanai rašytojo J. Grušo romaną **Karjeristai.** Romane analizuojama arivistų psichologija. Be to, burtų keliu bus duodama kitų vertingų knygų.

Kas suras penkis naujus 1935 met. prenumeratorius, šeštą prenumeratą gaus dovanai.

Visi į „Naujosios Romuvos“ platinimo talką. Tenelieka nė vieno lietuvio, kuris neskaitytų „Naujosios Romuvos“.

„N. Romuva“ metams kaštuoja — 24 lit., pusei met. — 12 lit., 3 mėn. — 6 lit. Moksleiviams — 25% nuolaidos.

Kaunas, Laisvės al. 31-b.

„N. Romuva“.

Didžiausias knygų išpardavimas

Dvi didžiosios knygų leidimo bendrovės

SAKALAS IR ŽINIJA

knygų išpardavimui susijungė.

Todėl **Sakalo b-vės** pradėtas didžiausias knygų **išpardavimas,** Kaune, Laisvės Al. 34, **papildomas visais Žinijos b-vės leidiniais ir pratęsiamas iki š. m. gruodžio 31 d.**

Išpardavimas taip pat dar papildomas paskutinėmis visomis SAKALO NAUJIENOMIS ir kitais brangiais ir rimtais leidiniais. Iš viso į išpardavimą dar paleidžiama 70 naujų leidinių. Taigi drauge su pirmiau paskelbtais SAKALO ir kitais leidiniais dabar bus iš viso 224 numeriai.

Visi leidiniai tik po 50 centų

parduodami burtų keliu.

Išpardavimui vykstant, gali kai kurių leidinių pritrūkti. Bet jei pirkėjui pasitaikytų ištraukti dar tokį numerį, kurio leidinys jau būtų išbaigtas, tai tas numeris anuliuojamas ir pirkėjui leidžiama traukti antrą kartą arba jam gražinami pinigai.

Kviečiame visus pasinaudoti reta proga ir labai pigia kaina įsigyti vertingų knygų.

SAKALAS ir ŽINIJA

Akc. „Žaibo“ B-vės spaustuvė, Kaune, telef. 20, 89 ir 35-35.